

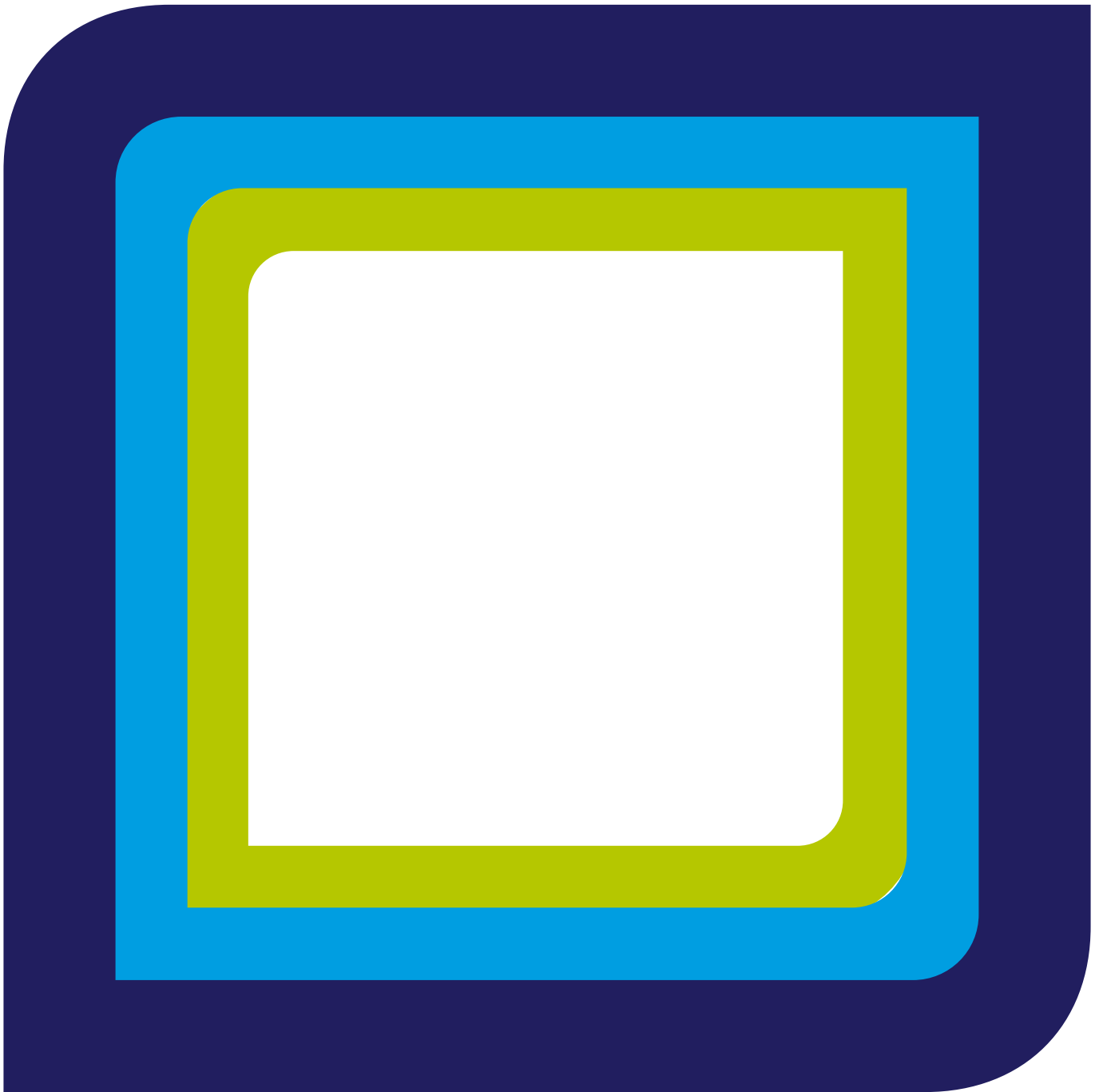
Pensioenfonds MN

Jaarverslag
2021

Inhoudsopgave

Bestuursverslag	3
Voorwoord	3
Kerncijfers	6
I Belangrijke ontwikkelingen	8
II Financiële informatie	14
1. Financiële positie	14
2. Resultaten	17
3. Beleid en verwachtingen	21
III Pensioenbeheer	23
1. Missie, visie en strategie	23
2. Veranderingen in Wet- en regelgeving	23
3. Ontwikkelingen aantallen bij werkgevers en deelnemers	23
4. Uitbesteding	24
IV Vermogensbeheer	27
1. Algemeen	27
2. Vermogenssamenstelling en rendement	34
V Risicobeheer	37
VI Algemene informatie	43
1. Statutaire doelstelling	43
2. Structuur	43
VII Verslag Raad van Toezicht	46
VIII Verslag van het Verantwoordingsorgaan	55
IX Reactie van het bestuur	57
Jaarrekening	59
Balans per 31 december	60
Staat van baten en lasten	62
Kasstroomoverzicht	63
Algemene toelichting	64
Toelichting op de balans per 31 december (na resultaatbestemming)	72
Risicoparagraaf	80
Toelichting op de staat van baten en lasten	91
Actuariële analyse	96
Overige gegevens	97
Actuariële verklaring	98
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	101
Beschrijving van de pensioenregeling	106
Nadere informatie	108
Over de bestuursleden	108
Begrippenlijst	110
Colofon	114

Bestuursverslag

Voorwoord

Voor u ligt het verslag over het boekjaar 2021 (hierna: het verslagjaar) van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services (hierna: Pensioenfonds MN). Pensioenfonds MN is statutair gevestigd in Den Haag en is opgericht op 26 november 1948. De stichting is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41150295.

2021 was een veelbewogen jaar voor Pensioenfonds MN. Alle reguliere thema's vroegen aandacht en zorg. In het bijzonder de financiële positie van het fonds die voortdurende monitoring behoefde. Net als andere pensioenfonds heeft ook Pensioenfonds MN zich bezig moeten houden met de impact van het Pensioenakkoord. Ook was er bijzondere aandacht voor de invoering van de SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation) en, net als in 2020, de effecten van Covid-19. Dit gebeurde naast de uitvoering van de ERB (Eigen Risico Beoordeling), aanpassing van het pensioenreglement en de klachtenregeling.

Daarnaast heeft het in 2020 ingezette debat over de toekomst van het fonds de bestuurlijke agenda gedomineerd. Ook de ingrijpende organisatiewijzigingen bij onze pensioenuitvoeringsorganisatie, MN Services, hadden en hebben gevolgen voor het fonds, direct en op langere termijn.

De coronacrisis

Ook in 2021 heeft het Covid 19 virus een rol gespeeld. Nieuwe coronavarianten, infectiegolven en lockdowns bepaalden mede het economisch klimaat. In tegenstelling tot 2020 heeft het Corona virus minder directe impact gehad op de dekkingsgraad van Pensioenfonds MN. De in 2020 door MN getroffen maatregelen om de dienstverlening aan deelnemers en bestuur tijdens de Corona-pandemie onverminderd te kunnen voortzetten, hebben voldoende gewerkt.

Toekomst van het fonds

In het vorige verslagjaar hebben wij u al geïnformeerd over het onderzoek door het bestuur van het Pensioenfonds MN. Samen met werknemers, werkgevers en het verantwoordingsorgaan, zijn scenario's onderzocht voor de toekomst van het Pensioenfonds MN. Dit heeft ertoe geleid dat nog in 2020 bij acht partijen informatie is opgevraagd.

Op basis van deze informatie is in het verslagjaar aan drie partijen (twee bedrijfstakpensioenfonds en één algemeen pensioenfonds) gevraagd een voorstel te doen voor het uitvoeren van de pensioenregeling van de werknemers van MN.

Dat leidde tot een duidelijke rangorde van de aanbieders. Afhankelijk van aanvullende informatie was het bestuur in staat een besluit te nemen. De werkgever en de vakbonden hebben een nieuwe CAO gesloten. Pensioenfonds MN was toch nog enigszins verrast over de snelheid ook al wist het bestuur dat dit speelde. Per 1 januari 2022 is Pensioenfonds MN een gesloten fonds geworden. Het bestuur heeft, steeds in nauwe samenspraak met het verantwoordingsorgaan, de ondernemingsraad en werkgever, uiteindelijk een voorkeur uitgesproken voor Pensioenfonds Metaal en Techniek.

Het bestuur treft nu voorbereidingen voor een collectieve waardeoverdracht naar de nieuwe pensioenuitvoerder. Dit betreft:

- de opgebouwde pensioenaanspraken van de deelnemers met premievrije opbouw wegens arbeidsongeschiktheid;;
- de opgebouwde pensioenaanspraken van de gewezen deelnemers; en
- de pensioenen van alle personen met een pensioenuitkering (dit zijn ouderdomspensioen, partnerpensioen en wezenpensioen).

De ingegane arbeidsongeschiktheidsverzekeringen worden in het traject van de collectieve waardeoverdracht betrokken.

Na een collectieve waardeoverdracht gaat het bestuur over tot liquidatie van Pensioenfonds MN.

Financiële positie

Het jaar 2021 begon met een actuele dekkingsgraad die weliswaar voldoende was om een verlaging van de pensioenen af te wenden, maar die nog wel onder de 100% was. In de loop van het jaar steeg zowel de waarde van de beleggingsportefeuille als de rente, waardoor de actuele dekkingsgraad eind 2021 102,0% was, ten opzichte van 96,5% eind december 2020.

De rente steeg in 2021 enigszins, wat een positief effect had op de verplichtingen. Eind 2021 bedroeg de DNB rentevoet waarmee gerekend moet worden 0,601% tegenover 0,259% eind 2020. De beleidsdekkingsgraad steeg over 2021 van 90,6% naar 98,8%. Dit houdt in dat het fonds niet voldeed aan de eis van het minimaal vereist eigen vermogen, een beleidsdekkingsgraad van 104,1%. Net als voor 2020 besloot het kabinet voor 2021 besloot het kabinet om in aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel, de regels over het verlagen van het pensioen wat te versoepelen. Daar de dekkingsgraad van het pensioenfonds aan het einde van 2021 hoger was dan 90%, hoefden de pensioenen in 2021 niet te worden verlaagd.

In 2021 vond een korting op de pensioenopbouw plaats omdat de premie niet voldoende was voor een volledige opbouw. De pensioenopbouw voor 2021 was 1,185% terwijl wij streefden naar een opbouw van 1,875%.

Pensioenakkoord en de gevolgen voor Pensioenfonds MN

In 2021 is door overheid, sociale partners en de pensioensector gewerkt aan een verdere uitwerking van het Pensioenakkoord. Het bestuur heeft zich hierover laten informeren en de ontwikkelingen meegenomen in de afweging voor de keuze voor een mogelijke nieuwe uitvoerder van de pensioenregeling. Als de beoogde collectieve waardeoverdracht vóór 1 januari 2023 plaatsvindt en het fonds geen pensioenverplichtingen meer heeft, zal implementatie van het Pensioenakkoord Pensioenfonds MN niet meer rechtstreeks raken. De deelnemers komen in de nabije toekomst wel in aanraking met de aanpassingen door de implementatie van het Pensioenakkoord. De nieuwe pensioenuitvoerder zal hen daarin begeleiden.

Ontwikkelingen pensioenuitvoeringsorganisatie

De reorganisatie van MN Services had en heeft voor Pensioenfonds MN niet alleen gevolgen voor de uitvoering en de kosten daarvan. Door de daling van het aantal deelnemers zullen de kosten per deelnemer nog verder oplopen waardoor het toekomstige traject urgent is en blijft. Het bestuur heeft haar zorgen over de ondersteuning geuit richting de werkgever. Wij houden de belangen van onze populatie goed in het oog.

Den Haag, 10 juni 2022

Het bestuur van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services
PT.G. Lafranca MBA
drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM
drs. J.C.M. Molenaar RBA
drs. F.P.L. Cordewener AAG
mr. S.M.A.M. Mevissen CPL
drs. J.P.W. van der Horst

Kerncijfers

Aantallen ultimo jaar	2021	2020	2019	2018	2017
Deelnemers en belanghebbenden					
Actieve deelnemers	905	999	999	1.004	1.013
Slapers	1.586	1.469	1.422	1.336	1.247
Subtotaal	2.491	2.468	2.421	2.340	2.260
Pensioengerechtigden					
Ouderdomspensioen	215	199	185	166	155
Partner- en wezenpensioen	88	89	86	86	79
Vroegpensioen	0	0	0	0	0
Totaal aantal pensioengerechtigden	303	288	271	252	234
Totaal aantal deelnemers en belanghebbenden	2.794	2.756	2.692	2.592	2.494
Actieve deelnemers met ingegaan invaliditeitspensioen ¹	32	33	32	34	32
<i>Bedragen ultimo jaar x 1.000 euro</i>					
Technische voorzieningen					
Actieve deelnemers	243.486	286.269	251.458	208.663	198.381
Slapers	204.746	203.278	168.093	128.710	116.692
Pensioengerechtigden	110.261	108.904	101.395	91.095	89.630
Arbeidsongeschikten	2.740	4.299	4.340	4.375	4.277
Totaal technische voorzieningen	561.233	602.750	525.286	432.843	408.980
Algemene reserve	11.350	-21.363	-16.121	-20.072	-4.641
Totaal pensioenvermogen	572.583	581.387	509.165	412.771	404.339
<i>In procenten ultimo jaar</i>					
Actuele dekkingsgraad	102,0	96,5	96,9	95,4	98,9
Beleidsdekkingsgraad	98,8	90,6	95,2	98,1	92,2
Reële dekkingsgraad	79,3	73,7	75,8	79,0	78,7
Rekenrente verplichtingen					
Toegepaste rentetermijnstructuur	0,60	0,26	0,83	1,49	1,63
Premie					
Werkgever	18,20	18,20	18,20	18,20	18,20
Bijdrage werkgever	0,00	0,00	3,00	2,90	0,00
Werknemer	8,00	8,00	8,00	8,00	8,00
Totaal	26,20	26,20	29,20	29,10	26,20
Verlagen en toeslagen²					
Toeslagambitie	1,29	1,56	1,49	1,73	1,36
Verleende toeslag	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Verlaging	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

1. De deelnemers met een ingegaan invaliditeitspensioen zitten eveneens in de categorie "actieve deelnemers".

2. De toeslagen betreffen die per 1 januari van het jaar erop. De toeslagambitie betreft vanaf 2015 de CPI alle huishouders, afgeleid, per 1 juli van een jaar voorafgaand aan 1 januari.

<i>Bedragen ultimo jaar x 1.000 euro</i>	2021	2020	2019	2018	2017
Samenstelling beleggingsportefeuille (verdeeld naar financiële instrumenten)					
Aandelen	140.543	131.919	113.249	80.623	78.151
Vastgoedbeleggingen	12.787	10.900	11.524	8.947	9.727
Alternatieve beleggingen	28.495	29.117	30.634	30.158	32.272
Subtotaal	181.825	171.936	155.407	119.728	120.150
Vastrentende waarden	382.503	396.616	345.682	282.014	277.951
Derivaten	52.286	87.723	46.002	16.240	30.484
Liquide middelen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal beleggingen	616.614	656.275	547.091	417.982	428.585
Liquide middelen	11.714	12.257	10.959	12.471	9.995
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	76	581	448	2.560	327
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	-54.629	-87.587	-49.294	-20.103	-34.675
Totaal belegd vermogen	573.775	581.526	509.204	412.910	404.232
<i>In procenten</i>					
Asset mix (verdeeld naar beleggingsrisico)¹					
Aandelen	23	23	23	20	20
Vastgoedbeleggingen	2	2	2	2	2
Alternatieve beleggingen	5	5	6	8	8
Vastrentende waarden	70	69	70	70	70
Totaal	100	100	100	100	100
Rendement beleggingen					
Totaal rendement	-2,1	12,77	21,18	0,02	2,9

1. De asset mix geeft de samenstelling weer van de beleggingen, inclusief liquide middelen en derivaten, naar de vier beleggingscategorieën uit het strategische beleggingsbeleid. Dat betekent dat onder andere de waarde van de derivaten en de liquide middelen zijn toegerekend aan de desbetreffende beleggingscategorie.

I. Belangrijke ontwikkelingen

2021: Financiële positie

Na een trend van jarenlange rentedaling is eind 2021 voorzichtig een proces van rentestijging ingezet.

Eind 2020 was de rente 0,259%. In 2021 steeg de rente naar 0,601%. Ook het vermogen nam toe door de goede beleggingsresultaten.

De beleidsdekkingsgraad steeg van 90,6% eind 2020 naar 98,8% eind 2021.

De technische voorzieningen zijn met € 40,0 gedaald van € 602,7 miljoen naar € 561,2 miljoen.

Toeslagen- en verlagingsbeleid

Vanwege de financiële positie van Pensioenfonds MN per 31 december 2021 heeft Pensioenfonds MN per 1 januari 2022 geen toeslag verleend. Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks voorwaardelijk toeslag verleend. Deze voorwaardelijke toeslag bedraagt maximaal de procentuele stijging van de prijsindex op basis van de Consumentenprijsindex alle Huishoudens (afgeleid), zoals deze wordt vastgesteld door het CBS. De peildatum is steeds juli. Het bestuur beslist jaarlijks, afhankelijk van de financiële positie, in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Over de periode juli 2020 tot juli 2021 is het consumentenprijsindexcijfer alle Huishoudens met 1,29% gestegen. Pensioenfonds MN volgt de prijsindex, maar bij een negatief prijsindexcijfer wordt de indexatie op nul gesteld.

De afgelopen 5 jaren zijn op de opgebouwde pensioenen de volgende toeslagen verleend:

Periode	Toeslagambitie	Verleende toeslag	Prijsstijging ¹⁾	Verlaging
Over 2021	1,29%	0,00%	1,27%	0,00%
Over 2020	1,56%	0,00%	1,27%	0,00%
Over 2019	1,49%	0,00%	2,63%	0,00%
Over 2018	1,73%	0,00%	1,71%	0,00%
Over 2017	1,36%	0,00%	1,38%	0,00%

1) De hier getoonde prijsstijging is ontleend aan de ontwikkeling van de Consumentenprijsindex, alle huishoudens, zoals gepubliceerd door het CBS, over de periode 1 januari tot en met 31 december.

Premiebeleid

In 2015 is het huidige beleid rond premie en opbouwpercentage vastgesteld. Voor de berekening van de kostendeekkende premie wordt uitgegaan van een gedempte rente gebaseerd op een 5-jaars middeling van de rentetermijnstructuur per 30 september van het voorgaande jaar. De vastgestelde kostendeekkende premie op basis van de gedempte rente bevat geen component voor de voorwaardelijke toeslagverlening. Op basis van dit premiebeleid kan onderstaand overzicht van de premiedekkingsgraad worden gemaakt. Met de premiedekkingsgraad wordt uitgedrukt of de premie die berekend en betaald

wordt, voldoende is om nieuwe pensioenopbouw te financieren. Dit is het geval als de premiedekkingsgraad boven de 100% ligt. Als de premiedekkingsgraad hoger is dan de actuele dekkingsgraad, draagt de premie bij aan het herstel van het fonds. Bij een premiedekkingsgraad van minder dan 100% gaat de opbouw ten koste van het herstel.

Jaar	Premiedekkingsgraad ¹
2022	nvt
2021	87,8% ²
2020	95,8%
2019	107,3%
2018	105,6%
2017	95,5%

Over de periode 2017-2021 heeft de premiedekkingsgraad zowel onder als boven de dekkingsgraad gelegen. In de periode dat de premiedekkingsgraad hoger was dan de actuele dekkingsgraad was dit een voordeel voor slapers en gepensioneerden en de opgebouwde aanspraken van actieven, in de resterende periode was dit een voordeel voor de toekomstige opbouw van actieven. Omdat vanaf 2022 Pensioenfonds MN een gesloten fonds is, is de premiedekkingsgraad niet langer relevant.

Vaststelling opbouwpercentage in 2021

De pensioenpremie was voor 2021 niet voldoende om de fiscale maximaal toegestane pensioenopbouw voor het ouderdomspensioen van 1,875% toe te zeggen. Dit betekent dat reglementair het opbouwpercentage wordt bijgesteld. Voor 2021 is het opbouwpercentage op 1,185% bepaald. Het opbouwpercentage van het partnerpensioen was 0,830%, zijnde 70% van het opbouwpercentage van het ouderdomspensioen.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het bestuur heeft in 2021, als onderdeel van zijn fiduciaire verantwoordelijkheid richting deelnemers, pensioengerechtigden en andere stakeholders, verdere stappen ondernomen ten aanzien van het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid. Hier wordt uitgebreid op ingegaan in hoofdstuk IV van dit bestuursverslag.

Toezichthouders: De Nederlandsche Bank en Autoriteit Financiële Markten

Het toezicht op de integere en beheerste bedrijfsvoering van pensioenfondsen wordt uitgevoerd door De Nederlandsche Bank (DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (AFM). Daarbij is DNB aangewezen als de prudentiële toezichthouder die het materiële toezicht op pensioenfondsen houdt. DNB beoordeelt daarbij de financiële soliditeit van het pensioenfonds en ziet toe op naleving van wet- en regelgeving, vooral de Pensioenwet. De AFM is aangewezen als gedragstoezichthouder belast met het toezicht op de naleving van de zorgplicht van pensioenfondsen en de communicatie.

1. Premiedekkingsgraad voor 2021 is gebaseerd op een schatting en sluit aan bij de kwartaalrapportage aan DNB. De premiedekkingsgraden uit de andere jaren zijn gebaseerd op jaarcijfers.
2. Zie voor 2020 ook de toelichting op de kostendekkende premie op pagina 21.

Code Pensioenfondsen (de Code)

In het kader van de wet Versterking bestuur pensioenfondsen is in 2014 de Code Pensioenfondsen opgesteld. In deze Code zijn normen geformuleerd voor goed pensioenfondsbestuur. Deze Code is via artikel 33 Pensioenwet en artikel 11 Besluit uitvoering Pensioenwet verankerd in de Pensioenwet. In de Code wordt onder meer ingegaan op de rol van het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de Raad van toezicht. De Code bevat ook thema's als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen. In oktober 2018 is de Code Pensioenfondsen aangepast. De Code is nu ingedeeld naar 8 thema's:

1. Vertrouwen waarmaken
2. Verantwoordelijkheid nemen
3. Integer handelen
4. Kwaliteit nastreven
5. Zorgvuldig benoemen
6. Gepast belonen
7. Toezicht houden en inspraak waarborgen
8. Transparantie bevorderen

Het bestuur van Pensioenfonds MN checkt doorlopend of zij aan de normen van de Code voldoet. De naleving van de Code is gebaseerd op het "Pas toe of leg uit" principe.

Dit betekent dat een pensioenfonds de normen van de Code toepast of in het jaarverslag motiveert waarom het een norm niet (volledig) toepast. Op basis van de uitgevoerde checks verklaart Pensioenfonds MN dat het voldoet aan de normen zoals die zijn opgenomen in de Code Pensioenfondsen behalve aan norm 33. Dit wordt in de onderstaande alinea toegelicht.

Diversiteit

Bij de invulling van de bestuurszetels is primair uitgangspunt de geschiktheid van de kandidaten om te kunnen voldoen aan de profielschets voor de vacante functie in het bestuur. Het bestuur houdt bij de selectie rekening met de aanbeveling in norm 33 uit de Code Pensioenfondsen om diversiteit na te streven in de bestuursamenstelling, zowel wat betreft leeftijd als wat betreft de man- vrouwverdeling. Het huidige bestuur bestond eind 2021 uit één vrouw en vijf mannen. Binnen het huidige bestuur is het jongste bestuurslid inmiddels 41 jaar geworden.

De Raad van toezicht bestaat uit drie leden, twee vrouwen en één man. Zij zijn allen ouder dan 40 jaar.

In het verantwoordingsorgaan hebben momenteel één vrouw en zeven mannen zitting. In het verantwoordingsorgaan zitten zowel leden van jonger dan 40 jaar als leden van 40 jaar of ouder.

Geschiktheid

Een goed bestuur moet niet alleen over kennis beschikken, maar dient ook in staat te zijn om met die kennis te werken. Een bestuurslid moet geschikt zijn, wat blijkt uit in ieder geval opleiding, werkervaring en competenties en de doorlopende toepassing daarvan. Een bestuurslid moet in staat zijn de voor het besturen van een pensioenfonds relevante onderwerpen te analyseren,

daarover besluiten te nemen, de besluiten te evalueren en zo nodig bij te sturen. Wil een bestuur daadkrachtig en effectief zijn, dan dient het bestuurslid – maar ook het bestuur als collectief – over aanvullende bestuurlijke competenties te beschikken.

Het bestuur van Pensioenfonds MN heeft een Geschiktheidsplan opgesteld. Met dit plan geeft het bestuur invulling aan de geschiktheidseisen voor bestuursleden van pensioenfonds. Het Geschiktheidsplan wordt regelmatig bijgewerkt en geëvalueerd. Hierbij worden onder andere de competenties, deskundigheid en geschiktheid bekeken en wordt beoordeeld of er nog verdere individuele of collectieve opleidingsbehoeften zijn.

Met het Geschiktheidsplan voldoet het bestuur aan wat is bepaald in de Pensioenwet en de daarop gebaseerde beleidsregels.

Intern Toezicht

Het intern toezicht is vormgegeven door een Raad van toezicht. De Raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De Raad van toezicht is tenminste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De Raad van toezicht legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever, alsmede in het jaarverslag, over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden. De Raad van toezicht doet verslag in hoofdstuk VII van dit jaarverslag.

Communicatie met deelnemers en belanghebbenden

Pensioenfonds MN verzorgt de communicatie over de uitvoering van de pensioenregeling. Het bestuur onderschrijft het belang van transparante communicatie en voert op dit punt een gebeurtenis-gedreven (life events) beleid. De drie pijlers van het communicatiebeleidsplan waren de afgelopen jaren: bouwen aan vertrouwen, waar mogelijk digitaal communiceren behoudens wettelijke communicatie zoals het Uniform Pensioenoverzicht, en vergroten van het pensioenbewustzijn. Voor het komende jaar zal de nadruk liggen op het zo duidelijk mogelijk communiceren over de te nemen stappen in het proces en de gevolgen van een collectieve waardeoverdracht.

Als invulling van het communicatiebeleid heeft Pensioenfonds MN onder andere:

- Via de website van het pensioenfonds relevante en actuele informatie aangeboden;
- Digitale nieuwsbrieven opgesteld met informatie die op het moment van publicatie belangrijk is. Deze nieuwsbrieven zijn ook op de website gepubliceerd; met de nieuwsbrief gewijd aan de wijzigingen van de pensioenregeling, de aanpassing van het opbouwpercentage en de toelichting hierop voldeed het fonds aan de wettelijke verplichtingen op dat punt;
- Gewezen op het Pensioenregister en de informatie en faciliteiten die het Pensioenregister beschikbaar stelt;
- Het UPO (Uniform Pensioen Overzicht) aan actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden verzonden;

- Extra brieven samen met de werkgever om belanghebbenden te informeren over de keuze van de werkgever om in 2022 de toekomstige opbouw onder te brengen bij Pensioenfonds Metaal en Techniek. Pensioenfonds MN heeft de deelnemers geïnformeerd dat het pensioenfonds hierdoor een gesloten fonds is geworden.
- Een jaarlijkse Algemene Vergadering van Deelnemers en Gepensioneerden georganiseerd op 15 juni 2021. Deze digitale en interactieve vergadering werd zeer goed bezocht en werd goed beoordeeld door de aanwezigen.

IORP II

Het uitgangspunt bij de vertaling van de IORP II naar Nederlandse wet- en regelgeving is dat implementatie van IORP II niet tot te belastende vereisten voor pensioenfondsen mag leiden. Het formeel vastleggen van bijvoorbeeld de sleutelfuncties betekent daarom niet dat werkzaamheden moeten worden uitgebreid, maar veel meer dat verantwoordelijkheden worden geformaliseerd. Proportionaliteit is daarbij belangrijk. Sleutelfunctiehouders worden geacht om als onafhankelijke “countervailing power” binnen het bestuur te acteren op hun gebied. Dit moet bijdragen aan een verhoging van de kwaliteit van de besluitvorming en adequate beheersing van risico's.

Pensioenfonds MN wil waar mogelijk de sleutelfuncties binnen het bestuur beleggen. Daar de houder van de sleutelfunctie niet tevens verantwoordelijk mag zijn voor een primair proces als vermogensbeheer of pensioenadministratie, moesten de taken en verantwoordelijkheden binnen het bestuur opnieuw tegen het licht gehouden worden zodat de inrichting van sleutelfuncties niet in strijd is met richtlijnen van DNB. Pensioenfonds MN heeft de Sleutelfunctie Risicobeheer binnen het bestuur belegd. De Actuariële sleutelfunctie is bij de certificerend actuaris belegd, de Sleutelfunctie Interne Auditfunctie wordt vervuld door een Internal Auditor van uitvoerder MN. De sleutelfunctionarissen zijn inmiddels allemaal formeel getoetst door DNB.

Privacywetgeving

De privacywetgeving is vastgelegd in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Deze verordening geldt voor alle ondernemingen en organisaties die persoonsgegevens bijhouden en verwerken van Europese staatsburgers. In de AVG zijn een aantal rechten met betrekking tot persoonsgegevens vastgelegd. Pensioenfonds MN heeft een privacybeleid wat afgestemd is op de AVG. Het privacybeleid ligt vast in de privacyverklaring die op de website van pensioenfonds MN staat. Het bestuur van Pensioenfonds MN heeft de heer A. de Jong van het NCI aangesteld als Functionaris Gegevensbescherming. Hij is ook aangemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens. De Pensioenfederatie heeft in het kader van de uitvoering van de AVG een Gedragslijn Verwerking Persoonsgegevens Pensioenfondsen. Deze Gedragslijn is bedoeld om pensioenfondsen te helpen bij het interpreteren van de privacywetgeving en de implementatie daarvan. Pensioenfonds MN heeft samen met de Functionaris Gegevensbescherming een uitgebreide check gedaan om te controleren of aan de richtlijnen voldaan wordt. Hiervoor is een uitgebreide checklist doorgenomen en ingevuld. Het bestuur heeft naar aanleiding hiervan samen met de Functionaris Gegevensbescherming geconcludeerd dat aan deze gedragslijnen voldaan wordt.

Beloningsbeleid

In 2021 geldt het beloningsbeleid dat in 2020 is vastgesteld voor het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Met het beloningsbeleid conformeert het bestuur zich aan de normen 41-45 uit de Code Pensioenfondsen. Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid waarbij de beloning in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag staat. Het beloningsbeleid is vastgelegd in de ABTN.

Verkenning toekomst Pensioenfonds MN

Zoals in het voorwoord is gemeld, is het bestuur van Pensioenfonds MN met de stakeholders in gesprek gegaan over de duurzame toekomst van het pensioenfonds. Er is een pensioencommissie opgericht waarin alle stakeholders van het pensioenfonds, te weten het bestuur van het fonds, het verantwoordingsorgaan, de werkgever en de ondernemingsraad zijn vertegenwoordigd.

Het bestuur concludeerde dat, mede op basis van het onderzoeksrapport, het op langere termijn vanuit kostenooqpunt voor de deelnemers beter lijkt om een alternatief te kiezen voor de huidige uitvoering. Na een RFI in het 3e kwartaal van 2020 bij vier BPF-en en vier APF-en, is in het eerste kwartaal van 2021 een RFP verstuurd aan twee BPF- en één APF. De focus bij deze RFP lag op de financiële situatie ten opzichte van Pensioenfonds MN, het premiebeleid, de kostenstructuur, de dienstverlening en de toekomstbestendigheid. Op basis van de resultaten van de RFP heeft het bestuur een voorkeur uitgesproken voor het Pensioenfonds Metaal en Techniek.

Collectieve waardeoverdracht

Al eerder hadden alle partijen geconcludeerd dat het gezien de daarmee gemoeide kosten niet wenselijk is een gesloten fonds in stand te houden. In 2022 wordt daarom toegewerkt naar een collectieve waardeoverdracht van de opgebouwde pensioenen naar een andere pensioenuitvoerder. Wanneer dit is afgerond kan Pensioenfonds MN worden geliquideerd. Dit proces zal enkele maanden in beslag nemen.

De geldende grondslagen en de actuele dekkingsgraad op de overdrachtsdatum bij Pensioenfonds MN en bij het ontvangende pensioenfonds bepalen voor de bij Pensioenfonds MN opgebouwde aanspraken en rechten of bij de waardeoverdracht een verhoging mogelijk is of dat een verlaging noodzakelijk is.

Communicatie over de toekomst van het fonds

In het verslagjaar is zorgvuldig met alle deelnemers gecommuniceerd over de stand van zaken over de toekomst van Pensioenfonds MN. Stap voor stap zijn de gepensioneerden, de slapers en de actieve deelnemers geïnformeerd over de voortgang op dit dossier. Aan de actieve deelnemers gebeurde dit in nauwe afstemming met de werkgever. Een commissie waarin bestuur, werkgever, verantwoordingsorgaan en de pensioenuitvoeringsorganisatie deelnamen, heeft alle communicatie gecoördineerd.

Tijdens een bijzonder goed bezochte digitale bijeenkomst heeft ieder zijn vragen aan het bestuur kunnen voorleggen. Een goed ingericht telefoonteam van deskundigen is ook daarna steeds beschikbaar geweest voor individuele vragen van de deelnemers.

II. Financiële informatie

1. Financiële positie

Grondslagen

Bij de resultaatbepaling en waardering van de activa en passiva wordt uitgegaan van het Financieel Toetsingskader (FTK), de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610) en Titel 9 Boek 2 BW.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is een indicator voor de actuele financiële positie van Pensioenfonds MN. Bij de beoordeling van de dekkingsgraad is het van belang zich te realiseren dat dit een momentopname betreft. Het beleggingsbeleid is gericht op de lange termijn, waarbij wordt uitgegaan van maatschappelijk algemeen aanvaarde theorieën op beleggingsgebied. In de dekkingsgraad is hiermee geen rekening gehouden.

De verhouding tussen het pensioenvermogen en de technische voorzieningen wordt uitgedrukt in de dekkingsgraad. De actuele dekkingsgraad ultimo 2021 bedraagt 102,0% en is gestegen ten opzichte van de dekkingsgraad ultimo 2020 (96,5%).

Sinds januari 2015 wordt de vaststelling of een pensioenfonds een tekort heeft mede gebaseerd op de beleidsdekkingsgraad. Deze beleidsdekkingsgraad is de gemiddelde actuele dekkingsgraad van de laatste 12 maanden. Deze dekkingsgraad is minder volatiel zodat beleidsbeslissingen op een evenwichtiger manier gemaakt kunnen worden. "De beleidsdekkingsgraad bedraagt ultimo 2021 98,8% en is gestegen ten opzichte van ultimo 2020 (90,6%). Op grond van het FTK is het afhankelijk van de beleidsdekkingsgraad of korting van pensioenaanspraken noodzakelijk is. Indien de beleidsdekkingsgraad zich zeven jaar opeenvolgend onder het minimaal vereist eigen vermogen bevindt en de dekkingsgraad bij die laatste vaststelling ook onder dat niveau ligt zal er een onvoorwaardelijke verlaging worden doorgevoerd van de pensioenaanspraken en de pensioenrechten.

Het bestuur maakt ook voor 2021 gebruik van de vrijstellingsregeling om onnodige pensioenverlaging te voorkomen onder de voorwaarde dat de dekkingsgraad ultimo 2021 tenminste 90% is. Het bestuur meent hierdoor, mede gezien het feit dat verlagen maatschappelijk gevoelig ligt, af te kunnen zien van het verlagen van pensioenaanspraken voor alle betrokkenen. Dit heeft in ieder geval een positief effect voor de gepensioneerden omdat hun uitkering niet wordt gekort. Ook de actieve – en gewezen deelnemers hebben baat bij het niet verlagen van hun opgebouwde pensioenaanspraken. Daarnaast ligt de premiedekkingsgraad in 2021 onder de 100% waardoor gepensioneerde en gewezen deelnemers bijdragen aan de financiering van de pensioenopbouw van actieve deelnemers, oftewel een voordeel voor deze laatste groep.

Tabel: Dekkingsgraad Pensioenfonds MN per 31 december 2021

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2021	2020	Mutatie
Voorziening pensioenverplichtingen	561.233	602.750	-41.517
Actuele dekkingsgraad	102,00%	96,50%	5,50
Beleidsdekkingsgraad	98,80%	90,60%	8,20
Vereist eigen vermogen (feitelijk)	17,79%	16,24%	1,55
Vereist eigen vermogen (strategisch)	16,84%	16,70%	0,14

Rekenrente

De rentetermijnstructuur voor pensioenfonds MN wordt vastgesteld met gebruik van de ultimate forward rate (UFR). De aanpassing van de forward rente bestaat uit een vaste weging van de in de markt waargenomen forward rente (op basis van de driemaands gemiddelde swapcurve) met de UFR. De UFR beoogt een deel van de volatiliteit in de verplichtingen van pensioenfonds MN weg te nemen door de rente te laten convergeren naar een langetermijngemiddelde. Het gemiddelde ligt hoger dan de actuele markrente, waardoor pensioenverplichtingen zullen afnemen en dekkingsgraden als gevolg iets toenemen. De UFR wordt vastgesteld op basis van de gerealiseerde 20-jaars forward rentes in de voorgaande 10 jaar. Dit houdt in dat de UFR niet vaststaat op een vaste rente, maar maandelijks aangepast wordt. De interne rekenrente steeg in 2021 van 0,259% naar 0,601%.

Dekkingstekort

Tabel: Minimaal vereist vermogen

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2021	2020
Aanwezige algemene reserve	11.350	-21.363
Minimaal vereist vermogen	23.011	25.443
Saldo (dekking)	-11.661	46.806

Conform de bepalingen in het FTK moet Pensioenfonds MN een minimaal vereist eigen vermogen aanhouden. Ultimo 2021 is dit minimaal vereist eigen vermogen voor Pensioenfonds MN vastgesteld op 23.011 duizend euro of wel 4,1% van de technische voorzieningen. De minimale beleidsdekkingsgraad moet dus 104,1% zijn. Het aanwezige eigen vermogen van Pensioenfonds MN voldeed eind 2021 niet aan deze eis.

In aanloop naar het nieuwe pensioenstelsel heeft het kabinet besloten ook voor 2021 de regels voor het verlagen van de pensioenen te versoepelen. Hierdoor hoeven ook begin 2022 de pensioenen niet verlaagd te worden.

Reservetekort

Tabel: Vereist vermogen

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2021	2020
Aanwezige algemene reserve	11.350	-21.363
Vereist vermogen	94.503	100.645
Saldo (reservepositie)	-83.153	-122.008

Op grond van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen (het FTK) moet elk pensioenfonds middels een risicomodel toetsen of het pensioenvermogen groot genoeg is om het risico op te vangen dat het fonds niet aan de verplichtingen zal kunnen voldoen. Pensioenfonds MN past het standaard risicomodel toe dat door DNB is ontwikkeld. Volgens dit model houdt Pensioenfonds MN buffers aan om, in het geval van extreme marktomstandigheden of actuariële wijzigingen, nog aan de verplichtingen te kunnen voldoen. Op grond van dit model dient Pensioenfonds MN ultimo 2021 een vereist eigen vermogen te hebben van 94.503 duizend euro of te wel 16,8% van de technische voorzieningen (2020: 100.645 duizend euro en 16,7%). Het aanwezige eigen vermogen van Pensioenfonds MN voldoet eind 2021 niet aan deze eis. Het reservetekort van Pensioenfonds MN ultimo 2021 bedraagt 83.153 duizend euro.

Herstelplan

Het Financieel Toetsingskader (FTK)) stelt voorwaarden aan de financiële gezondheid van een pensioenfonds. Omdat Pensioenfonds MN per 1 januari 2015 in een tekort verkeerde, moest een herstelplan opgesteld worden. Hierin heeft Pensioenfonds MN aangetoond binnen de daarvoor geldende termijn van maximaal 10 jaar te kunnen herstellen tot tenminste het vereist eigen vermogen. Ieder jaar moet een nieuw herstelplan worden ingediend. Het herstelplan 2022 is vóór 1 april 2022 ingediend bij DNB. Deze voorwaardelijke verlaging mag over meerdere jaren uitgespreid worden. Ook volgens het herstelplan 2022 wordt het vereist eigen vermogen binnen de herstelperiode op basis van de gehanteerde parameters bereikt. Een voorwaardelijke verlaging van de pensioenen is verplicht als conform het herstelplan blijkt dat Pensioenfonds MN niet is staat is in maximaal tien jaar dit vereist eigen vermogen kan behalen. Ook deze voorwaardelijke verlaging mag over meerdere jaren uitgespreid worden.

Oordeel actuaris

In zijn actuariële rapport meldt de actuaris dat hij van oordeel is dat per 31 december 2021 is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131, 132 en 133 vanwege het geconstateerde dekkings- en reservetekort.

2. Resultaten

De resultaten over 2021 zijn als volgt samen te vatten:

Tabel: Resultaten Pensioenfonds MN

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2021	2020	mutatie
Premiebijdragen	14.049	14.118	-69
ANW	53	42	11
Pensioenuitkeringen	-6.664	-6.514	-150
Herverzekering	11	12	-1
Saldo premie -/- uitkeringen	7.449	7.658	-209
Beleggingsopbrengsten	-14.549	65.375	-79.924
Mutatie technische voorzieningen	41.508	-77.472	118.980
Overige baten en lasten	-1.695	-803	-892
Saldo van baten en lasten	32.713	-5.242	37.955

Premiebijdragen en pensioenuitkeringen

De pensioenpremie is voor 2021 vastgesteld op 26,2% van de pensioengrondslag (2020 26,2%). De totale premiebijdrage van werkgevers en werknemers bedroeg hierdoor 14.049 duizend euro. Samen met de premie voor de vrijwillige ANW-component ad 53 duizend euro bedroeg de totale premiebijdrage 14.102 duizend euro.

De premiebijdragen zijn in 2021 licht gedaald. Deze daling van de premiebijdragen kan met name worden verklaard door daling van het actieve deelnemers.

De totale som van de pensioenuitkeringen is in 2021 gestegen. Deze stijging wordt veroorzaakt door een toegenomen aantal uitkeringsgerechtigden (zie ook III-2).

Kostendeekkende premie

De actuaris heeft getoetst of de premie over 2021 kostendeekkend is. Dit blijkt ook uit onderstaande tabel.

Premieoverzicht	Kostendeekkende zuivere premie	Gedempte kostendeekkende premie	Feitelijke premie (26,2% van de PG)
<i>bedragen x 1.000 euro</i>			
Actuarieel benodigde koopsom	15.217	11.319	11.319
Solvabiliteitsopslag o.b.v. - Minimum vereist vermogen			
- Vereist eigen vermogen	2.541	1.890	1.890
Opslag uitvoeringskosten	679	679	679
Aanvulling tot 26,2% van de PG			69
Totale premie	18.437	13.888	13.957
Totaal percentage van de pensioengrondslagsom	34,6%	26,1%	26,2%

Toelichting op de kostendeekkende premie

De feitelijke premie (zonder kosten) gedeeld door de kostendeekkende premie (zonder kosten) moet minimaal 100% zijn. Primo 2021 is dit 100,5% (13.957-679)/(13.888-679). De toevoeging van premie aan de voorziening wordt, volgens de richtlijnen van De Nederlandsche Bank, gebaseerd op de RTS per 31 december 2020. Dit is de zuivere kostendeekkende premie.

Primo 2021 zou dit tot een negatief resultaat op de premie leiden. De feitelijke premie (zonder kosten) gedeeld door de zuiver kostendeekkende premie (zonder kosten) bedraagt namelijk 74,8% (13.957-679)/(18.437-679). Omdat de opslag voor Vereist Eigen Vermogen volgens de richtlijnen van DNB ook vrijvalt in het resultaat op premie, is het uiteindelijke resultaat op premie in 2021 87,3% (13.957-679)/(18.437-679-2.541).

Beleggingsopbrengsten

Het totaal rendement bedraagt -2,08% ten opzichte van 12,77% in 2020. De beleggingsopbrengsten worden uitgebreid toegelicht in hoofdstuk IV.

Kostenvoorziening

Pensioenfonds MN heeft geen aparte kostenvoorziening. Ter dekking van de excassokosten van ingegane pensioenen is in de voorziening pensioenverplichtingen een opslag van 2,5% opgenomen. Daarnaast wordt in de te betalen premie jaarlijks een opslag opgenomen voor administratiekosten. Deze opslag is in 2021 1,275% van de pensioengrondslagsom. Een deel van de algemene kosten wordt toegerekend aan vermogensbeheerkosten. Hierbij is per kostenallocatie bekeken of en welk deel van de kosten toegerekend kan worden aan het vermogensbeheer. Uiteindelijk wordt over 2021 16,7% van de pensioenuitvoeringskosten toegerekend aan vermogensbeheer, over 2020 was dit 16,4%.

Kosten van het fonds

Het bestuur hecht eraan om transparant te zijn over de kosten van het fonds. Waar mogelijk zijn in dit jaarverslag de kosten inzichtelijk gemaakt conform de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

Concreet betekent dit dat een overzicht wordt gegeven van:

- 1) de kosten van pensioenbeheer (in euro per deelnemer);
- 2) de kosten van het vermogensbeheer (in percentage van het gemiddeld belegd vermogen);
- 3) de transactiekosten separaat (eveneens in percentage van het gemiddeld belegd vermogen). De gerapporteerde transactiekosten bevatten zowel de spreadkosten als de brokerage fees.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten bestaan o.a. uit kosten bestuur, bestuursondersteuning, toezichthouders, contributies, actuariskosten en bankkosten. Deze kosten zijn niet alleen gelieerd aan pensioenuitvoering; het is vaak lastig deze kosten toe te rekenen aan pensioenuitvoering of vermogensbeheer. Voor de onderverdeling is een verdeelsleutel bepaald voor de verdeling van dit deel van de pensioenuitvoeringskosten naar vermogensbeheerkosten. Voor 2021 is

16,7% (2020: 16,4%) van de totale pensioenuitvoeringskosten doorbelast naar de vermogensbeheerkosten.

De pensioenuitvoeringskosten bedragen in 2021 851 duizend euro. Per deelnemer is dit 704 euro. In 2020 waren deze kosten 827 duizend euro, per deelnemer was dit 643 euro. De kosten zijn ten opzichte van het vorig verslagjaar gestegen door extra kosten voor het onderzoek in verband met de toekomst van het pensioenfonds. De kosten per deelnemer stegen door de grote daling van de actieve deelnemers.

Tabel: Kosten pensioenuitvoering 2021

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2021	2020
Uitvoeringskosten	674	657
Accountantskosten	55	55
Bezoldiging bestuurders	87	98
Overige kosten	202	180
Saldo (reservepositie)	1.018	990
Doorbelasting pensioenuitvoeringskosten betrekking hebbend op vermogensbeheer	-167	-163
Totaal	851	827
Actieve deelnemers	905	999
Pensioengerechtigden	303	288
	1.208	1.287
Kosten per deelnemer	704	643

Kostentransparantie vermogensbeheer

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de kosten van het vermogensbeheer. Vervolgens zijn deze kosten uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen.

Tabel: Kosten Vermogensbeheer 2021 exclusief transactiekosten

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2021	%*	2020	%*
Beheerskosten van de beleggingen	2.620	0,46%	2.199	0,41%
Kosten bewaarloon	65	0,01%	66	0,01%
Kosten van vermogensbeheer	2.685	0,48%	2.265	0,42%
Doorbelasting kosten pensioenen	167	0,03%	163	0,03%
Totaal kosten vermogensbeheer	2.852	0,51%	2.428	0,45%

*De kosten van vermogensbeheer en de transactiekosten worden weergegeven in % van het gemiddeld belegd vermogen.

De vermogensbeheerkosten exclusief transactiekosten zijn gestegen ten opzichte van vorig jaar. Deze stijging is nagenoeg geheel te wijten aan de goede rendementen die de categorieën Infrastructuur en Private Equity hebben laten zien, dit heeft geleid tot hogere prestatievergoedingen dan vorig jaar. De relatieve prestatievergoeding voor de gehele portefeuille steeg met 5,1 basispunten ten opzichte van vorig jaar. Wijzigingen binnen de portefeuille hebben niet direct geleid tot grote verschuivingen in beheerkosten.

Tabel: Transactiekosten 2021

<i>bedragen x 1.000 euro</i>	2021	%*	2020	%*
Transactiekosten	356	0,06%	668	0,12%

De transactiekosten zijn gedaald ten opzichte van vorig jaar. Dit komt voornamelijk door lagere spreads en lagere transactievolumes in de vastrentende waarden portefeuille. De transactiekosten voor deze portefeuilles worden berekend door de spread met het volume te vermenigvuldigen. Ook is de methodiek voor de bepaling van de transactiekosten van Infrastructuur en Private Equity aangepast. In plaats van de geschatte transactiekosten worden vanaf 2021 de daadwerkelijk betaalde transactiekosten meegenomen zoals deze zijn doorgegeven door de managers. Dit heeft ook voor een daling gezorgd.

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de kosten van het vermogensbeheer en de transactiekosten verbijzonderd naar beleggingscategorie:

Beleggingscategorie	Beheer- vergoeding	Beheer- vergoeding NAV	Performance fees	Transactie kosten	Overige kosten	Totaal
<i>bedragen x 1.000 euro</i>						
Vastgoed	-	41	-	8	33	52
Aandelen	-	234	-	93	20	347
Alternatieve beleggingen	-	231	720	-	108	1.059
Vastrentende waarden	195	641	-	248	40	1.124
Overige beleggingen	-	6	-	6	-	12
Overlay beleggingen	-	-	-	1	-	1
Fiduciaire kosten	340	-	-	-	-	340
Kosten bewaarloon	-	65	-	-	40	105
Doorbelastingkosten pensioenen	-	-	-	-	167	167
Totaal	535	1.218	720	356	378	3.207

Een vergelijking met een externe benchmark is een relevante toets voor het kostenniveau. Zoals in de afgelopen jaren gebruikelijk, is door CEM Benchmarking een Investment Benchmarking Analysis voor Pensioenfondsen MN opgesteld. Het meest recente rapport, betreffende het jaar 2020, laat zien dat de kosten voor het fonds ca. 0,12%-punt lager zijn dan de door CEM berekende maatwerk benchmark voor het fonds. De kosten liggen wel boven de Nederlandse mediaan. De mediaan van het Nederlandse universum van pensioenfondsen waarmee CEM Pensioenfondsen MN vergelijkt, kent in 2020 een totaal fondsvermogen van ca. EUR 10,5 miljard. PF MN doet het als relatief klein fonds, met in 2020 een gemiddeld belegd vermogen van € 537 miljoen, minder goed met een score van ruim 0,05%-punt boven de Nederlandse mediaan. Volgens de analyses van CEM zijn de vermogensbeheerkosten van kleinere fondsen doorgaans hoger dan van grotere fondsen.

Vermogensbeheerkosten zijn moeilijk te vergelijken tussen pensioenfondsen of met een algemene benchmark omdat ze afhankelijk zijn van de mix van

de verschillende type beleggingen in een pensioenfonds. Ook zijn de kosten afhankelijk van een actieve of passieve managementstijl. De kosten moeten derhalve altijd worden gerelateerd aan het verwachte rendement en de daarbij gelopen risico's.

De categorie Alternatieve Beleggingen omvat ook de beleggingen in Private Equity en Infrastructuur. Een zeer aanzienlijk deel (circa € 0,7 miljoen) van de totale vermogensbeheerkosten bij deze categorie komt voort uit Private Equity en Infrastructuur. De kosten voor deze categorieën zijn relatief hoog door de goede resultaten in de afgelopen jaren. De onderliggende managers delen mee in de goede resultaten in de vorm van prestatievergoedingen die een groot deel van de totale kosten van deze categorie behelzen.

Waardeoverdracht

Sinds 30 september 2015 is de beleidsdekkingsgraad van Pensioenfonds MN lager dan 100 procent. Als gevolg hiervan zijn vanaf 1 oktober 2015 geen verzoeken tot waardeoverdracht meer in behandeling genomen. Alle aanvragen voor waardeoverdracht worden wel administratief voorbereid zodat de waardeoverdracht ter hand genomen kan worden zodra de beleidsdekkingsgraad weer boven de 100 procent uitkomt. Wel zijn sinds de tweede helft van 2019 de automatische waardeoverdrachten van kleine pensioenen gestart. In hoofdstuk III.2 wordt hier nader op ingegaan.

Haalbaarheidstoets

Binnen het FTK zijn pensioenfondsen verplicht ieder jaar een haalbaarheidstoets uit te voeren. Deze haalbaarheidstoets is bedoeld om inzicht te geven in de mate waarin de door Sociale Partners afgesproken pensioenambitie daadwerkelijk gerealiseerd kan worden met het afgesproken beleid. De ambitie van het fonds wordt daarbij vertaald in het pensioenresultaat. Indien de pensioenopbouw volledig is en de indexatie jaarlijks de prijs-inflatie, is het pensioenresultaat 100%. In 2015 heeft Pensioenfonds MN een aanvangshaalbaarheidstoets laten uitvoeren. Sinds deze aanvangshaalbaarheidstoets moet jaarlijks de haalbaarheidstoets uitgevoerd worden ter toetsing van de bestaande regeling. Voor 2021 heeft Pensioenfonds MN de haalbaarheidstoets uitgevoerd en ingediend bij DNB. De haalbaarheidstoets 2021 is niet gehaald. Pensioenfonds MN heeft sociale partners hierover geïnformeerd en mogelijke alternatieven voorgelegd. Het bestuur heeft DNB hiervan op de hoogte gesteld.

3. Beleid en verwachtingen

Toeslagenbeleid en kortingsbeleid

Het FTK stelt buffereisen aan pensioenfondsen om tegenvallers op de financiële markten op te kunnen vangen. Als de herstelcapaciteit onvoldoende is om binnen 10 jaar de vereiste buffers te bereiken, komt een voorwaardelijke verlaging van de opgebouwde pensioenen in beeld als ultimum remedium. In dat geval mogen verlagingen worden uitgesmeerd over de komende 10 jaar. Wanneer de beleidsdekkingsgraad gedurende 7 meetmomenten aan het einde van een jaar lager is dan het minimaal eigen vermogen, zal een onvoorwaardelijke verlaging moeten worden doorgevoerd op de opgebouwde

pensioenen, zodat per direct de actuele dekkingsgraad minimaal 104,1% wordt. De afgelopen jaren is deze grens verlaagd naar 90% en de verwachting is dat dit in aanloop naar een nieuw pensioencontract ook de komende jaren zal gelden. Afhankelijk van de hoogte van de eventuele verlaging, zal de verlaging direct toepast worden op de opgebouwde aanspraken, of wel evenredig worden gespreid in de tijd over maximaal de duur van het herstelplan. Een pensioenfonds mag pas gedeeltelijk indexeren vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. Op basis van de gegevens per 31 december 2021 kan volledige indexatie worden gegeven bij een beleidsdekkingsgraad vanaf 124,6%. Uitgaande van de verwachte ontwikkelingen blijft de kans zeer groot dat ook de komende jaren geen toeslagen kunnen worden verleend. De actuele dekkingsraad ligt onder het minimaal vereist eigen vermogen.

Evenwichtigheid

Het bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van de pensioenregeling die door Sociale Partners is vastgesteld. Het bestuur zorgt voor de evenwichtige belangenafweging van (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers. Tegelijk is het bestuur verantwoordelijk voor het behalen van de financiële doelstellingen en voor goed beheer van het belegde vermogen. Het bestuur handelt volgens de in de Pensioenwet en de Code Pensioenfonds vastgelegde normen voor goed pensioenfondsbestuur. Het bestuur zorgt ervoor dat de pensioenregeling wordt uitgevoerd zoals vastgelegd in de statuten en het reglement.

Een evenwichtige belangenafweging dient ook in een financiële crisissituatie onderdeel te zijn van de besluitvorming ten aanzien van maatregelen. Bij de beoordeling van de evenwichtigheid van maatregelen kunnen ook maatregelen van andere betrokken partijen zoals de werkgever en Cao-partijen betrokken worden. In onderstaand overzicht is zichtbaar gemaakt welke maatregelen welke doelgroepen raken.

De doelgroepen die moeten worden meegenomen bij het bepalen van de evenwichtigheid zijn:

1. Actieve deelnemers
2. Gewezen deelnemers
3. Pensioengerechtigden
4. Werkgever

Impactanalyse (Belangenafweging)

	Actieven	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Werkgever
Premie	Impact	Matige impact	Matige impact	Impact
Toeslagen	Impact	Impact	Impact	Geen impact
Korten aanspraken/rechten	Impact	Impact	Impact	Geen impact
Herstelcapaciteit	Impact	Matige impact	Matige impact	Impact

Bij beleidsvoorstellen wordt er door de sleutelfunctiehouder risicobeheer een voorlegger opgesteld met een risico opinie welke onder meer een belangenafweging bevat.

III. Pensioenbeheer

1. Missie, visie en strategie

In de missie is beschreven waarvoor Pensioenfonds MN staat, wat de bestaansgrond is en welke waarden en identiteit het pensioenfonds kenmerken. Omdat Pensioenfonds MN inmiddels een gesloten fonds is, is de missie vanaf 2022 een stuk beperkter. De missie is nu:

Tegen zo laag mogelijke kosten een verdere afwikkeling van het fonds en overdracht van de opgebouwde pensioenen te realiseren. Hierin staan evenwichtige belangenbehartiging en faciliteren van deelnemers centraal.

De ambitie van het pensioenfonds is het waardevast houden van ingegane pensioenen en opgebouwde aanspraken. Om deze doelstelling te bereiken, is het van belang dat de beleggingsresultaten van Pensioenfonds MN op lange termijn, binnen aanvaardbare risico's, zo hoog mogelijk zijn. Hierbij houden wij rekening met milieu, sociale factoren en goed ondernemingsbestuur.

Het belang van de pensioen- en aanspraakgerechtigden staat voorop. De kernwaarden integer, toegankelijk en betrokken vormen de uitgangspunten van Pensioenfonds MN.

2. Veranderingen in Wet- en regelgeving

AOW-leeftijd

Sinds 2020 is de AOW-leeftijd niet meer een op een gekoppeld aan de stijging van de levensverwachting, maar voor twee derde. Dat wil dus zeggen dat per jaar stijging van de levensverwachting, de AOW-leeftijd met 8 maanden stijgt. Hiermee wordt de AOW leeftijd in 2025 67 jaar in plaats van 67 jaar en 3 maanden:

- Tot 2021 blijft de AOW-leeftijd 66 jaar en 4 maanden;
- In 2022 is de AOW-leeftijd 66 jaar en 7 maanden;
- In 2023 is de AOW-leeftijd 66 jaar en 10 maanden;
- Vanaf 2024 is de leeftijd 67 jaar.

3. Ontwikkelingen aantallen bij werkgevers en deelnemers

Aangesloten werkgevers

Alle werknemers van MN nemen deel aan de pensioenregeling van Pensioenfonds MN. Naast MN is er ultimo 2021 nog één werkgever, met een klein aantal actieve deelnemers aangesloten bij Pensioenfonds MN. Dit betreft Stichting Vakraad Metaal en Techniek.

Deelnemers en belanghebbenden

Het totaal aantal deelnemers en belanghebbenden is in 2021 gestegen van 2.756 ultimo 2020 naar 2.794 ultimo 2021.

Het verloop per categorie blijkt uit het volgende overzicht.

Verloop aantal deelnemers en belanghebbenden in 2021:

Categorie	Aantal ultimo 2020	Bij	Af	Aantal ultimo 2021
Actieven	999	72	166	905
Gewezen deelnemers	1.469	151	34	1.586
Pensioengerechtigden	288	33	18	303
Waarvan:				
Oudersdompensioen	199	25	9	215
Partnerpensioen	77	8	7	778
Wezenpensioen	12		2	10
Totaal	2.756	256	218	2.794
Arbeidsongeschikten	33	3	4	32

Personen die (gedeeltelijk) arbeidsongeschikt zijn, vallen zowel onder de definitie van actieve deelnemer als onder de definitie van pensioengerechtigde. Zij zijn deelnemer omdat voor hen (gedeeltelijke) premievrije voortzetting van hun pensioenopbouw plaatsvindt. Voorts zijn zij pensioengerechtigden omdat aan hen op grond van hun arbeidsongeschiktheid een ingegaan invaliditeitspensioen is toegekend. Ter voorkoming van ongewenste dubbeltellingen zijn deze personen opgenomen in de groep actieve deelnemers en niet in de groep pensioengerechtigden.

Het aantal personen aan wie op grond van hun arbeidsongeschiktheid een ingegaan invaliditeitspensioen is toegekend is in 2021 32.

Het aantal pensioengerechtigden jonger dan 68 jaar met een ingegaan (tijdelijk) ouderdompensioen is in 2021 66. Van deze 66 zijn 51 pensioengerechtigden jonger dan de AOW-leeftijd. Ook tijdelijke ouderdompensioenen zijn opgenomen onder ouderdompensioen.

Het aantal personen dat naast een partnerpensioen ook een Anw-pensioen ontvangt is in 2021 gelijk gebleven en betreft 3 personen.

4. Uitbesteding

Uitbestedingsbeleid

Pensioenfonds MN heeft de uitvoering van de pensioenregeling en het vermogensbeheer opgedragen aan Mn Services NV. Hiertoe zijn een Uitbestedingsovereenkomst en een Fiduciair Management Overeenkomst tussen partijen gesloten waarin regels zijn opgenomen inzake de uitbestede werkzaamheden. Door activiteiten uit te besteden, kan het fonds zich

focussen op zijn kerntaken. De belangen van (gewezen) deelnemers, uitkeringsgerechtigden en overige belanghebbenden mogen geen gevaar lopen doordat het fonds delen van zijn werkzaamheden heeft uitbesteed aan derden. Ook mag de uitbesteding geen belemmering vormen voor een adequaat toezicht op de naleving van wat in de Pensioenwet bepaald is. De volgende activiteiten zullen nooit worden uitbesteed:

- Taken en werkzaamheden van personen die het dagelijks beleid bepalen, daaronder mede verstaan het vaststellen van beleid en het afleggen van verantwoording over dat beleid;
- Werkzaamheden waarvan uitbesteding de verantwoordelijkheid van het pensioenfonds voor de organisatie en beheersing van bedrijfsprocessen en het toezicht daarop kan ondermijnen;
- Het vaststellen en uitleggen van het Pensioenreglement.

Het bestuur van het fonds selecteert de uitvoerder op basis van kwaliteit, prijs, marktconformiteit en risicoprofiel.

De uitvoerder die de uitbestede activiteiten gaat uitvoeren, voldoet tenminste aan de volgende eisen:

1. De uitvoerder is een professionele dienstverlener die in opdracht van, en voor rekening en risico van pensioenfonds, pensioenadministraties uitvoert die aan haar zijn uitbesteed.
2. De uitvoerder is aantoonbaar financieel gezond.
3. De uitvoerder beschikt over de vereiste operationele en technische vaardigheden, kwaliteitsnormen, goede naam en competenties.
4. De uitvoerder waarborgt continuïteit van de dienstverlening.
5. De uitvoerder beschikt over een ISAE certificering of een gelijkwaardige zekerheid op de uitbestede processen.
6. De uitvoerder beschikt over de benodigde vergunningen.
7. De uitvoerder beschikt over een beheerst beloningsbeleid. Pensioenfonds MN spreekt met de uitvoerder op een zodanige wijze tarieven af, dat deze niet aanmoedigen tot het nemen van meer risico's dan voor het fonds aanvaardbaar is. De beloning bij de uitvoerder is gericht op het bevorderen van een optimale dienstverlening.
8. Op verzoek van de toezichthouder(s) van het fonds stelt de uitvoerder relevante gegevens ter beschikking aan deze toezichthouder(s) en informeert de uitvoerder het bestuur hierover, zo mogelijk vooraf.
9. De toezichthouder van het fonds krijgt de mogelijkheid om bij de uitvoerder onderzoek ter plaatse te doen of te laten doen.
10. De uitvoerder biedt Pensioenfonds MN een breed palet aan dienstverlening tegen aanvaardbare kosten.
11. De uitvoerder beschikt over een gedragscode zoals die voor uitvoerders wordt voorgeschreven en de naleving daarvan wordt door de uitvoerder gemonitord.
12. Het risicoprofiel van de uitvoerder sluit aan bij de risicobereidheid van het fonds.

Het bestuur let erop dat voorstellen van de uitvoerder goed worden beargumenteerd met voor- en nadelen en dat de uitvoerder – waar mogelijk – alternatieven

(met voor- en nadelen) aanbiedt. Het bestuur maakt uiteindelijk uit deze voorstellen zelf een keuze.

Het bestuur heeft een Geschiktheidsplan opgesteld om te waarborgen dat het bestuur van het fonds beschikt over voldoende kennis en competenties om countervailing power richting uitvoerenden te kunnen uitoefenen.

Monitoring

Het bestuur houdt toezicht op de tijdigheid en de kwaliteit van de dienstverlening, onder andere door verkregen (kwartaal)rapportages. Naast de bespreking van de kwartaalrapportages in de bestuursvergaderingen vindt er ieder kwartaal overleg plaats over de kwartaalrapportage Risk & Compliance door vertegenwoordigers van de 1^e en 2^e lijnsafdelingen binnen MN en de sleutelfunctiehouder risicobeheer. Mede op basis hiervan levert de sleutelfunctiehouder risicobeheer ieder kwartaal een eigen risicorapportage op aan het bestuur.

De uitvoeringsorganisatie MN heeft voor vermogensbeheer een ISAE 3402-type II verklaring afgegeven gecontroleerd door een externe accountant. Voor pensioenbeheer valt PF MN, met uitzondering van onderdelen van de General IT Controls, niet in scope van de ISAE 3402 type II van MN Services Pensioenen. Het pensioenfonds beschikt echter over een eigen Risico & Controle Matrix (RCM), waarin de voor het pensioenfonds relevante interne beheersingsmaatregelen zijn opgenomen. Deze wordt jaarlijks door de accountant beoordeeld.

Op het gebied van audit is in 2021 het auditplan 2021 gerealiseerd waarbij onder andere de Interne Auditdienst van MN een gegevensgerichte controle van de pensioenadministratie heeft uitgevoerd om zo objectief inzicht te geven in de betrouwbaarheid van de pensioenuitvoering door MN.

De sleutelfunctiehouder Interne Audit levert twee keer per jaar zijn rapportage op aan het bestuur.

Klachtenregeling

Pensioenfonds MN kent een klachtenregeling waarin een nadere invulling wordt gegeven aan het bepaalde in artikel I lid 10 van het pensioenreglement. In 2021 heeft het bestuur geen klachten ontvangen. De klachtenregeling is voor het laatst bijgewerkt op 10 december 2021 en is te vinden op de website van Pensioenfonds MN.

IV. Vermogensbeheer

1. Algemeen

Doel van het beleggingsbeleid

De doelstelling van Pensioenfonds MN is het op lange termijn nakomen van de nominale pensioenaanspraken en pensioenrechten, alsmede het streven naar het gedurig waardevast houden van de ingegane pensioenen en opgebouwde pensioenaanspraken. Om deze doelstelling te bereiken is het van belang dat de beleggingsresultaten van Pensioenfonds MN op lange termijn binnen aanvaardbare risico's zo hoog mogelijk zijn. De concrete vertaling van deze doelstelling en randvoorwaarde in een strategische beleggingsportefeuille vindt plaats in een Asset Liability Management (ALM) studie.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

De pensioenregeling van Pensioenfonds MN promoot ecologische en sociale kenmerken zoals bedoeld in artikel 8 SFDR. In deze paragraaf is opgenomen hoe hier invulling aan is gegeven in het afgelopen jaar.

Het fonds wil rekening houden met de invloed van haar beleggingen op de maatschappij. Tevens is het fonds ervan overtuigd dat mens, milieu en ondernemingsbestuur op de lange termijn de risico rendementsverhouding van beleggingen beïnvloeden. Op deze manier laat Pensioenfonds MN zien dat zij middels Verantwoord Beleggen niet alleen verantwoordelijkheid wil nemen voor een financieel goed pensioen én de wereld waarin deelnemers met pensioen zijn of gaan, maar ook gelooft dat die twee doelstellingen in elkaars verlengde liggen en niet wederzijds uitsluitend zijn.

Het verantwoord beleggingsbeleid van Pensioenfonds MN, dat door de vermogensbeheerder MN wordt uitgevoerd, sluit aan bij de door de Verenigde Naties ondersteunde Principles for Responsible Investment (PRI), een wereldwijde standaard voor verantwoord beleggen. Het verantwoord beleggingsbeleid van het fonds is op deze principes gebaseerd en komt tot uitdrukking in de instrumenten Uitsluiting, ESG-integratie en Actief Aandeelhouderschap.

ESG-integratie

Pensioenfonds MN houdt bij de keuze voor beleggingen rekening met sociale factoren (mensenrechten), milieufactoren en goed ondernemingsbestuur. ESG-integratie betekent het systematisch meewegen van de mogelijke invloeden van mens, milieu en ondernemingsbestuur in beleggingsbeslissingen. Op deze manier is het mogelijk om bedrijven en landen op basis van hun ESG prestaties een score te geven. Een zwakke score kan leiden tot uitsluiting (ook wel "negative screening" genoemd), sterke scores leiden tot insluiting ("positive screening"). In het geval van actieve beleggingen worden ESG-factoren in de bedrijfsanalyses meegewogen.

Eind 2020 is de strategie "Bewuste Selectie" geïmplementeerd in de aandelenportefeuilles ontwikkelde landen (Europa, Noord-Amerika en Verre Oosten). Het uitgangspunt van Bewuste Selectie is dat Pensioenfonds MN een bewuste keuze maakt waarin het belegt en waarom. In de strategie zijn randvoorwaarden

opgesteld waaraan alle aandelen moeten voldoen voordat er in wordt belegd. Deze uitgangspunten houden rekening met zowel ESG als financiële factoren. Zo wil Pensioenfonds MN niet investeren in onwenselijke producten (zie ook Uitsluitingen). Daarnaast is Pensioenfonds MN er van overtuigd dat bedrijven die een goede bedrijfsvoering hebben (en daarin rekening houden met milieu, maatschappij en mensen) op lange termijn goed kunnen presteren.

In 2021 is in samenwerking met fiduciair beheerder MN gekeken hoe ESG verder geïntegreerd kon worden in de portefeuilles. Zo is de Bewuste Selectie strategie aangescherpt met een extra klimaatscreening voor de meest carbon-intensieve sectoren. In iedere carbon-intensieve sector wordt de 20% relatief slechtst presterende bedrijven op basis van hun klimaatscore verwijderd uit de aandelenportefeuille ontwikkelde landen. Daarnaast is onderzocht hoe de Bewuste Selectie strategie kan worden geïmplementeerd in de aandelenportefeuille opkomende landen. Daarmee belegt het fonds alleen nog in aandelen waarvoor een bewuste keuze is gemaakt en niet meer in alle aandelen die nou eenmaal onderdeel uitmaken van de index. Implementatie zal naar verwachting begin 2022 plaatsvinden. In het komende jaar zal dit ook voor andere beleggingscategorieën worden onderzocht.

Bij andere beleggingscategorieën worden ESG-factoren ook al meegewogen in beleggingsbeslissingen. Zo wordt bij staatsobligaties uit opkomende landen (onder andere) gekeken van welk niveau de democratische instituties van landen zijn en of daar verbetering of verslechtering in is te zien. Ook wil Pensioenfonds MN dat vermogensbeheerders dezelfde waarde hechten aan verantwoord beleggen als het fonds zelf. Daarom worden de vermogensbeheerders gemonitord op basis van de zogenaamde Planet-score. Hierbij worden punten toegekend aan het niveau van beleid, de ESG-integratie en ESG-rapportage. Pensioenfonds MN verwacht van managers dat zij – waar dat kan – ESG-factoren in het beleggingsbeleid meenemen.

Uitsluiting

Het uitsluitingsbeleid bepaalt welke ondernemingen en landen van mogelijke investeringen worden uitgesloten wegens betrokkenheid bij controversiële producten óf naar aanleiding van sancties uitgevaardigd door de Verenigde Naties óf de Europese Unie. Pensioenfonds MN sluit ondernemingen uit als hun activiteiten of een deel ervan in strijd zijn met internationale verdragen. Ook beleggen wij niet in een onderneming wanneer een dialoog met een onderneming over een significant ESG-risico niet voldoende resultaat oplevert. Dit was bijvoorbeeld het geval met olie- en gasbedrijf ExxonMobil. Daarom is ExxonMobil per 1 januari 2021 op onze uitsluitingslijst geplaatst en wordt in deze onderneming niet meer belegd. Daarnaast belegt Pensioenfonds MN niet in staatsobligaties van landen waaraan internationale sancties zijn opgelegd. Tenslotte worden bedrijven uitgesloten die betrokken zijn bij onwenselijke activiteiten. Het gaat hierbij om, tabak, handvuurwapens voor civiel gebruik, adult entertainment en bont. Dit type bedrijven is uitgesloten binnen de aandelenportefeuille ontwikkelde landen vanaf december 2020 en is vanaf eind 2021 in de gehele beleggingsportefeuille uitgesloten. In 2021 zijn in totaal dertien landen en vijfendertig bedrijven uitgesloten.

Actief aandeelhouderschap

Beleggen in ondernemingen brengt bepaalde rechten en plichten met zich mee. Het pensioenfonds stelt zich namens zijn deelnemers op als een actief aandeelhouder. Dit bestaat uit het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen en het voeren van een constructieve dialoog met bedrijven waarin belegd wordt. MN voert conform het mandaat het actief aandeelhouderschap namens Pensioenfonds MN uit.

Dialoogprogramma

Het dialoogprogramma probeert negatieve effecten van bedrijven op het resultaat van de beleggingen te voorkomen door met deze bedrijven in gesprek te gaan (dialoog). MN voert namens het fonds het bedrijfsdialogenprogramma en gaat in gesprek met bedrijven waar de ESG-factoren beter kunnen. Denk aan ondernemingen die betrokken zijn bij controverses of in overtreding zijn van internationale standaarden op het gebied van verantwoord ondernemen. Het doel van dit overleg is om de verbeteringen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen te bespreken. Tijdens het dialoogprogramma worden de vorderingen gemeten en beoordeeld. De mate waarin een bedrijf meewerkt en de openheid van zaken die zij geeft, zijn belangrijke graadmeters. Pensioenfonds MN sluit een onderneming uit wanneer de gesprekken met de onderneming niet genoeg resultaat oplevert. Daarbij maken we een zorgvuldige afweging over de mogelijke impact op belanghebbenden.

Voor Environment (milieu) heeft MN namens ons fonds met acht olie- en gasbedrijven en nutsbedrijven gesprekken gevoerd over de energietransitie. In 2021 is bijvoorbeeld gesproken met Engie over een net zero doelstelling. Engie heeft hierop tijdens de aandeelhoudersvergadering de nieuwe doelstelling gepresenteerd en stoot per 2045 netto niets meer uit. Op het gebied van Social zijn er gesprekken gevoerd met bedrijven over onder andere een leefbaar loon in de textielsector en arbeidsomstandigheden in de agrarische sector. Binnen het thema Governance (goed bestuur) is met ondernemingen gesproken over beloningsbeleid, de diversiteit in samenstelling van het bestuur en de mate waarin bedrijven rapporteren over hun langetermijnstrategie.

Stemmen

Het stembeleid van Pensioenfonds MN wordt uitgevoerd voor de ondernemingen waarin we beleggen. Door middel van het uitoefenen van stemrechten op aandeelhoudersvergaderingen beïnvloedt ons fonds het bestuur en het beleid van ondernemingen. Hiermee voldoet Pensioenfonds MN aan de eisen die de wetgever stelt aan institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen. Pensioenfonds MN stemde in 2021 wereldwijd op 28.674 onderwerpen op vergaderingen van ondernemingen waarin we beleggen. Het stembeleid evalueren we elk jaar en passen we zo nodig aan.

Klimaat

Klimaatverandering is een fundamentele economische transitie die bijna elke sector waarin Pensioenfonds MN belegt raakt en heeft dus significante financiële consequenties voor de risico-rendement verhoudingen van de beleggingen van Pensioenfonds MN. In het Klimaatakkoord van Parijs is afgesproken dat lidstaten nationale beleidsplannen en ambitieuze doelen voor

bijvoorbeeld het terugdringen van CO₂ moeten opstellen om ervoor te zorgen dat de opwarming van de aarde niet boven de twee graden Celsius uitkomt. Ook staat in het verdrag dat het streven is die opwarming niet meer dan 1,5 graad Celsius te laten zijn. Om de klimaatdoelen van Parijs te bereiken moeten burgers, bedrijven en beleggers een inspanning leveren.

Pensioenfonds MN streeft transparantie na met betrekking tot de kansen en risico's die verbonden zijn aan klimaatverandering. Dat kunnen financiële kansen en risico's zijn voor de beleggingen, maar ook fysieke gebeurtenissen die deze risico's beïnvloeden. Pensioenfonds MN heeft zich op het gebied van klimaatverandering ten doel gesteld:

- Jaarlijks de CO₂-voetafdruk van de aandelenportefeuilles te meten;
- Binnen de aandelenportefeuilles met bedrijven met een hoge CO₂-uitstoot de dialoog aan te gaan over klimaatrisico's en hen te motiveren klimaatdoelstellingen op te nemen die in lijn zijn met het Parijsakkoord;
- Mee te denken met en het adviseren van overheden en andere wet- en regelgevers over het naleven van effectieve klimaatregulering;
- Het bewustzijn over klimaat bij externe managers te vergroten door onder andere hen verantwoordelijk te stellen voor het inzichtelijk en meetbaar maken van de CO₂-uitstoot in hun portefeuilles.

Pensioenfonds MN heeft het IMVB-convenant ondertekend

Pensioenfonds MN heeft in 2019 het convenant voor Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB) ondertekend. Binnen dit convenant werken pensioenfondsen, NGO's, vakbonden en de overheid samen om de risico's van bedrijven waarin zij geïnvesteerd zijn te verkleinen. De afspraken gaan over risico's die niet alleen mogelijk negatieve impact hebben op de bedrijfsresultaten van een onderneming – en daarmee mogelijk-erwijs op het rendement voor de aandeelhouder of investeerder – maar in beginsel een negatieve impact kunnen hebben op de omgeving en betrokken belanghebbenden, bijvoorbeeld werknemers en omwonenden. Om te voldoen aan deze afspraken heeft Pensioenfonds MN in het maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid de standaarden van de Verenigde Naties over bedrijfsleven en mensenrechten (United Nations Guiding Principles for Business and Human Rights) en de OESO-richtlijnen voor Multinationale ondernemingen onderschreven. Ook is in het MVB-beleid beschreven hoe het fonds ESG due diligence toepast en verankert in de uitbesteding, monitoring en rapportage van externe dienstverleners.

In 2021 is het Monitoringsrapport uitgekomen met de resultaten die door alle deelnemende pensioenfondsen gezamenlijk zijn behaald in het tweede convenantjaar (juni 2021). De doelstelling was dat de deelnemende pensioenfondsen alle van toepassing zijnde sub indicatoren voor de hoofdindicator 'Beleid' moesten hebben gerealiseerd. Uit het rapport blijkt dat deze doelstelling niet is bereikt. Kijkend op het niveau van de sub indicatoren, blijkt echter dat er op vrijwel alle sub indicatoren wel grote vooruitgang is geboekt.

Economisch klimaat

Macro-economische terugblik 2021

Niet alleen vanwege de aanhoudende pandemie, maar ook economisch was 2021 een zeer bijzonder jaar. Het jaar werd gekenmerkt door de hoogste economische groei en inflatie sinds decennia. De economische groei van 5,9% wereldwijd lag ruim boven de trendgroei van 3,5%. De groei werd hoofdzakelijk gedreven door inhaalbestedingen en zeer stimulerend beleid van overheden en centrale banken. De wereldeconomie is de coronadip weer te boven: het pre-coronaniveau van het BBP is reeds gepasseerd en ook de werkloosheid ligt weer dicht bij het niveau van 2019.

Toch ondervond de wereldeconomie ook dit jaar tegenwind. Nieuwe corona-varianten, infectiegolven en lockdowns bleven zorgen baren en de inflatie liep in 2021 flink op. De inflatie werd vooral opgedreven door hard stijgende energieprijzen, toegenomen knelpunten in mondiale productie- en transportketens en (met name in de VS) hogere loonstijgingen.

Het zwaartepunt van de economische groei lag in de eerste helft van het jaar en zwakte in de tweede helft wat af. Inflatie piekte juist op jaareinde. Dit leidde tot zorgen over mogelijk negatieve scenario's zoals blijvend hoge inflatie of zelfs stagflatie. Deze zorgen namen verder toe nadat de Amerikaanse centrale bank eind november aangaf de hoge inflatie niet langer als 'tijdelijk' te willen classificeren.

Waar in de eerste helft van het jaar de Fed de verwachtingen voor het terugdraaien van het ruime monetaire beleid nog temperde, heeft zij afgelopen december een draai gemaakt in het beleid. Door de langer dan verwachte hoge inflatie raakt het geduld van centrale banken op en is het crisisbeleid niet langer passend bij de sterke economische groei. In december verraste de Fed beleggers door:

1. Te speculeren op snellere en meer renteverhogingen
2. Aan te geven het obligatieaankoopprogramma (monetaire verruiming) sneller af te gaan bouwen
3. Zelfs te overwegen ook al in 2022 te starten met het actief verkopen van obligaties aan de markt.

Ook de ECB heeft in de beleidsvergadering van december gekozen voor een minder ruim beleid. Het Pandemic emergency purchase programme (PEPP) wordt zoals verwacht in maart 2022 beëindigd, maar daar staat tegenover dat voor een soepele overgang het reguliere opkoopprogramma licht wordt verhoogd. Eind 2021 zijn er door de markt nog geen renteverhogingen van de ECB in 2022 ingeprijsd. Met name door deze toegenomen inflatie-(verwachtingen) en beleidsafbouw-stappen van centrale banken kwamen marktrentes richting jaareinde onder opwaartse druk. Zo is bijvoorbeeld het afgelopen jaar de 30-jaars Europese swaprente sterk gestegen van -3 basispunten naar 48 basispunten.

Ondanks de genoemde zorgen lieten financiële markten per saldo een positief beeld zien. De wereldwijde aandelenindex (MSCI World) behaalde in 2021 een rendement van 22,3% in USD termen. Technologieaandelen voerden

lange tijd het herstel op financiële markten aan, maar nu volgden ook andere sectoren. De sector energie deed het goed, doordat de olieprijs sterk steeg. Faillissementen vielen laag uit en liquiditeit was erg goed. Over de gehele linie zijn waarderingen van beleggingscategorieën in 2021 tot historisch hoge niveaus gestegen.

Vooruitblik financiële markten 2022

De historisch hoge (inhaal)groei van 2021 zal waarschijnlijk niet herhaald worden in 2022. Gezien de acceleratie van groei en inflatie van het afgelopen jaar, lijkt het waarschijnlijk dat overheden de acute crisissteun gaan afbouwen. Ook centrale banken, inclusief de Fed en de ECB, hebben een start gemaakt met de afbouw van hun crisisbeleid, al is de economische impact sterk afhankelijk van hoe markttrentes reageren. Afnemende stimulering door overheden en centrale banken reduceert de stimulans voor de groei, waardoor deze naar verwachting een 'trede lager' uitkomt dan de historische groeipek in 2021.

Huishoudens hebben evenwel nog een grote tijdens lockdowns opgebouwde spaarkas tot hun beschikking. Bovendien zijn vermogensposities verbeterd. De afnemende beleidssteun zien we voorlopig dan ook nog gecompenseerd worden door aanhoudend solide consumentenbestedingen, hoewel hierin in de tweede helft van het jaar enige verzadiging kan optreden en de groei wat kan afzwakken.

Steeds meer medische experts zien de pandemie gedurende 2022 ontwikkelen tot een stabielere, minder levensbedreigende endemie. Een deel van de oorzaken van de nu hoge inflatie zien we daardoor wegebben. Zo zien we de nu tot tekorten en prijsdruk leidende knelpunten in de mondiale aanbodketens geleidelijk 'ontstoppen' als mobiliteitsrestricties wereldwijd afnemen en de ongewoon hoge vraag naar goederen terugschuift naar heropende, lokale, dienstensectoren. Energie-inflatie was de andere grote drijfveer van inflatie afgelopen jaar. Nu de energieprijzen al hoge niveaus hebben bereikt, wordt het toenemend onwaarschijnlijk dat deze ook dit en komende jaren soortgelijke prijsstijgingen zullen laten zien. Aangezien inflatie prijsstijging meet, zal de opwaartse druk op inflatie afnemen wanneer energieprijzen beduidend minder hard stijgen, stabiliseren of zelfs dalen. De huidige geopolitieke spanningen aan de Oost-Oekraïense grens en belangrijke rol van Rusland in de mondiale energiemarkt vormen hieromtrent een onzekerheid.

Desalniettemin blijft – zoals sinds de start van de pandemie – de onzekerheid rondom dit basisscenario hoog. Het is zeker niet uitgesloten dat inflatoire processen in een zichzelf versterkende fase belanden, waarin hogere inflatieverwachtingen, hogere prijzen voor arbeid, goederen en diensten voeden en vice versa. Het grootste risico op zo'n langer aanhoudende hoge inflatie ligt in de krappe arbeidsmarkt. Momenteel ligt de werkloosheid al onder de evenwichtswerkloosheid en volgens de economische theorie kan dat leiden tot hogere lonen. Ook jarenlang aanhoudend hoge economische groei is niet uitgesloten, gedreven door de hoge spaar- en dus potentiële bestedingskassen, een productieboom om uitverkochte voorraden aan te vullen, aanhoudende acceleratie van digitalisering en/of grote (groene) investeringen van overheden. De ontwikkelingen in relatie tot deze alternatieve scenario's worden nauwgezet gevolgd.

Beleggingsplan 2021

De beleggingsportefeuille is verdeeld in een matching- en een rendementsportefeuille, Begin 2021 bedroeg deze verhouding circa 50%-50%.

Het belangrijkste doel van de matchingportefeuille is om te zorgen dat de financiële positie van Pensioenfonds MN niet te veel afhankelijk is van de rentestand. De rendementsportefeuille heeft als doel om een overrendement te genereren zodat onder andere ook aan de toeslagambitie van het pensioenfonds kan worden voldaan. De weging tussen beide portefeuilles kan tussen de 45% en 55% bedragen. Deze verdeling is getoetst aan de in 2018 uitgevoerde ALM studie voor Pensioenfonds MN. Een additionele richtlijn is de beperking van het VEV van de feitelijke portefeuille; deze mag zich niet meer bewegen dan +/- 2%-punt om het strategisch VEV.

Pensioenfonds MN heeft in 2021 een US dollar valuta-afdekking van 100% gehanteerd. Daarnaast werden ook de Britse pond en de Japanse Yen voor 100% afgedekt.

De gevoeligheid voor renteschommelingen, die van grote invloed is op de waarde van de pensioenverplichtingen en daarmee de dekkingsgraad, wordt gedeeltelijk afgedekt in nominale termen met een norm van 60% (gebaseerd op marktrente).

2. Vermogenssamenstelling en rendement

Algemeen

De hierna getoonde vermogenssamenstelling en rendementen zijn gebaseerd op de economische positie en het daarbij behorende beleggingsrisico. Dit is de positie inclusief indirect (door middel van derivaten) ingenomen posities.

Vermogenssamenstelling

	31-12-2021	31-12-2020
Matchingportefeuille	46,9%	50,1%
Duration overlay + liquide middelen	2,6%	3,3%
Kortlopende staatsobligaties	3,1%	4,8%
Langlopende staatsobligaties	21,3%	22,4%
Bedrijfsobligaties	13,5%	13,4%
Particuliere hypotheek	6,4%	6,2%
Rendementsportefeuille	53,1%	49,9%
Europa High Yield	3,6%	3,5%
VS High Yield	3,3%	2,9%
Emerging Markets Debt HC	5,8%	4,7%
Emerging Markets Debt LC	4,9%	4,8%
Bankleningen	4,3%	4,0%
Aandelen Europa	8,7%	7,6%
Aandelen Noord-Amerika	7,6%	7,1%
Aandelen Verre Oosten	1,8%	1,9%
Aandelen opkomende markten	6,4%	6,3%
Private Equity	1,7%	2,2%
Beursgenoteerd onroerend goed	2,2%	1,9%
Infrastructuur	3,3%	3,0%
Totaal*	100,0%	100,0%

* telt niet op tot 100%, door afrondingen op subniveau.

Rendement 2021 per beleggingcategorie

In de volgende tabel is naast het feitelijk rendement ook het resultaat opgenomen ten opzichte van de relevante benchmark welke door Pensioenfonds MN wordt gehanteerd om de beleggingsresultaten te kunnen vergelijken. De rendementen op productniveau zijn gebaseerd op een volledige afdekking van het valutarisico van valuta uit ontwikkelde landen. Vanuit investment beliefs en efficiëntieoverwegingen worden niet alle valuta uit ontwikkelde landen volledig afgedekt. De impact hiervan op het rendement is verwerkt in het rendement op totaal portefeuilleniveau. Deze impact bedroeg in 2021 0,30%.

Het feitelijke rendement van Pensioenfonds MN in 2021 bedroeg -2,08% na aftrek van alle vermogensbeheerkosten. Dit netto rendement was 0,46% hoger dan het rendement van de benchmark die werd gehanteerd.

	Pensioenfonds MN	Tov Benchmark
Totaal rendement	-2,08%	0,46%
Matchingportefeuille	-14,58%	-0,15%
Matching overlay	-18,36%	0,00%
Kortlopende Staatsobligaties	-0,58%	0,19%
Langlopende Staatsobligaties	-6,47%	0,00%
Bedrijfsobligaties	-1,22%	-0,05%
Particuliere hypotheke	2,39%	5,81%
Liquide middelen	-0,34%	0,23%
Hoogrentende waarden	0,19%	0,33%
Europa High Yield	2,86%	0,16%
VS High Yield	3,70%	-0,02%
Emerging Markets Debt HC	-4,38%	-0,07%
Emerging Markets Debt LC	-3,52%	0,17%
Bankleningen	5,94%	1,50%
Aandelen	18,54%	1,14%
Europa	22,70%	0,36%
Noord-Amerika	25,61%	-0,40%
Verre Oosten	12,65%	0,08%
Opkomende landen	5,39%	3,76%
Private Equity	27,96%	0,00%
Onroerend goed	14,27%	-0,59%
Beursgenoteerd Onroerend goed	15,62%	-1,51%
Infrastructuur	13,40%	0,00%

Toelichting op de rendementen

Pensioenfonds MN heeft als hoofddoelstelling om op lange termijn een hoger rendement te behalen dan de waardeverandering van de verplichtingen. Dit zogeheten overrendement ten opzichte van de verplichtingen is nodig om het fonds verder te laten herstellen en toeslagverlening in de toekomst mogelijk te maken. In 2021 is deze doelstelling, een overrendement van gemiddeld 1,5% per jaar, ruimschoots gehaald met een overrendement van 10,3%. Naast de goede resultaten in de returnportefeuille kwam dit, in tegenstelling tot voorgaande jaren, door het oplopen van de rente. Hierdoor daalde de waarde van de verplichtingen van het fonds. Door de goede ontwikkelingen in de returnportefeuille en het feit dat het fonds niet het gehele renterisico afdekt, steeg de waarde van de beleggingsportefeuille. De beleggingen van Pensioenfonds MN rendeerden met -2,08%, de verplichtingen (op marktwaarde) daalden met 12,35% en de verplichtingen op basis van DNB rente daalden met 7,75%. Per saldo is hierdoor de DNB dekkingsgraad van Pensioenfonds MN over het verslagjaar gestegen van 96,5% naar 102,0%.

2021 was een jaar waarin vertrouwen en herstel op de financiële markten weer de overhand kreeg. Door de stijgende rente is de waarde van de matching-portefeuille gedaald (-14,58%). Door de goede resultaten die werden behaald op de financiële markten (met name aandelen, private equity, onroerend goed en infrastructuur) heeft de return portefeuille een sterk positief resultaat laten zien (+10,29%).

Er was op totaal niveau sprake van een outperformance ten opzichte van de beleggingsbenchmark van 0,46%. Wat opvalt is dat de categorieën Particuliere Hypotheken, Bankleningen en Aandelen opkomende landen voor een outperformance hebben gezorgd. Beursgenoteerd onroerend goed is de enige categorie die een duidelijke underperformance heeft laten zien over het jaar 2021.

V. Risicobeheer

Risicomanagement Systematiek

Binnen Pensioenfonds MN is het gezamenlijke bestuur verantwoordelijk voor goed en integraal risicomanagement. Het bestuur acht dit essentieel om de rechten van de (gewezen) deelnemers en de ingegane uitkeringen te bewaken. De Nederlandsche Bank (DNB) geeft een raamwerk dat het bestuur gebruikt. DNB legt integraal risicomanagement (IRM) uit als een proces van de volgende 4 stappen:

1. het opstellen van de strategie en hieraan gekoppeld het risicoprofiel en de risicobereidheid;
2. het identificeren van de risico's;
3. het opstellen en implementeren van het beleid voor risicobeheersing, tot;
4. de uitvoering, monitoring en terugkoppeling over risico's en beheersmaatregelen.

Om ervoor te zorgen dat IRM goed wordt opgenomen in de organisatie en ook goed blijft werken, wordt dit proces continu doorlopen. Zodoende wordt:

- op het gebied van risicomanagement een zelflerende en zelfsturende organisatie gecreëerd,
- die zich bewust is van de impact van de verschillende risico's en de onderlinge samenhang, als ook, van de opties voor beheersing en de verschillende consequenties hiervan.

Jaarlijks wordt het Beleidsplan Risicomanagement door het bestuur geëvalueerd, waar nodig herzien en vastgesteld voor het volgende jaar. Tevens stelt het bestuur samen met de externe compliance officer en de externe functionaris gegevensbescherming jaarlijks een risicoanalyse op vanuit het gezichtspunt van compliance en privacy.

Beleidsplan Risicomanagement

In 2021 is het 'Beleidsplan Risicomanagement' bijgewerkt. Dit beleidsplan geeft een overzicht van de diverse risico's binnen het pensioenfonds. Daarbij wordt bij ieder risico afzonderlijk inzicht gegeven in de kans dat een dergelijk risico zich voordoet, wat de impact binnen Pensioenfonds MN zal zijn en welke beheersmaatregelen ter beschikking staan. In dat overzicht komen naast de financiële risico's, beleggingsrisico's en de verzekeringstechnische risico's, ook het balansrisico, de operationele risico's, de risico's van uitbesteding, de juridische risico's, de compliance- en integriteitsrisico's aan de orde. Ook bij de niet financiële risico's heeft het bestuur zijn risk-appetite nu vastgesteld. De grootste risico's voor Pensioenfonds MN zijn het renterisico en het marktrisico. Het renterisico betekent dat een daling van de rente een negatieve impact heeft op de dekkingsgraad. Voor het marktrisico geldt dat een daling van aandelenkoersen de financiële positie van het fonds verder onder druk zal zetten.

SIRA

Ook in 2021 heeft het bestuur van Pensioenfonds MN een Systematische Integriteit Risico Analyse (SIRA) uitgevoerd. Voor de 26 risico's die in de SIRA

van Pensioenfonds MN over 2021 zijn opgenomen zijn de risico's in kaart gebracht op basis van de individuele input van de bestuursleden.

	Aantal	Netto risico score		
		H	M	L
1. Belangenverstrengeling	1	0	0	1
2. Cybercrime	5	0	3	2
3. Privacy	5	0	1	4
4. Fraude (in- en extern)	4	0	0	4
5. Maatschappelijk onbetamelijk gedrag	5	0	0	5
6. Misbruik vertrouwelijke informatie	2	0	0	2
7. Terrorismedinanciering en Sanctiewetgeving	3	0	0	3
8. Witwassen	1	0	0	1
Totaal	26	0	4	22

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt staan 4 netto-risico's op "Midden" De 4 risico's die "Midden" scoren zijn:

- **Categorie: Cybercrime / gegevensbescherming (incl. privacy)**

1. Het risico dat een hack onjuist wordt opgevolgd veroorzaakt doordat procedures onvolledig of niet actueel zijn met als gevolg dat MN financiële schade lijdt.
2. Het risico dat een hack niet wordt gezien door mens of systemen veroorzaakt door het gebrek aan relevante/ actuele kennis van interne/ externe medewerkers met als gevolg dat MN financiële schade lijdt.
3. Het risico dat MN slachtoffer wordt van cybercriminaliteit doordat medewerkers ingaan op bijvoorbeeld phishingmails doordat er onvoldoende awareness is op de gedragsregels van MN met als gevolg dat MN reputatieschade lijdt.

- **Categorie: Privacy**

4. Het risico dat MN een IT-leverancier selecteert om mee samen te werken welke onvoldoende organisatorische en/of technische maatregelen treft om de bescherming (privacy) van persoonsgegevens te waarborgen veroorzaakt door ontbreken van procedures en overeenkomsten waardoor deze misbruikt worden.

Om verder inzicht te krijgen in de mitigering van de drie risico's in de categorie "Cybercrime" en het risico in de categorie "Privacy" zal het bestuur, net als in 2021, aan MN vragen om in de zomer van 2022 een update te geven van de maatregelen die MN neemt om deze risico's te verminderen

Risicobereidheid, haalbaarheidstoets en doelstellingen

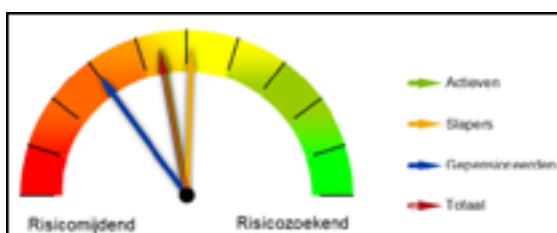
De risicohouding van de deelnemers wordt vertaald door het bestuur naar een risicohouding van het bestuur. De risicohouding van het bestuur is leidend bij de samenstelling van de beleggingsportefeuille. Het bestuur heeft daarbij de

risicobereidheid van deelnemers betrokken in de besluitvorming ten aanzien van het strategische risicoprofiel van het pensioenfonds. Hierbij is rekening gehouden met de karakteristieken van het fonds. In 2018 heeft het bestuur voor het laatst een risicobereidheidsonderzoek onder de deelnemers uitgevoerd. De conclusies uit dit onderzoek zijn:

- De risicobereidheid:
  - Is bij gepensioneerden minder groot dan bij actieven/slapers
  - Er is een lichte voorkeur voor een zekerder maar lager pensioen
  - Het beleggingsbeleid sluit aan bij voorkeur respondenten
- Risicodraagvlak:
  - Is bij gepensioneerden lager dan bij actieven/slapers
  - tegenvallers kunnen opgevangen worden doordat het gemiddeld inkomen relatief hoog is.

In onderstaand figuur is de risicobereidheid weergegeven:

Er wordt onderscheid gemaakt tussen een risicohouding op korte termijn en op lange termijn. De risicohouding is overlegd met het verantwoordingsorgaan, raad van toezicht en met Sociale Partners via de werkgever.

Haalbaarheidstoets

In 2015 zijn door de sociale partners de kwantitatieve normen voor de haalbaarheidstoets vastgesteld:

	Kwantitatieve norm
Vanuit huidige dekkingsgraad	80%
Vanuit Vereist eigen Vermogen	90%
Afwijking bij slechtweerscenario	-38%

Jaarlijks wordt op basis van de haalbaarheidstoets gekeken of de kwantitatieve normen gehaald worden. In juni 2021 is de laatste haalbaarheidstoets voor Pensioenfonds MN afgerond.

	Vanuit feitelijke dekkingsgraad	Evaluatie
Verwacht pensioenresultaat	79,3%	Niet geslaagd (79,3% < 80%)
Afwijking pensioenresultaat in slecht weer scenario	31,7%	Geslaagd (31,7% < 38,0%)

Oordeel haalbaarheidstoets

Uit bovenstaande uitkomsten blijkt dat Pensioenfonds MN in 2021 niet voor de haalbaarheidstoets is geslaagd. Vóór 1 juli 2022 moet de haalbaarheidstoets 2022 afgerond worden. Omdat het fonds een proces van overdracht van de opgebouwde aanspraken naar een ander pensioenfonds is gestart is met sociale partners afgestemd dat het ambitieniveau niet zal worden aangepast. Hierdoor zou ook in 2022 de haalbaarheidstoets niet gehaald kunnen worden.

Belangrijkste risico's

Jaarlijks inventariseert het bestuur de belangrijkste risico's, daarbij ondersteund door zijn (adviserend) actuaris, (externe) compliance officer, sleutelfunctiehouders en vertegenwoordiging vanuit het risicomanagement van de uitvoerder. De risico's krijgen daarbij een classificatie "laag", "beperkt", "aanzienlijk" of "hoog". Van de 32 verschillende geïdentificeerde risico's zijn er drie geclassificeerd als "hoog". Dat zijn het renterisico, het zakelijke waarden risico en het spreadrisico.

Renterisico

Het renterisico is het risico dat rentefluctuaties, als gevolg van ontoereikende afstemming tussen rentegevoelige activa en passiva op het gebied van rentelooptijden en rentevoet, leiden tot ongewenste effecten op balans en resultaat. Van de nominale voorziening pensioenverplichtingen wordt strategisch een gedeelte afgedekt. Het afdekkingspercentage wordt jaarlijks vastgesteld in het beleggingsplan. Ten behoeve van het stapsgewijs toewerken naar de strategische afdekking van 70% vanuit het niveau van 50% als vastgesteld in het Beleggingsplan 2018, is een strategisch pad bepaald waarbij de norm jaarlijks met 5% wordt opgehoogd. Gezien de verwachting dat er in 2022 een collectieve waardeoverdracht gaat plaatsvinden heeft het bestuur in 2021 besloten het niveau van de renteafdekking te handhaven op 60%.

Op weekbasis heeft het bestuur inzicht in de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor veranderingen van de rente. In 2021 heeft de stijging van de rente geleid tot een stijging van de actuele dekkingsgraad. Ook het positieve rendement van de returnportefeuille heeft bijgedragen aan de stijging van de dekkingsgraad. Eind 2021 was de actuele dekkingsgraad 102,0%. De beleidsdekkingsgraad is over 2021 behoorlijk gestegen, van 90,6% naar 98,8%.

Zakelijke Waarden Risico en Spreadrisico

Dit is het risico van veranderingen in de waarde van (verhandelbare instrumenten binnen) de beleggingsportefeuille als gevolg van wijzigingen in de marktprijzen. Dit risico omvat zowel een daling van marktprijzen van aandelen (waaronder ook private equity) en vastgoed (gezamenlijk het zakelijke waarden risico) als een daling van de marktprijzen van obligaties (spreadrisico). Pensioenfonds MN gaat dit risico bewust aan omdat beleggingsresultaten de belangrijkste bijdrage aan het pensioenresultaat voor deelnemers leveren. Het risico wordt gedeeltelijk gemitigeerd door te zorgen voor een sterke diversificatie (spreiding) van haar beleggingsportefeuille. Op weekbasis heeft het pensioenfonds inzicht in de gevoeligheid van veranderingen van de marktprijzen op de zogenaamde returnportefeuille van het pensioenfonds. Dit is het gedeelte van de portefeuille bedoeld om rendement boven dat van

de verplichtingen te behalen. In 2021 is de waarde van de returnportefeuille gestegen met 10,3%, de dekkingsgraad is hierdoor gestegen met 4,8%.

Compliance en compliance functie

Onder compliance verstaat het bestuur dat het fonds werkt in overeenstemming met de toepasselijke interne en externe wet- en regelgeving. Het bestuur handelt daarbij niet alleen naar de 'letter van de wet', maar juist ook naar de 'geest van de wet'. Een evenwichtige afweging van de belangen van de relevante stakeholders staat daarbij centraal. Bijzondere aandacht gaat uit naar de financiële toezichtwetgeving en integriteit. Het betreft hier met name de 'Pensioenwet'.

In de Pensioenwet is bepaald dat een pensioenfonds zorgdraagt voor een integere en beheerste bedrijfsvoering (artikel 143). In het Besluit financieel toetsingskader is dit nader uitgewerkt (artikelen 18 tot en met 20). Het bestuur hanteert hiertoe onder meer een gedragscode. De gedragscode is van toepassing op alle personen die aan het fonds zijn verbonden en heeft onder meer betrekking op:

- vertrouwelijkheid;
- relatiegeschenken;
- nevenfuncties;
- melding van belangenconflicten;
- koersgevoelige informatie.

Het toezicht op de naleving van wettelijke regels en regels die voortvloeien uit de gedragscode is uitbesteed aan de externe compliance officer.

Dit toezicht heeft mede ten doel reputatieschade te voorkomen en daarmee het integriteitsrisico voor fonds zo veel mogelijk te beperken. De externe compliance officer rapporteert jaarlijks, of zoveel vaker als noodzakelijk is, aan het bestuur van fonds over de uitkomsten van verricht onderzoek.

De functie van compliance officer is extern belegd bij het Nederlands Compliance Instituut (NCI).

Werkzaamheden compliance officer in 2021

Het NCI heeft alle aan het fonds verbonden personen conform de Gedragscode begin 2022 gevraagd naar de naleving van de Gedragscode over het jaar 2021.

De compliance officer heeft de kwartaalrapportages van uitvoerder MN beoordeeld en over de compliance risico's gerapporteerd aan het bestuur. Vragen en bijzonderheden die uit de rapportages naar voren kwamen zijn besproken en opgevolgd.

Het bestuur en de externe compliance officer kwamen voor het rapportagejaar 2021 tweemaal in reguliere vergadering bijeen. Voor 2022 zijn wederom twee reguliere vergaderingen met het bestuur gepland. Daarnaast vindt, waar nodig, tussentijds overleg plaats.

De Gedragscode is ten opzichte van de geactualiseerde versie van 2020 ongewijzigd en is gebaseerd op de modelgedragscode van de Pensioenfederatie.

Het NCI is sinds 2021 naast extern compliance officer ook aan het pensioenfonds verbonden als extern functionaris gegevensbescherming (FG). De FG heeft separaat gerapporteerd aan het bestuur over de ontwikkelingen rondom privacy.

Resultaat uitvraag van verbonden personen over 2021

De uitvraag van de verbonden personen op de thema's zoals beschreven in de Gedragscode heeft geen opmerkingen opgeleverd. Overtreding van de Gedragscode is niet vastgesteld en de Gedragscode is in letter en geest nageleefd door alle bestuursleden, de leden van de Raad van toezicht en de leden van het verantwoordingsorgaan.

VI. Algemene informatie

1. Statutaire doelstelling

Doelstelling

Conform artikel 3 van de statuten stelt Ondernemingspensioenfonds Mn Services (Pensioenfonds MN) zich ten doel om uitkeringen te verstrekken terzake van ouderdom, invaliditeit en/of overlijden aan hen die werkzaam zijn of zijn geweest bij de aangesloten instellingen, alsmede aan hun nabestaanden.

2. Structuur

Bestuur

Het bestuur van Pensioenfonds MN bestaat uit zes leden, drie van werkgeverszijde, twee van werknemerszijde en een namens de pensioengerechtigden.

Per 31 december 2021 bestond het bestuur uit de volgende personen:

Van werkgeverszijde:

P.T.G. Lafranca MBA, voorzitter

drs. J.C.M. Molenaar RBA

drs. F.P.L. Cordewener AAG

Van werknemerszijde:

drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM

mr S.M.A.M. Mevissen CPL

Namens pensioengerechtigden:

drs. J.P.W. van der Horst

Mevrouw S.M.A.M. Mevissen is met ingang van 15 juli 2021 benoemd als bestuurslid. De heer J.P.W. van der Horst is met ingang van 7 september 2021 als bestuurslid benoemd.

Het bestuur kwam gedurende het jaar 2021 in totaal drieëndertig maal bijeen. Dit betrof elf bestuursvergaderingen, twee vergaderingen met het verantwoordingsorgaan, drie vergaderingen met de Raad van toezicht, één vergadering met de deelnemers en gepensioneerden, zes vergaderingen met de werkgever, en twee vergaderingen met de externe compliance Officer en Functionaris Gegevensbescherming. Daarnaast hebben nog zes voortgangs-overleggen met de vermogensbeheerder plaatsgevonden. De voortgangs-overleggen werden ook gebruikt als kennis- en themasessies waarvan in 2021 enkele sessies zijn gebruikt als strategische sessie over de toekomst van het pensioenfonds MN. Ook heeft het bestuur een aparte sessie belegd voor het risicomanagement en voor de systematische integriteits- en risicoanalyse. Tenslotte heeft er één overleg met DNB plaatsgevonden. Naast deze formele overlegstructuur onderhoudt het bestuur ook informeel contact met de diverse gremia.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit 8 leden waarbij de deelnemers en pensioengerechtigden evenredig, op basis van hun onderlinge getalsverhoudingen zijn vertegenwoordigd. Het verantwoordingsorgaan behartigt de belangen van alle (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

Per 31 december 2021 bestond het verantwoordingsorgaan uit de volgende personen:

Namens de deelnemers:

W. Vrasdonk (voorzitter)
M.R. Cleij (plv. voorzitter)
J.P.L. Janssens (secretaris)
V.W. van Nunspeet
M.P.S. Hoogeland
J.B. Copini
M. Trojan

Namens de pensioengerechtigden:

B.J. van de Ven

Het verantwoordingsorgaan kwam gedurende het jaar 2021 10 maal in vergadering bijeen, waarvan tweemaal met het bestuur.

Compliance Officer

De functie van Compliance Officer is extern belegd bij het Nederlands Compliance Instituut B.V., (NCI) ten deze vertegenwoordigd door mevrouw F. Planting. Het bestuur en de Compliance Officer kwamen gedurende het jaar 2021 tweemaal in vergadering bijeen.

Functionaris Gegevensbescherming

De functie van externe functionaris gegevensbescherming is extern belegd bij de heer A. de Jong van het Nederlands Compliance Instituut B.V. (NCI). De vergadering met de Functionaris Gegevensbescherming wordt gecombineerd met die met de Compliance Officer.

Raad van Toezicht

Bij Pensioenfonds MN wordt het Intern Toezicht ingevuld door de Raad van toezicht. De Raad van toezicht bestaat uit onafhankelijke deskundigen, met als doel na te gaan of het bestuur zijn taak op de juiste wijze invult. Daarbij wordt vooral gelet op de evenwichtige belangenafweging die het bestuur dient te maken. De bevindingen van de Raad van toezicht worden bekend gemaakt en opgenomen in dit jaarverslag.

Per 31 december 2021 bestond de Raad van Toezicht uit de volgende personen:

- drs. L.A.C. van der Made RBA (voorzitter)
- J.W. Herder RA CPE
- mr. drs. E.W. Galesloot-Vaal

Mevrouw Van der Made is sinds juni 2018 voorzitter. De Raad van toezicht kwam gedurende het jaar 2021 driemaal met het bestuur in vergadering bijeen en tweemaal tijdens een reguliere bestuursvergadering.

Sleutelfunctiehouders

De introductie van IORP II heeft tot gevolg gehad dat Pensioenfonds MN sleutelfuncties heeft ingericht. Pensioenfonds MN heeft de volgende sleutelfunctiehouders benoemd:

- Actuarieel beheer: drs A.J.L. Schilder AAG van WTW
- Risicobeheer: drs. F.P.L. Cordewener AAG
- Interne Audit: I. Nashir Msc RE CISSP

De sleutelfunctiehouders acteren als onafhankelijk countervailing power binnen het bestuur op hun gebied. Dit moet bijdragen aan een verhoging van de kwaliteit van de besluitvorming en adequate beheersing van risico's.

Certificerend actuaaris

drs. J.L.A. Schilder AAG, verbonden aan WTW.

Accountant

Mazars Accountants N.V., ten deze vertegenwoordigd door drs. J. van Muijlwijk - Duijzer RA.

Uitbesteding Administratie en vermogensbeheer

De gehele uitvoering van de administratie, secretariële ondersteuning en vermogensbeheer is uitbesteed aan Mn Services NV te Den Haag.

Ondertekening van het Bestuursverslag

Den Haag, 10 juni 2022

Het bestuur

PT.G. Lafranca MBA

drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM

drs. J.C.M. Molenaar RBA

drs. F.P.L. Cordewener AAG

mr S.M.A.M. Mevissen CPL

drs. J.P.W. van der Horst

VII. Verslag van de Raad van Toezicht 2021

Inleiding

De samenstelling van de Raad van Toezicht (RvT) is al enige jaren stabiel. Daardoor was het vertrekpunt een goed ingewerkt team, dat het werken zeer zeker vergemakkelijkt.

Het bestuur had begin 2021 nog twee aspirant bestuursleden, mevrouw Mevissen, en de heer Van der Horst. Beiden zijn in 2021 goedgekeurd door DNB, waarmee het bestuur weer een volledige bezetting kent. 2 leden zijn herbenoemd.

Het bestuur heeft wederom een druk jaar achter de rug. Veel stond in het teken van “de toekomst van het pensioenfonds”. Daarnaast liepen ook de reguliere processen door. Het bestuur heeft daardoor veel overleg gehad, maar heeft ook flinke vooruitgang geboekt.

Per 1 januari 2021 zijn er binnen het verantwoordingsorgaan 3 leden conform het rooster afgetreden. Deze plekken zijn begin 2021 weer ingevuld. Ook in 2020 vonden al veel wisselingen plaats. Hierdoor heeft het verantwoordingsorgaan in 2021 een bijna geheel nieuwe samenstelling. Gegeven de dossiers die op dit moment spelen is dit een uitdagende rol voor de nieuwe leden.

De samenwerking tussen de organen is goed. Het niveau van kennis in het bestuur en in het verantwoordingsorgaan is hoog. In 2021 heeft de bestuurssecretaris afscheid genomen van het fonds. Gezien zijn kennis en ervaring, was dit lastig voor het bestuur. Gelukkig is eind 2021 een nieuwe secretaris aangenomen, die volledig ten behoeve van het fonds werkt.

Opdracht

De Raad van Toezicht heeft als taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het pensioenfonds. De raad is belast met het toezien op een adequate risicobeheersing en evenwichtig belangenafweging door het bestuur. De Raad van Toezicht ziet voorts toe op de naleving van de code Pensioenfonds door het fonds en fungeert als klankbord richting bestuur over lopende en toekomstige ontwikkelingen. Verder heeft de Raad van Toezicht goedkeuringsrechten bij een aantal specifieke bestuursbesluiten.

De Raad van Toezicht had voor 2021 de volgende 2 toezicht thema's geformuleerd:

- De toekomst van Pensioenfonds MN
- Het nieuwe pensioenstelsel

Werkwijze

Alle leden van de Raad van Toezicht onderschrijven en passen de principes uit de VITP-code (Vereniging Intern Toezicht Pensioenfonds) toe bij de invulling van hun toezichtfunctie. Bij de uitoefening van haar functie heeft de Raad van Toezicht toegang tot alle stukken en relevante fondsdocumentatie. Het betreft o.a. agenda's, (concept) notulen van vergaderingen, ABTN, ALM, Beleggingsplan, Risicomanagement en Vermogensbeheer rapportages. Op verzoek praat de

voorzitter van het fonds ons bij over de lopende ontwikkelingen. Dit stelt de Raad van Toezicht in staat hun taken adequaat en conform doelstelling in te vullen.

De Raad van Toezicht heeft vijfmaal met het bestuur vergaderd (waaronder de vergadering waarin de accountant en actuaris verslag deden en de vergadering waarin de jaarrekening werd vastgesteld en één vergadering bijgewoond ter observatie van het functioneren van het bestuur) en twee keer vergaderd met het verantwoordingsorgaan. Daarnaast nam de Raad van Toezicht deel als toehoorder aan de jaarlijkse deelnemersvergadering (AV) en de webinars in het kader van de toekomstverkenning. De voorzitter van de raad heeft contact met de voorzitter van het bestuur en met de voorzitter van het verantwoordingsorgaan. De Raad van Toezicht vergaderde vijfmaal in eigen kring.

De leden van de Raad van Toezicht dragen zelf zorg voor het verwerven en onderhouden van hun deskundigheid. In het eerste kwartaal van 2022 heeft de Raad van Toezicht een zelfevaluatie gehouden.

Algemene gang van zaken

In 2021 is veel bestuurlijke aandacht uitgegaan naar twee ontwikkelingen in het bijzonder: de toekomst van het fonds en de gevolgen van de reorganisatie bij pensioenuitvoeringsinstantie MN Services inclusief de nieuwe CAO die met de vakbonden is overeengekomen. In het afgelopen jaar leidde het vertrek van medewerkers bij MN services tot verhoogde bestuurlijke aandacht voor de voortgang van de ondersteunende en uitvoerende werkzaamheden. Omdat in de nieuwe cao is bepaald dat de nieuwe pensioenopbouw voor de werknemers van MN vanaf 1 januari 2022 zal plaatsvinden bij Pensioenfonds Metaal en Techniek (PMT), is het fonds vanaf diezelfde datum een gesloten fonds. Het fonds had zelf ook een voorkeur uitgesproken voor Pensioenfonds Metaal en Techniek als uitvoerder voor de nieuwe pensioenopbouw. Als gevolg van de opzegging van de uitvoeringsovereenkomst door MN Services treft het bestuur, zoals vorig jaar al aangekondigd, op dit moment voorbereidingen voor een collectieve waardeoverdracht van alle opgebouwde aanspraken. Daarna zal het fonds worden geliquideerd.

Het bestuur heeft in haar afweging voor de keuze voor een nieuwe uitvoerder ook de ontwikkelingen rondom de uitwerking van de Nieuwe Pensioenregeling meegenomen. Als de voorgenomen collectieve waardeoverdracht voor 1 januari 2023 plaatsvindt zal de invoering van de Nieuwe Pensioenregeling het fonds zelf niet meer als zodanig raken. De Raad van Toezicht ondersteunt het voornemen van het bestuur om in de risicoanalyse in het kader van de collectieve waardeoverdracht een aantal scenario's uit te werken waaronder ook het scenario waarin de effecten van de invoering van de Nieuwe Pensioenregeling nog wel een rol spelen indien onverhoopt de voorgenomen overdracht niet voor 1 januari 2023 wordt gerealiseerd.

Behalve boven beschreven bijzondere ontwikkelingen heeft het bestuur ook voldoende aandacht en zorg besteed aan andere belangrijke, maar meer reguliere thema's: de financiële positie van het fonds, de ontwikkelingen ten aanzien van de invoering van de Nieuwe Pensioenregeling, de invoering van

SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation), de uitvoering van de ERB (Eigen Risico Beoordeling) en natuurlijk de gevolgen van de voortdurende pandemie. Geconstateerd kan worden dat de effecten van de pandemie op het financiële vlak geringer zijn dan in 2020 en dat op het operationele vlak de in 2020 ingezette maatregelen ook in 2021 goed hebben gewerkt.

In juni 2022 heeft de Raad van Toezicht het besluit van het bestuur tot vaststelling van de jaarrekening 2021, inclusief het bestuursverslag, goedgekeurd. Voorts heeft de Raad van Toezicht in maart 2022 het auditplan 2022 van de Sleutelfunctiehouder Internal Audit goed gekeurd. Tenslotte is de Raad van Toezicht gedurende 2021 gehoord in het kader van de (her)benoeming van een viertal bestuursleden.

1. Bevindingen

a. Governance en bestuur

Zoals al in de inleiding aangegeven is, zijn in 2021 beide aspirant bestuurders formeel benoemd tot bestuurder. Twee zittende bestuurders zijn herbenoemd. De Raad van Toezicht waardeert het zeer dat het bestuur heeft uitgesproken gezamenlijk de collectieve waardeoverdracht tot stand te brengen en daarna te kijken welke bestuursbezetting passend is in de liquidatie fase. De Raad van Toezicht adviseert het bestuur om na de collectieve waardeoverdracht te inventariseren welke activiteiten en risico's resteren en welke bestuursbezetting daar qua omvang en samenstelling (onafhankelijk/paritair) het beste bij past. De Raad van Toezicht verwacht voor zichzelf een vergelijkbaar proces maar zal zich daarbij laten leiden door de wensen van het bestuur en het verantwoordingsorgaan.

Gezien de ontwikkelingen bij MN Services, de voorgenomen collectieve waardeoverdracht en de daaropvolgende liquidatie van het fonds, zal de gewenste instandhouding van de bestaande bezetting van bestuur (en verantwoordingsorgaan) tijdens het CWO-traject nog uitdagend kunnen zijn. De Raad van Toezicht beveelt het bestuur aan om in haar risicoanalyse ook hiervoor beheersmaatregelen te formuleren en in te zetten.

IORP II

De Raad van Toezicht treedt periodiek in gesprek met de sleutelfunctiehouders om te vernemen of zij in staat zijn op onafhankelijke wijze vorm te geven aan de countervailing power binnen het bestuur en jegens de gespecialiseerde gesprekspartners van de uitvoeringsorganisatie. Hoe zij elkaar versterken én dubbel werk voorkomen. En of ze voldoende betrokken worden bij belangrijke besluiten en ontwikkelingen. Tijdens dit gesprek wordt ook ingegaan op de opzet en inhoud van hun periodieke rapportages. In de afgelopen periode hebben deze gesprekken met iedere sleutelfunctiehouder afzonderlijk plaatsgevonden op 25 mei 2021 en 3 maart 2022.

In het kader van het waarborgen van een beheerste en integere bedrijfsvoering ondersteunt de Raad van Toezicht zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan in hun streven om bij voortduring aandacht te hebben voor eventuele belangentegenstellingen die zowel jegens de

fondsbelanghebbenden als de uitvoeringsorganisatie van het fonds kunnen ontstaan in de uitoefening van hun functie. Dit zal eens te meer gelden nu ook van de krimpende uitvoeringsorganisatie die werkzaam is voor het fonds, het uiterste zal worden gevraagd in het kader van de voorgenomen collectieve waardeoverdracht en liquidatie.

De interactie tussen de verschillende fondsorganen: bestuur, toezicht en verantwoording is open en toegankelijk en functioneert goed. Elk orgaan is in staat vanuit haar eigen rol de gewenste bijdrage te leveren en zo bij te dragen aan een professionele aansturing van het fonds. Het verantwoordingsorgaan heeft ook in 2021 weer laten zien inhoudelijk en procesmatig kundig en professioneel haar rol te vervullen. Het verantwoordingsorgaan heeft de Raad van Toezicht periodiek gevraagd om haar visie en verantwoording ten aanzien van het effectief functioneren van het bestuur, de communicatie-inspanningen van het fonds en de grootste risico's voor het fonds.

Code Pensioenfondsen

Het bestuur heeft aan de hand van een checklist vastgesteld en onderbouwd vastgelegd hoe zij aan de normen van de Code voldoet. Daar waar zij de norm niet (volledig) toepast wordt dat gemotiveerd toegelicht. Per thema/norm is door de Raad van Toezicht vervolgens vastgesteld dat aan de naleving van de Code is voldaan door toepassing of een gemotiveerde toelichting op het ontbreken daarvan (leeftijdscriterium uit norm 33). In het jaarverslag wordt dit toegelicht. Het jongste bestuurslid is inmiddels 41 jaar geworden maar voldeed tijdens zijn initiële benoeming in 2016 ruimschoots aan norm 33.

Toezichthouder DNB

Het bestuur heeft de toezichthouder in 2021 meegenomen in de uitkomsten van haar strategische verkenning en er hebben zowel in 2021 als in 2022 meerdere gesprekken plaatsgevonden in het kader van de voorgenomen collectieve waardeoverdracht en liquidatie van het fonds. De Raad van Toezicht onderschrijft het initiatief van het bestuur om de toezichthouder goed aan te haken en adviseert het bestuur deze aanpak te continueren.

b. Missie, visie en strategie

In 2021 heeft het bestuur, samen met het verantwoordingsorgaan en de werkgever de verkenning naar een duurzame toekomst voortgezet. Het bestuur heeft geconcludeerd dat het op de langere termijn, met name vanuit een kostenogpunt, beter lijkt voor de deelnemers om een alternatief te kiezen voor de huidige uitvoeringsvorm. Na een Request For Information (RFI) in het derde kwartaal van 2020 bij vier BPF'en en vier APF'en, is in het eerste kwartaal van 2021 een Request For Proposal (RFP) verstuurd aan twee BPF-en en één APF. Bij deze uitvraag is de focus gelegd op de volgende onderwerpen: governance, financiële positie, premiebeleid, kostenstructuur, dienstverlening, toekomstbestendigheid en gevolgen van het Pensioenakkoord. Op basis van de resultaten van de RFP is in november een voorkeur uitgesproken voor Pensioenfonds Metaal en Techniek als uitvoerder voor de nieuwe opbouw. In een afzonderlijk traject hebben sociale partners in de nieuw overeengekomen CAO vastgelegd dat met ingang van 1 januari 2022 de nieuwe pensioenopbouw zou worden ondergebracht bij Pensioenfonds Metaal en Techniek en is door

MN Services de uitvoeringsovereenkomst met het fonds per diezelfde datum beëindigd. Al eerder was door het bestuur geconcludeerd dat het vanwege de daarmee gemoeide kosten niet wenselijk was om een gesloten fonds in stand te houden. Op basis van de resultaten van de RFP is in het eerste kwartaal van 2022 de wens uitgesproken om nog dit jaar toe te werken naar een collectieve waardeoverdracht van alle bestaande aanspraken aan PMT. Wanneer de collectieve waardeoverdracht een feit is zal het fonds worden geliquideerd.

Naar aanleiding van deze ontwikkelingen is de missie van het fonds opnieuw geformuleerd en luidt nu als volgt:

“Tegen zo laag mogelijke kosten een verdere afwikkeling van het fonds en overdracht van de opgebouwde pensioenen te realiseren. Hierin staan evenwichtige belangenbehartiging en faciliteren van deelnemers centraal.”

Het bestuur heeft sinds 2019 en gedurende 2020 en 2021 op zeer zorgvuldige wijze, samen met de andere stakeholders, het toekomst verkenningsproces doorlopen en conclusies getrokken. Samen met de sociale partners en het verantwoordingsorgaan zijn binnen de daartoe speciaal ingestelde pensioencommissie drie voorkeursscenario's volledig uitgewerkt. In het eigen besluitvormingsproces heeft het bestuur steeds alle belangen afgewogen. De Raad van Toezicht heeft ervoor gekozen geen rol te vervullen in het verkenningsproces zelf omdat zij meerwaarde zag voor het fonds als zij, ook in dit proces, geheel onafhankelijk haar toetsende en adviserende rol ten behoeve van het fonds vervulde. De Raad van Toezicht is door het bestuur uitgebreid geïnformeerd en meegenomen in het proces en de conclusies. Zij heeft op basis daarvan haar toezichtsrol en haar rol als sparringpartner en adviseur goed kunnen vervullen.

c. Financiële opzet

De beleidsdekkingsgraad in 2021 verbeterde van 90.6% naar 98.8%, maar het pensioenfonds blijft in zowel een dekkings- als reservetekort en kon voor het 13e jaar achtereenvolgens geen toeslag verlenen. Ook lag het opbouwpercentage met 1.185% flink onder de ambitie (1.875%) en bewoog de premiedekkingsgraad (schatting: 87.8%) zich onder de actuele dekkingsgraad.

Vanaf 1 januari 2022 verdwijnt de premie als sturingsmiddel bij het (dan gesloten) pensioenfonds, de nieuwe opbouw wordt vanaf die datum ondergebracht bij Pensioenfonds Metaal en Techniek. Het opbouwpercentage bij Pensioenfonds Metaal en Techniek is hoger (1.80%), maar de premiedekkingsgraad is lager (2020: 63.2%) tegen een iets hogere premie (26.2% versus 28%). De deelnemers zijn adequaat geïnformeerd, zowel over de verlaagde opbouw in 2021 als de nieuwe opbouw bij Pensioenfonds Metaal en Techniek en het besluit om niet te korten op de pensioenaanspraken.

Uit het begin 2022 geactualiseerde herstelplan blijkt dat de actuele dekkingsgraad per ultimo 2021 boven de kritische dekkingsgraad ligt en dat het pensioenfonds binnen 10 jaar weer op het niveau van het Vereist Eigen Vermogen kan zitten.

d. Beleggingsbeleid en vermogensbeheer

Het fonds heeft gegeven haar positie in het kader van haar toekomst weinig veranderd aan haar portefeuille en heeft het beleid van 2020 grotendeels gecontinueerd. De renteafdekking is ondanks het kader stellend plan op basis van de ALM-studie van 70% op 60% gehouden. De uitkomst van de ALM op basis waarvan de 70% tot stand was gekomen, was gericht op een lange termijn. Met de strategische heroriëntatie en de conclusie dat Pensioenfonds MN geen zelfstandige toekomst heeft, was de lange termijn niet meer relevant. Daardoor is de keus gemaakt de renteafdekking niet te verhogen en zich te richten op de CWO.

Verder is gekozen om de clusters onroerend goed en direct Nederlands onroerend goed niet verder op te hogen gezien de illiquiditeit in het kader van de voorgenomen collectieve waardeoverdracht. Het in 2020 goedgekeurde liquiditeitenbeheer is per 1 januari 2021 in werking getreden op basis van het afgesproken Treasury Protocol.

De ALM-studie die was gepland voor 2021 is uitgesteld, mede met het oog op de voorgenomen collectieve waardeoverdracht.

Eind 2020 is de ESG-strategie "Bewuste Selectie" geïmplementeerd. Hierbij wordt rekening gehouden met financiële en ESG factoren. In 2021 heeft het fonds verder aan de strategie gebouwd door een extra op carbongerichte klimaatscreening toe te voegen aan de aandelenportefeuille. In 2021 is ook gekeken hoe "bewuste selectie" kan worden toegepast op aandelen Opkomende Markten. Implementatie zal in 2022 plaatsvinden. Ook bij andere beleggingscategorieën worden ESG factoren meegewogen in de beleggingskeuze. Het fonds heeft haar MVB-beleid opnieuw vastgesteld, waarin zij de volgende ESG-thema's benadrukt: klimaat, arbeidsrechten, mensenrechten en beloning & belasting.

e. Evenwichtige belangenafweging

Het bestuur heeft er de laatste twee jaar echt werk van gemaakt om de evenwichtige belangenafweging zichtbaar te laten plaatsvinden. Zij legt de belangenafweging vast in voorleg notities, opinies en notulen. Als gevolg van deze gestandaardiseerde werkwijze is in de afweging veel aandacht voor het betrekken van alle, zowel positieve als negatieve, belangen en/of effecten.

f. Uitbesteding

De operationele activiteiten van Pensioenfonds MN zijn vrijwel geheel uitbesteed aan Mn Services (MN). De beheersing van het uitbestedingsrisico is vormgegeven in het uitbestedingsbeleid. Het bestuur ontvangt uit hoofde van de uitbestede activiteiten een groot aantal adviezen en rapportages van MN. De countervailing power van het bestuur is adequaat. Er wordt kritisch doorgevraagd en het bestuur maakt zelfstandig keuzes op basis van de (o.a.) door MN aangereikte alternatieven.

Service level rapportages en ISAE 3402 rapportages worden toegelicht door MN en besproken in het bestuur. De pensioenadministratie wordt geadmistreerd in AxyLife. Hiervoor is een afzonderlijk ISAE 3402 assurance rapport en een

Risico Control Matrix waarbij de opzet en bestaan van de beheersmaatregelen jaarlijks door de externe accountant worden getoetst. In 2019 en 2021 zijn daarenboven gegevensgerichte audits uitgevoerd waarin een klein aantal afwijkingen is geconstateerd waarbij de aanpassingen in gang zijn gezet. De ISAE 3402 rapportages bevatten geen significante tekortkomingen.

De Sleutelfunctiehouder actuariel beheer heeft in het kader van zijn beoordeling van de datakwaliteit aangaande de service level rapporten aanbevelingen gedaan op het vlak van incidenten en KPI's (kwaliteit en volledigheid van data). Voorts geeft de Sleutelfunctiehouder actuariel beheer het bestuur in overweging een integrale datacontrole uit te voeren, zodat alle data schoon over gaat naar Pensioenfonds Metaal en Techniek. De Raad van Toezicht ondersteunt dit.

Bij de jaarlijkse evaluatie door het bestuur scoort MN Vermogensbeheer net als vorig jaar nog steeds "goed". Bij MN Pensioenbeheer zijn er zorgen over de impact van de reorganisatie op de dienstverlening aan Pensioenfonds MN, deze schiet regelmatig te kort. Hierover is gedurende het jaar diverse keren gesproken tijdens overleg van het bestuur met de werkgever, en ook tussen bestuur en accountmanager. Dit blijft voorlopig een aandachtspunt, ook bij de ondersteuning van de transitie naar Pensioenfonds Metaal en Techniek. De Raad van Toezicht blijft dit in 2022 monitoren.

De pensioenuitvoeringskosten stegen in 2021 wederom, in casu met 9% naar € 702 per deelnemer, hetgeen onder andere veroorzaakt wordt door een lager aantal deelnemers en door de kosten voor het onderzoek naar de toekomst van het pensioenfonds. Het stijgende niveau van de kosten per deelnemer was een belangrijke driver voor het starten van de toekomstverkenning naar een (goedkopere) alternatieve uitvoeringsvorm.

g. Risicomanagement

De volwassenheid van het risicomanagement is in 2021 verder toegenomen. De aanbeveling van de Raad van Toezicht om de ontwikkeling van de strategische risico's toe te voegen aan de kwartaalrapportage is opgevolgd. Daarnaast is een hoofdstuk toegevoegd over de opvolging van de audit-aanbevelingen met een onvoldoende rating bij MN Services ("onder de motorkap").

De beheersing van de IT- en Cyber risico's bij MN Services blijft een aandachtspunt. De 58 DNB controls zijn nog niet allen op het door DNB vereiste volwassenheidsniveau. De planning is dat alle controls eind Q1 2022 op het vereiste niveau zijn gebracht. Ook de cybersecurity en datakwaliteit maatregelen bij MN Services hebben nog tekortkomingen. Hiervoor is een verbeterplan 2022 vastgesteld. De realisatie van de verbeterplanning heeft de aandacht van het bestuur.

Eind mei 2021 is de Eigenrisicobeoordeling (ERB) afgerond met als centrale vraag "hoe staat het met de toekomstbestendigheid van het fonds". Het uitvoeren van de ERB verliep gedeeltelijk parallel aan het toekomst project.

Het antwoord op de centrale vraag mondt uit in de (onderbouwde) conclusie dat het bestuur een RFP wenste op te starten en met welke partijen, waarbij aandacht is gegeven aan het zorgvuldig doorlopen van het proces om een evenwichtige belangenafweging te borgen.

Behalve evenwichtige belangenafweging is ook het identificeren en beheersen van de risico's in het vervolg van het CWO-traject van groot belang en zal veel aandacht vragen van zowel het bestuur als de Sleutelfunctiehouder risicobeheer (risico-opinies bij voorgenomen besluiten) en Sleutelfunctiehouder interne audit (audit "onderzoek migratie en inbedding Pensioenfonds MN" in auditplan 2022). Eind december heeft het bestuur een eerste risico-inventarisatie uitgevoerd, die nog verder wordt uitgewerkt, gewogen en voorzien van mitigerende maatregelen om binnen de risicohouding te blijven. Ook vindt er in 2022 een specifieke ERB op de CWO-risico's plaats (inclusief scenario's en plan B). De Raad van Toezicht blijft het risicomanagement proces, inclusief de aandacht hiervoor bij het bestuur, kritisch volgen in 2022.

h. Communicatie

In 2021 heeft het fonds naast de wettelijk verplichte communicatie (UPO, verlaging van het opbouwpercentage etc.) ook zorgvuldig met haar deelnemers en gepensioneerden gecommuniceerd over het proces, de vervolgstappen en de conclusies uit het toekomstverkenningstraject dat in 2019 is gestart. Voor de actieve deelnemers gebeurde dit in nauw overleg met de werkgever. Samen met de MN uitvoeringsorganisatie, MN als werkgever, het bestuur en het verantwoordingsorgaan is een communicatiecommissie opgericht waarin alle communicatie uitingen zijn gecoördineerd.

In februari 2022 is een webinar georganiseerd waarin ook het voornemen tot het doen van een collectieve waardeoverdracht en de daaropvolgende liquidatie van het fonds zijn toegelicht en vragen van deelnemers zijn beantwoord. Daarnaast zijn individuele deelnemers in de gelegenheid geweest telefonisch hun vragen te stellen aan een speciaal daarvoor ingericht telefoonteam. Voor 2022 zal het zwaartepunt van de communicatie-inspanningen liggen op het zo duidelijk mogelijk communiceren over de voortgang en de gevolgen van de collectieve waardeoverdracht naar Pensioenfonds Metaal en Techniek.

Het fonds maakt gebruik van verschillende communicatiemiddelen: de website van het pensioenfonds MN, digitale alerts, digitale nieuwsbrieven, start/eindbrieven en UPO's, campagnes en bijeenkomsten en/of webinars zoals onder andere de jaarlijkse Algemene Vergadering voor deelnemers en gepensioneerden (AV) Het gaat niet alleen om feitelijk informeren maar ook om persoonlijk communiceren, waarbij het bestuur de deelnemer mee neemt in de belangenafwegingen en beweegredenen van belangrijke besluiten of processen zoals bijvoorbeeld de conclusies uit de toekomstverkenning. Zij hanteert daarbij een open en toegankelijke benadering en staat daarmee dicht bij de deelnemer. De Raad van Toezicht heeft waargenomen dat deze benadering goed tot zijn recht komt in de webinars die het bestuur organiseert en beveelt het inzetten van dit communicatiemiddel van harte aan.

i. Opvolging aanbevelingen accountantscontrole 2022

De Raad van Toezicht heeft met aandacht de voortgang inzake de voor 2021 gegeven aanbevelingen van de accountant, actuaris en compliance officer in 2021 gevolgd. Alle punten zijn afgehandeld.

j. Toekomst Pensioenfonds MN

Het fonds heeft in 2021 veel tijd en aandacht aan deze transitie geschonken. De Raad van Toezicht heeft dit proces tot op heden kritisch gevolgd en is beschikbaar als sparringpartner en adviseur. Ondanks dat het einddoel nog niet bereikt is, is de Raad van Toezicht van mening dat dit proces met grote zorgvuldigheid, goed contact met de betrokkenen en oog voor ieders rol in 2021 is verlopen. Het fonds heeft de communicatie rondom dit onderwerp nauw afgestemd met werkgever, verantwoordingsorgaan en uitvoeringsorganisatie. Er is in het kader van de voorgenomen collectieve waardeoverdracht een communicatieplan gemaakt.

Voor 2022 zal de nadruk bij de Raad van Toezicht uiteraard liggen op de collectieve waardeoverdracht. De Raad van Toezicht zal daarbij vooral haar aandacht richten op:

1. Evenwichtige belangenafweging
2. Beheerste bedrijfsvoering
3. Wijze van besluitvorming

De Raad dankt het bestuur en het verantwoordingsorgaan voor de prettige constructieve samenwerking.

Den Haag, 10 juni 2022

drs. L.A.C. van der Made RBA (voorzitter)

J.W. Herder RA CPE

mr. drs. E.W. Galesloot-Vaal

VIII. Verslag van het Verantwoordingsorgaan

Inleiding

Het afgelopen jaar begon voor het Verantwoordingsorgaan met een vrijwel volledige nieuwe bezetting: vanwege het einde van verschillende zittings-termijnen traden voor zes van de acht zetels nieuwe leden toe. Omdat het aantal kandidaten gelijk was aan het aantal vacatures, hoefden er geen verkiezingen te worden gehouden en konden de kandidaten allen aan de slag als nieuw VO-lid. Door de spreiding van achtergronden van de nieuwe leden over kennisdomeinen, plek in de organisatie en generaties, heeft het VO in haar nieuwe samenstelling voldoende expertise en diversiteit aan boord op de gebieden pensioenen, vermogensbeheer, IT en communicatie. In die vorm van diversiteit betreft zijn de jongeren goed vertegenwoordigd in het nieuwe verantwoordingsorgaan. Alleen de vertegenwoordiging door vrouwen blijft daar nu nog bij achter.

Het nieuwe VO is in de beginfase in 2021 zorgvuldig ingewijd in de taken, verantwoordelijkheden en lopende dossiers door een aantal vertrekkende leden van het vorige VO. Dat heeft gezorgd voor een soepele transitie, zodat het VO zich na een korte inwerkperiode op haar takenpakket en actuele kwesties kon richten.

Het afgelopen jaar werd - evenals als het voorgaande jaar - gedomineerd door de onzekere gevolgen van de coronacrisis, de transitie naar een nieuwe beheersvorm voor de pensioenregeling en het anticiperen op de impact van het nieuwe pensioenstelsel. Om over deze onderwerpen de juiste en tijdige adviezen te kunnen geven, heeft het VO gemiddeld tweewekelijks vergaderd. Regelmatig zijn deze overleggen - formeel dan wel informeel - ook gebruikt voor afstemming met het bestuur of de Raad van Toezicht. Daarnaast hebben VO-leden zitting gehad in de commissies Pensioen en Communicatie. De financiële situatie, de toekomst van het fonds en afstemming over de communicatie vanuit het fonds zijn de belangrijkste terugkerende onderwerpen geweest in deze overleggen.

Algemeen

De afstemming met het bestuur over de beleidsonderwerpen is stevast constructief geweest. Het VO heeft ervaren dat elk onderwerp of dossier bespreekbaar in de contacten met het bestuur en de Raad van Toezicht. Het VO is daarom van mening dat het bestuur en de Raad van Toezicht er ook in 2021 - een belangrijk jaar in verband met de fundamentele beslissingen over de toekomst van Pensioenfonds MN - in zijn geslaagd om het beheer van het Pensioenfonds MN goed en zorgvuldig uit te voeren. In 2022 - met het oog op de afhandeling van de transitie naar PMT - blijft het VO zich inzetten om op dezelfde constructieve wijze samen te werken met het bestuur en de Raad van Toezicht.

Financieel en beleggingsbeleid

Het VO heeft geconstateerd dat het bestuur duidelijk omschreven doelen hanteert op het gebied van het vermogensbeheer, met name als het gaat om maatschappelijk verantwoord beleggen of de afbouw van Private Equity in de portefeuille. Bij de uitvoering zoekt het bestuur zorgvuldig naar manieren

om deze doelstellingen vorm te geven, zonder in te hoeven leveren op beheersbaarheid of kostenniveaus. Het VO ziet dat het bestuur zich bewust is van het dilemma tussen de ambitie en het risicoprofiel van de beleggingen bij de langdurig lage dekkingsgraden. Ondanks het geleidelijke herstel van de dekkingsgraad in de loop van 2021, bleef het fonds vooral afhankelijk van beleggingsrendementen voor verder herstel op korte termijn. De premie alleen is immers ontoereikend om bij te dragen aan herstel. Het gekozen risicoprofiel in combinatie met huidige lage dekkingsgraad en de verlaging van het opbouwpercentage hebben bijgedragen aan het verminderen van de kans op korting.

Communicatie

Bij het plannen, construeren en uitrollen van de communicatie van het fonds, is in 2021 zorgvuldig en constructief samengewerkt tussen het bestuur, het VO en de werkgever. Met name rond het bekendmaken van de overstap naar PMT is intensieve afstemming geweest. Het communicatietraject is daardoor zorgvuldig, efficiënt en effectief verlopen. Dat is ook bevestigd tijdens de digitale deelnemersvergadering die aan het eind van het jaar plaatsvond.

Het VO is van mening dat het bestuur open, transparant en proactief heeft gecommuniceerd naar de deelnemers en gepensioneerden. Een uitdaging voor het komende jaar is om alle deelnemers (actieven, slapers en gepensioneerden) op tijdige en begrijpelijke wijze te blijven informeren over de geplande collectieve waardeoverdracht van de pensioenrechten en -aanspraken naar PMT. Het bestuur, de werkgever en het VO hebben afgesproken om de goede samenwerking van het afgelopen jaar met betrekking tot communicatie naar deelnemers in dezelfde lijn voort te zetten.

Toekomst Pensioenfonds

Het bestuur heeft gedemonstreerd zorgvuldig en met respect voor de belangen van de achterban te handelen in het besluitvormingsproces rondom de toekomst van het fonds. Het VO was vanaf het begin van dit traject door het Bestuur van het pensioenfonds uitgenodigd om deel te nemen aan de Pensioencommissie, die zich heeft gebogen over de toekomst van het Pensioenfonds MN. Het VO heeft waardering voor het vroegtijdig aanhaken door het bestuur bij dit traject en voelt zich ook serieus genomen in haar taak en inhoudelijke bijdragen. Het VO heeft daarbij ook gekeken naar de processtappen en de uiteindelijke besluitvorming over de toekomst van het Pensioenfonds MN, vanuit de belangen van de verschillende deelnemers. Er is vertrouwen dat de formele rol van het VO (adviesrecht) ook bij onder andere de collectieve waardeoverdracht en de aanloop naar liquidatie van het fonds op de juiste manier kan worden vervuld.

Den Haag, 10 juni 2022

IX. Reactie van het bestuur

Het bestuur van Pensioenfonds MN is blij met het positieve oordeel dat het verantwoordingsorgaan heeft uitgesproken over het functioneren van en de samenwerking met het bestuur in 2021. Het bestuur bedankt het verantwoordingsorgaan hiervoor. Het bestuur spreekt de wens uit dat ook in het voor het Pensioenfonds MN belangrijke jaar 2022 op een plezierige en constructieve wijze samengewerkt wordt met het verantwoordingsorgaan. Het bestuur waardeert de grote inzet en getoonde betrokkenheid van het verantwoordingsorgaan. In een nieuwe samenstelling is het verantwoordingsorgaan erin geslaagd om goed te functioneren en gesprekspartner voor het bestuur te zijn bij alle belangrijke onderwerpen die in 2021 op de agenda hebben gestaan. Dit geldt in het bijzonder voor de bijdrage aan de wijze van communicatie met alle deelnemers (actieve deelnemers, slapers en gepensioneerden) van het pensioenfonds.

Het bestuur heeft kennisgenomen van het verslag van de Raad van Toezicht over het jaar 2021 en de daarin vermelde bevindingen en adviezen.

De bevindingen worden herkend door het bestuur en de adviezen zullen worden meegenomen door het bestuur en zullen aan de Raad van Toezicht worden teruggekoppeld. Het bestuur bedankt de Raad van Toezicht voor de goede samenwerking en de wijze waarop de Raad van Toezicht haar taak heeft uitgevoerd. Het bestuur stelt het op prijs dat de Raad van Toezicht zich wil committeren haar functie tot en met de collectieve waardeoverdracht en liquidatie te continueren.

Den Haag, 10 juni 2022

Het bestuur

PT.G. Lafranca MBA

drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM

drs. J.C.M. Molenaar RBA

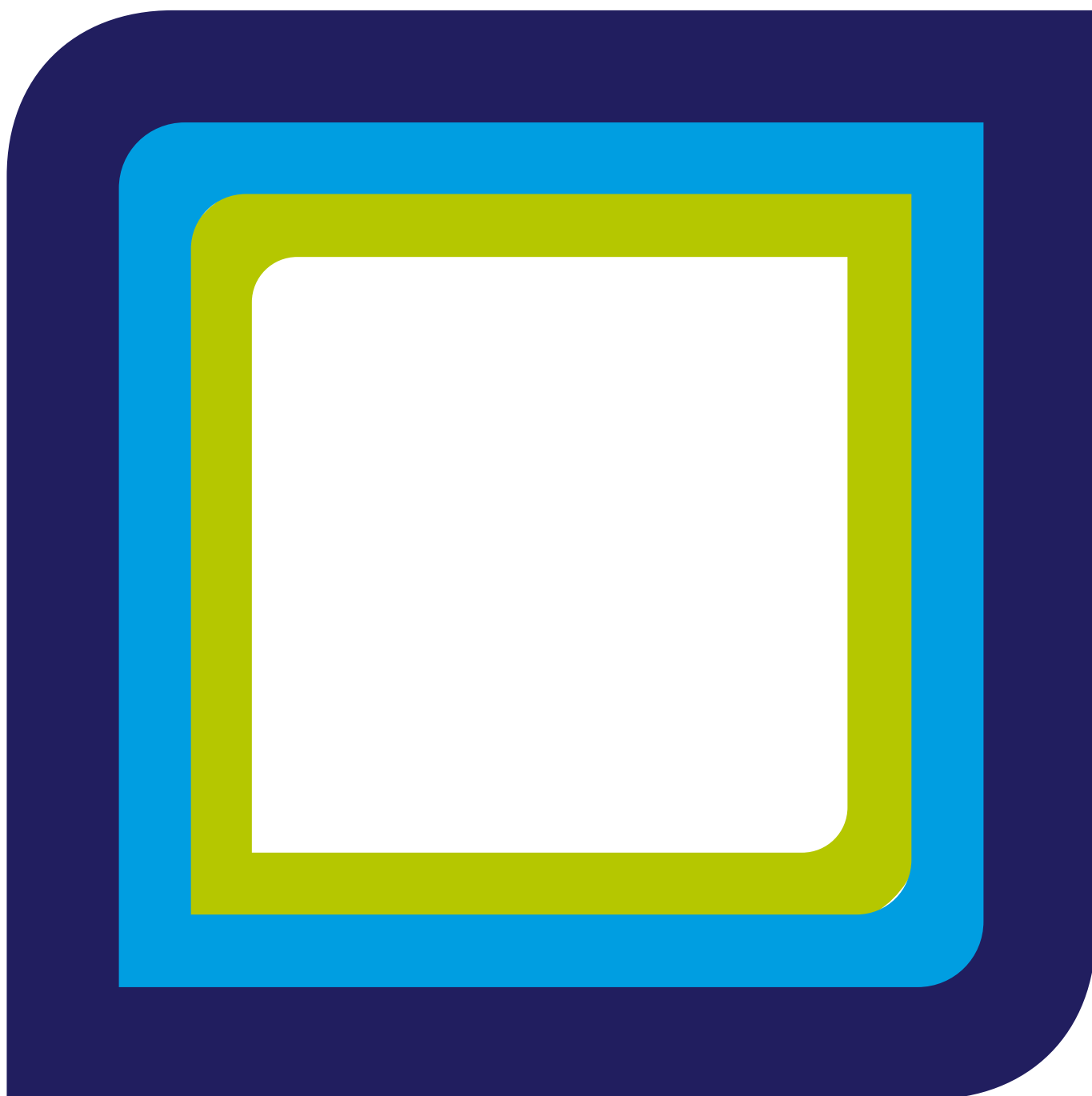
drs. F.P.L. Cordewener AAG

mr S.M.A.M. Mevissen CPL

drs. J.P.W. van der Horst

Jaarrekening

Balans per 31 december (na bestemming saldo baten en lasten)

ACTIVA		2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Beleggingen	(1)		
Vastgoedbeleggingen	(2)	12.787	10.900
Aandelen	(3)	140.543	131.919
Vastrentende waarden	(4)	382.503	396.616
Derivaten	(5)	52.286	87.723
Overige beleggingen	(6)	28.495	29.117
Totaal beleggingen		616.614	656.275
Vorderingen uit hoofde van beleggingen	(7)	76	581
Herverzekeringsdeel technische voorziening	(8)	77	86
Overige vorderingen en overlopende activa	(9)	6	89
Liquide middelen	(10)	11.714	12.257
Totaal activa		628.487	669.288

PASSIVA		2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Algemene reserve	(11)	11.350	-21.363
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	(12)	561.233	602.750
Overige technische voorzieningen	(12)	0	0
<hr/>			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	(12)	561.233	602.750
Verplichtingen uit hoofde van beleggingen	(13)	54.629	87.587
Overige schulden en overlopende passiva	(14)	1.275	314
<hr/>			
Totaal passiva		628.487	669.288

Staat van baten en lasten

		2021	2020
		x1.000 euro	x1.000 euro
BATEN			
Premiebijdragen	(15)	14.102	14.160
Beleggingsopbrengsten	(16)	-14.549	65.375
Saldo van overdrachten van rechten	(17)	158	7
Overige baten	(18)	9	19
Totaal baten		-280	79.561
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	(19)	6.653	6.502
Pensioenuitvoeringskosten	(20)	851	827
Mutatie technische voorzieningen	(21)		
*Pensioenopbouw		14.077	12.786
*Rentetoevoeging		-3.254	-1.722
*Onttrekking voor uitkeringen		-6.667	-6.514
*Wijziging marktrente		-50.753	88.690
*Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten		166	18
*Wijziging excasso opslag		0	0
*Wijziging grondslagen		0	-14.695
*Wijziging UFR methodiek		6.621	0
*Overige mutaties		-1.707	-1.099
Totaal mutatie technische voorzieningen		-41.517	77.464
Mutatie herverzekeringsdeel			
technische voorziening	(22)	9	8
Overige lasten	(23)	1.011	2
Totaal lasten		-32.993	84.803
Saldo van baten en lasten		32.713	-5.242

Het saldo van baten en lasten over 2021 is volledig onttrokken aan de algemene reserve.

Kasstroomoverzicht

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	14.185	14.111
Ontvangen in verband met waardeoverdracht van rechten	158	7
Betaalde pensioenuitkeringen	-6.643	-6.501
Betaald in verband met waardeoverdracht van rechten	-46	-2
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	-832	-819
Betaald in verband met aanschaf software	0	0
Ontvangen uitkeringen van herverzekeraars	0	0
Overige ontvangsten/uitgaven	-24	150
Totaal kasstroom uit pensioenactiviteiten	6.799	6.946
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Verkopen en aflossingen van beleggingen	106.381	230.818
Verkopen inzake derivaten	-4.898	5.247
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	14.789	8.872
Aankopen beleggingen	-122.633	-249.216
Aankopen inzake derivaten	0	0
Betaalde kosten van vermogensbeheer	-752	-664
Overige baten	-229	-705
Totaal kasstroom uit beleggingsactiviteiten	-7.342	-5.648
Mutatie liquide middelen	-543	1.298
De mutatie in geldmiddelen bestaat uit de volgende balansposten:		
Liquide middelen	11.714	12.257
Stand per einde boekjaar	11.714	12.257
Stand per einde vorig boekjaar	12.257	10.959
Mutatie liquide middelen	-543	1.298

Algemene toelichting

1. Algemeen

Activiteit

Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services, statutair gevestigd te 's-Gravenhage, is een ondernemingspensioenfonds ten behoeve van de werknemers van Mn Services N.V. en gelieerde instellingen. (kvk nummer 41150295).

2. Overeenstemming

De jaarrekening is opgesteld op basis van in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor financiële verslaggeving en de wettelijke bepalingen inzake de jaarrekening, zoals deze zijn vermeld in Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW) en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ), in het bijzonder Richtlijn 610 Pensioenfonds.

Het bestuur van de Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services heeft in de vergadering van 10 juni 2022 de jaarrekening 2021 vastgesteld.

3. Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

Algemeen

De toegepaste grondslagen voor waardering en resultaatbepaling in de MN Vermogensbeheerrapportage zijn ontleend aan de Richtlijn 610 voor de verslaggeving van Pensioenfonds. Tevens zijn voor de presentatie en toelichting van de beleggingen, de beleggingsresultaten en de beleggingsrisico's de bepalingen uit Richtlijn 610 gevolgd.

De beleggingen worden gewaardeerd op reële waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

In de balans, de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

Vreemde valuta

De rapportage is opgesteld in euro's, zijnde de functionele en presentatievaluta. Activa en passiva in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per balansdatum. Transacties in vreemde valuta gedurende de verslagperiode zijn in de jaarrekening verwerkt tegen de koers op transactiedatum. De uit de afwikkeling en omrekening voortvloeiende koersverschillen komen ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten.

4. Grondslagen voor de balans

Beleggingen

Participaties in beleggingsfondsen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort belegging worden gerubriceerd in de beleggingsrubriek, waarin rechtstreekse beleggingen van die soort dienen te worden gerubriceerd.

Vastrentende waarden

Beursgenoteerde obligaties zijn gewaardeerd tegen de biedkoers op balansdatum inclusief de opgelopen interest ultimo jaar.

Niet aan een beurs genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Leningen zijn gewaardeerd tegen actuele waarde op basis van de contante waarde van toekomstige kasstromen.

De deposito's zijn gewaardeerd tegen reële waarde op de balansdatum.

Aandelen

Ter beurze genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de slotkoers op balansdatum.

Niet aan een beurs genoteerde aandelenfondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde op basis van de door de vermogensbeheerder van het fonds laatste afgegeven intrinsieke waarde, zijnde een benadering van de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Onder vastgoedbeleggingen zijn participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen of niet beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen opgenomen. Participaties in beursgenoteerde vastgoedmaatschappijen worden gewaardeerd tegen reële waarde, gebaseerd op de beurskoers per balansdatum.

De waardering van belangen in niet-beursgenoteerde vastgoedbeleggingsinstellingen vindt plaats tegen de netto vermogenswaarde. Bij afwezigheid van een ultimo jaar opgave van de fondsmanager zal MN zelf een gefundeerde inschatting maken op basis van marktanalyse.

Alternatieve beleggingen

De alternatieve beleggingen worden gewaardeerd tegen netto vermogenswaarde, zijnde een benadering van de marktwaarde. Bij afwezigheid van een ultimo jaar opgave van de fondsmanager zal MN zelf een gefundeerde inschatting maken op basis van marktanalyse.

Derivaten

Derivaten zijn financiële instrumenten die zijn afgeleid van meer traditionele producten als aandelen en obligaties. Het betreft valutatermijncontracten, interest rate swaps, futures, swaptions, credit default swaps, contracts for differences en commodities.

Derivaten zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Dit is de waarde waarvoor het contract ultimo jaar kan worden afgewikkeld.

De ultimo jaar bestaande rechten en verplichtingen worden per derivatencontract gesaldeerd. Positieve posities (na saldering) uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder derivaten. Negatieve posities (na saldering) uit hoofde van derivatencontracten ultimo verslagjaar worden gepresenteerd onder verplichtingen uit hoofde van de beleggingen. Onder deze laatste post zijn ook creditposities uit hoofde van credit support annexen (CSA) verantwoord.

De CSA-contracten hebben betrekking op derivatencontracten. De openstaande vorderingen en verplichtingen van de derivatencontracten worden maandelijks danwel wekelijks per tegenpartij gesaldeerd. Bij een saldo boven de contractueel vastgestelde grens wordt er onderpand gestort c.q. ontvangen van de tegenpartij.

Te vorderen premiebijdragen

De te vorderen premiebijdragen zijn bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en bij vervolgwaaarding gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, onder aftrek van een voorziening voor mogelijke oninbaarheid.

Vorderingen uit hoofde van beleggingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en na eerste verwerking tegen de geamortiseerde kostprijs.

Overige vorderingen

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan 1 jaar. Op de vorderingen is geen voorziening wegens oninbaarheid in mindering gebracht.

Herverzekeringsdeel technische voorziening

Het herverzekeringsdeel technische voorziening bestaat uit een vordering in de vorm van een garantiecontract. Het betreft een kleine gesloten groep waar geen nieuwe personen meer kunnen bijkomen. De vordering is gebaseerd op dezelfde grondslagen als de technische voorzieningen.

Liquide middelen

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Onder de liquide middelen zijn opgenomen de kas- en banktegoeden die onmiddellijk opeisbaar zijn, korte termijn deposito's en kortlopende uiterst liquide beleggingen die onmiddellijk kunnen worden omgezet in contanten. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

Technische voorzieningen

De post technische voorzieningen bestaat uit de voorziening pensioenverplichtingen.

Voorziening pensioenverplichtingen

De omvang van de voorziening pensioenverplichtingen (VPV) is gebaseerd op de contante waarde van de verwachte toekomstige uitkeringen. Deze zijn afgeleid van de ultimo verslagjaar opgebouwde pensioenen van de actieven, slapers en pensioengerechtigden, alsmede de totaal te bereiken pensioenopbouw van arbeidsongeschikte deelnemers met een premievrije pensioenopbouw.

Actuariële veronderstellingen

De belangrijkste ten behoeve van de technische voorzieningen toegepaste actuariële veronderstellingen zijn hierna vermeld.

Rekenrente

De VPV is berekend aan de hand van de rentetermijnstructuur zoals die door DNB gepubliceerd wordt. Het eindniveau werd tot ultimo 2020 gebaseerd op het voortschrijdend gemiddelde van de gerealiseerde maandelijkse '20-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaar. Op basis van het advies van de Commissie Parameters 2019 wordt het eindniveau vanaf 2020 gebaseerd op het voortschrijdend gemiddelde van de gerealiseerde maandelijkse '30-jaars forward rentes' in de voorgaande 10 jaar. Deze wijziging wordt in vier stappen doorgevoerd. Per 1 januari 2021 is 25% van deze wijziging verwerkt in de rentetermijnstructuur. De verzwaaring van de verplichtingen wordt echter, op aanwijzing van DNB, per 31 december 2021 verwerkt in de voorziening pensioenverplichtingen.

Pensioenrichtleeftijd

Per 1 januari 2018 is de pensioenleeftijd verhoogd van 67 naar 68 jaar.

Overlevingskansen

De overlevingskansen zijn per ultimo 2021 ontleend aan de door het Actuarieel Genootschap gepubliceerde Prognosetafel 2020. Hierbij worden fondsspecifieke leeftijdsafhankelijke reductiefactoren gehanteerd met afwijkende reductiefactoren voor partners.

Overige veronderstellingen

- Partnerfrequentie
  - tot en met 64 jaar conform de overlevingstafels GBM/V 1985-1990;
  - vanaf 65 jaar wordt 100 procent verondersteld.
- Latent wezenpensioen
  - geen voorziening.
- Toeslagen
  - voorwaardelijke toeslagverlening op basis van een ex ante bepaalde maatstaf;
  - de ambitie is om pensioenrechten en pensioen-aanspraken jaarlijks aan te passen met de Prijs-index;
  - de voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit overrendementen;
  - voor deze voorwaardelijke toeslagverlening wordt geen bestemmingsreserve gevormd, wordt geen premie betaald en is geen bedrag in de technische voorzieningen opgenomen.

Grondslagen

Naast de actuariële veronderstellingen gelden de volgende belangrijkste grondslagen ten aanzien van de technische voorzieningen:

- Bij de bepaling van de omvang van de technische voorzieningen op basis van de ultimo verslagjaar opgebouwde aanspraken wordt rekening gehouden met reeds toegezegde toeslagen per 1 januari van het volgende verslagjaar.
- De rentetoevoeging aan de technische voorzieningen is gebaseerd op de éénjaarsrente per 1 januari van het boekjaar.
- Ten behoeve van de financiering van de toekomstige uitvoeringskosten, voor zover deze betrekking hebben op ultimo verslagjaar opgebouwde pensioenaanspraken, is bij de vaststelling van de technische voorzieningen een opslag van 2,5% procent gehanteerd.
- Het ANW Pensioen wordt door de deelnemer vrijwillig verzekerd op risicobasis. Voor de toegekende ANW Pensioenen wordt de contante waarde van de toekomstige uitkeringen gereserveerd.
- Voor het ingegane wezenpensioen wordt gerekend met een uitkering tot het bereiken van de zevenentwintigjarige leeftijd, zonder met het overlijdensrisico rekening te houden.
- Voor arbeidsongeschikten die recht hebben op premievrijstelling wordt de contante waarde van de in de toekomst te verwerven pensioenaanspraken als voorziening aangehouden.
- Het invaliditeitspensioen is verzekerd op risicobasis. Voor de toegekende invaliditeitspensioenen wordt de contante waarde van de toekomstige uitkeringen gereserveerd.
- Voor niet ingegane invaliditeitspensioenen en premievrijstelling bij invaliditeit is tweemaal de risicopremie van het laatste verslagjaar volledig opgenomen in de technische voorzieningen.

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen is uitsluitend en dus volledig beschikbaar voor de uitvoering van de pensioenregeling. Het pensioenvermogen bestaat uit de algemene reserve en de technische voorzieningen.

Verplichtingen uit hoofde van beleggingen

Verplichtingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie en na eerste verwerking tegen de geamortiseerde kostprijs.

5. Grondslagen voor de staat van baten en lasten

Premiebijdragen

Als premiebijdragen is vermeld het totaal van de aan het verslag toe te rekenen premiebijdragen, zijnde de in het verslagjaar in rekening gebrachte bijdragen van werkgevers en werknemers alsmede de premie ANW.

Resultatenbepaling

De resultaten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering van activa en passiva. Kosten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Transacties in

vreemde valuta worden omgerekend tegen de valutakoers van die dag. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verwerkt in het resultaat.

Beleggingsresultaten

Onder beleggingsresultaten worden opgenomen de gerealiseerde en ongerealiseerde opbrengsten, de waardeveranderingen van beleggingen veroorzaakt door valuta en koersverschillen, en de directe opbrengsten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen. Directe opbrengsten worden verantwoord aan de periode waar ze betrekking op hebben:

Onder directe opbrengsten vallen:

- dividenden, inclusief stockdividend
- interest van alle beleggingen in vastrentende waarden en liquide middelen.

Koersverschil

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de winst-en-verliesrekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen.

Transactiekosten

De transactiekosten (brokerkosten en beursbelastingen) van de beleggings-transacties zijn verdisconteerd in de kostprijs c.q de opbrengstwaarde van de beleggingen.

Beheerskosten

Onder kosten van vermogensbeheer worden zowel de externe als de daaraan toegerekende interne kosten verstaan

Saldo van overdracht van rechten

De bij overdrachten van pensioenen bepaalde overdrachtwaarden zijn gebaseerd op de wettelijke berekeningsgrondslagen. De waardeoverdrachten worden toegerekend aan het verslagjaar waarin de bijbehorende pensioen-aanspraken zijn verwerkt in de pensioenadministratie.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de over het verslagjaar opeisbare uitkeringen inzake vooral het ouderdoms-, partner- wezenpensioen en invaliditeitspensioen.

Mutatie voorziening pensioenverplichtingen

De mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is opgesplitst in een aantal onderdelen. Deze onderdelen worden hieronder toegelicht.

Wijziging van markttrente interne rekenrente

Jaarlijks wordt per 31 december de reële waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder 'wijziging markttrente'. Ultimo 2020 bedroeg de uit de toen gehanteerde rentetermijnstructuur af te leiden fond specifieke gemiddelde

interne rekenrente 0,259%. Per einde 2021 was deze gemiddelde interne rekenrente op basis van de per die datum geldende rentetermijnstructuur gestegen naar 0,601%.

Rentetoevoeging aan VPV

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met -0,533% (2020: -0,324%). Dit is de 1-jaarsrente per 31 december 2020, berekend over de gehele pensioenverplichting.

Wijziging door nieuwe pensioenaanspraken en overgangsregelingen

Onder pensioenopbouw is opgenomen de actuarieel berekende waarde van de diensttijdopbouw. Dit is het effect op de voorziening pensioenverplichtingen van de in het verslagjaar opgebouwde nominale rechten ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen.

Verder is hierin begrepen het effect van de individuele salarisontwikkeling. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen en/of toeslagverlening.

Onttrekking voor uitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder "onttrekking voor uitkeringen" opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen van de verslagperiode.

Wijziging grondslagen

De wijziging grondslagen hebben betrekking op incidentele wijzigingen van de regelingen en/of incidentele wijzigingen in actuariële grondslagen en/of methoden.

Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten

Als wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten is opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Overige mutaties

De resterende mutaties van de voorziening zijn opgenomen onder overige mutaties.

Pensioenuitvoeringskosten

Onder het hoofd pensioenuitvoeringskosten zijn de kosten van de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen. Voor kosten die hun oorsprong in het verleden hebben, maar waarvan de uitgaven pas in de toekomst zullen plaatsvinden, is een kostenreservering opgenomen. Hierdoor worden kosten verantwoord in het jaar waarop deze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen

De mutatie technische voorzieningen betreft het verschil tussen de eindstand en de beginstand van de technische voorzieningen. Deze mutatie is nader

gespecificeerd in de staat van baten en lasten en in de toelichting op de balanspost.

6. Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode, waarbij onderscheid is gemaakt tussen kasstromen uit pensioen- en beleggingsactiviteiten. De geldmiddelen bestaan hierbij uit de mutatie van de posten Liquide middelen en Schulden bij bancaire instellingen (als onderdeel van Verplichtingen uit hoofde van beleggingen). De mutaties in het kasstroomoverzicht zijn indirect afgeleid uit de staat van baten en lasten en de balansmutaties.

Toelichting op de balans per 31 december (na resultaatbestemming)

ACTIVA

(1) Beleggingen

De beleggingen ad 616.614 duizend euro (2020: 656.275 duizend euro) zijn volledig voor risico van het pensioenfonds. Net als in 2020 waren er ultimo 2021 geen effecten uitgeleend.

(2) Vastgoedbeleggingen

De vastgoedbeleggingen bestaan volledig uit indirecte vastgoedbeleggingen. Het verloop hiervan is als volgt:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Waarde 1 januari	10.900	11.524
Aankopen	0	0
Verkopen	0	0
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	1.887	-624
Waarde 31 december	12.787	10.900

Ultimo 2021 is het te betalen dividend nihil (2020: ook nihil).

(3) Aandelen

De post aandelen bestaat volledig uit beleggingsinstellingen aandelen. Het verloop van deze post is als volgt:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Waarde 1 januari	131.919	113.249
Aankopen	610	11.252
Verkopen	-18.500	0
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	26.514	7.418
Waarde 31 december	140.543	131.919

(4) Vastrentende waarden

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
De post vastrentende waarden bestaat uit:		
Obligaties en leningen op schuldbekentenis	144.364	165.378
Hypothecaire leningen	36.700	35.791
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	201.439	191.698
Deposito's	0	3.749
Waarde 31 december	382.503	396.616

Obligaties en leningen op schuldbekentenis

Het verloop van de post obligaties en leningen op schuldbekentenis is als volgt:

	2021 x 1.000 euro	2020 x 1.000 euro
Waarde 1 januari	165.378	128.162
Aankopen	74.353	225.706
Verkopen en ontvangen aflossingen	-85.376	-197.009
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	-9.975	8.585
Overige mutaties	-16	-66
Waarde 31 december	144.364	165.378

Hypothecaire leningen

Het verloop van de post hypothecaire leningen is als volgt:

	2021 x 1.000 euro	2020 x 1.000 euro
Waarde 1 januari	35.791	34.692
Aankopen	702	730
Verkopen en ontvangen aflossingen	0	0
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	179	68
Overige mutaties	28	301
Waarde 31 december	36.700	35.791

Beleggingsinstellingen vastrentende waarden

Het verloop van de post beleggingsinstellingen vastrentende waarden is als volgt:

	2021 x 1.000 euro	2020 x 1.000 euro
Waarde 1 januari	191.698	182.828
Aankopen	13.269	11.201
Verkopen en ontvangen aflossingen	-2.000	0
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	-1.528	-2.331
Waarde 31 december	201.439	191.698

Deposito's

De deposito's die ultimo verslagjaar zijn uitgezet hebben allemaal een looptijd van korter dan één jaar en kennen een hoge omloopsnelheid. Om die reden wordt het verloop van de deposito's niet nader gespecificeerd.

(5) Derivaten

De door middel van derivaten verkregen posities zijn in de balans gesplitst weergegeven. De positieve posities uit hoofde van derivatencontracten zijn opgenomen onder de post Derivaten (als onderdeel van de Beleggingen). De negatieve posities zijn opgenomen onder de post Verplichtingen uit hoofde van beleggingen.

Per 31 december betreft het de volgende posities:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Derivaten	52.286	87.723
Verplichtingen derivaten	-11.352	-7.441
Saldo positie in derivaten	40.934	80.282

Het verloop van de per saldo posities in derivaten is als volgt:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Waarde 1 januari	80.282	40.951
Aankopen	0	0
Verkopen	4.898	-5.247
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	-44.310	44.568
Overige mutaties	64	10
Waarde 31 december	40.934	80.282

Pensioenfonds MN maakt gebruik van derivaten. Het uitgangspunt is dat derivaten worden gebruikt om risico's af te dekken. Hiervoor worden derivaten specifiek ingezet ten behoeve van afdekking van het renterisico en het valutarisico. De posities van deze instrumenten ultimo jaar zijn als volgt te specificeren naar onderliggende waarde:

Beleggingscategorie en soort instrument x1.000 euro	2021		2020	
	Onderliggende waarde	Marktwaaarde*	Onderliggende waarde	Marktwaaarde*
Vastrentende waarden				
Renteswaps	319.550	43.036	319.550	78.213
Alternatieve beleggingen				
Index futures (commodities)	0	0	0	0
Opties	0	0	0	0
Valuta				
Valutatermijncontracten	119.181	-2.102	103.256	2.069
Totaal derivaten (per saldo)		40.934		80.282

*De marktwaaarde is de waarde als het contract ultimo jaar zou worden verkocht of teruggedraaid.

(6) Overige beleggingen

Het verloop van de post overige beleggingen is als volgt:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Waarde 1 januari	29.117	30.634
Aankopen	578	331
Verkopen	0	-1.791
Waarderingsverschillen en verkoopresultaten	-1.200	-57
Waarde 31 december	28.495	29.117

De post alternatieve beleggingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Infrastructuur	18.641	16.348
Private Equity	9.854	11.078
Waarde 31 december	28.495	29.117

(7) Vorderingen uit hoofde van beleggingen

Onder de vorderingen uit hoofde van beleggingen zijn per 31 december begrepen:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Kortlopende vorderingen beleggingen	76	581
Totaal	76	581

De kortlopende vorderingen beleggingen betreffen uitgevoerde transacties die direct na het jaareinde zijn afgerekend.

(8) Herverzekeringsdeel technische voorziening

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Waarde 1 januari	86	93
Onttrekking voor uitkeringen	-12	-12
Wijziging marktrente	0	2
Wijziging excasso opslag	0	0
Overige mutaties	3	3
Waarde 31 december	77	86

De vordering inzake herverzekering betreft een garantiecontract voor een gesloten groep personen. Ultimo 2021 bestond deze groep uit 3 personen met een totaal verzekerd pensioen van 77 duizend euro per jaar. De vordering van 11 duizend euro is vastgesteld op dezelfde grondslagen als die waarop de technische voorzieningen van Pensioenfonds MN zijn bepaald.

(9) Overige vorderingen en overlopende activa

Onder de overige vorderingen en overlopende activa (allen een looptijd van korter dan een jaar) zijn per 31 december begrepen:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Nog te ontvangen premies	6	89
Nog te ontvangen van MN	0	0
Overige overlopende activa	0	0
Te ontvangen dividendbelasting	0	0
Totaal	6	89

(10) Liquide middelen

De liquide middelen ad 11.714 duizend euro betreffen posities in rekening-courant bij bancaire instellingen en beleggingen in geldmarktfondsen.

PASSIVA

(11) Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Beginstand	-21.363	-16.121
Saldo van baten en lasten	32.713	-5.242
Eindstand	11.350	-21.363

Op basis van de Pensioenwet is het minimaal vereist vermogen 4,1% van de technische voorzieningen, zijnde 23.011 duizend euro ultimo 2021. Het vereist vermogen inclusief solvabiliteitsbuffer ultimo 2021 bedraagt 16,9% van de technische voorzieningen, zijnde 94.503 duizend euro (2020: 16,7%).

De algemene reserve ultimo 2021 bedraagt 11.350 duizend euro.

Het saldo van baten en lasten over 2021 is volledig onttrokken aan de algemene reserve.

De dekkingsgraad van Pensioenfonds MN per 31 december 2021 bedroeg 102,0% en was daarmee lager dan de benodigde 104,1%. Conform een richtlijn van DNB hoeft Pensioenfonds MN in 2021 geen verlaging door te voeren op de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen.

Ultimo 2021 bedraagt het minimaal vereist vermogen (afgerond) 4,1% van de voorziening pensioenverplichtingen, dit is 23.011 duizend euro. De algemene reserve ultimo 2021 bedraagt 11.350 duizend euro positief, zodat het aanwezige vermogen lager is dan het minimaal vereiste vermogen, en lager dan het vereist eigen vermogen. Daardoor is er ultimo 2021 sprake van een reservetekort en sprake van een dekkingstekort.

Conform de richtlijnen van DNB heeft Pensioenfonds MN voor 1 april 2022 een herstelplan opgesteld, waarin het fonds heeft uitgewerkt hoe het binnen de gestelde termijn het reservetekort opheft. DNB heeft het herstelplan nog niet goedgekeurd.

(12) Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen is berekend op basis van de grondslagen zoals verwoord in de Algemene toelichting.

Om inzicht te geven in de omvang en ontwikkeling van de voorziening pensioenverplichtingen is hieronder een specificatie van de voorziening per deelnemerscategorie opgenomen.

Voorziening per deelnemerscategorie	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Actieve deelnemers	243.486	286.269
Slapers	204.746	203.278
Pensioengerechtigden	110.261	108.904
Arbeidsongeschikten	2.740	4.299
Totaal	561.233	602.750

Per 31 december 2021 zijn de technische voorzieningen berekend uitgaande van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De rentetermijnstructuur per 31 december 2021 is door DNB gebaseerd op de Ultimate Forward Rate (UFR). De daarvan afgeleide marktrente bedraagt ultimo 2021 0,60 procent (2020: 0,26 procent).

Ultimo jaar heeft de voorziening pensioenverplichtingen betrekking op de volgende aantallen deelnemers per

	2021		2020
	x 1.000 euro		x 1.000 euro
Actieve deelnemers (inclusief arbeidsongeschikten)	905		999
Slapende deelnemers	1.586		1.469
Pensioengerechtigden	303		288
Totaal aantal deelnemers	2.794		2.756

Ontwikkeling voorziening pensioenverplichtingen

	2021		2020
	x 1.000 euro		x 1.000 euro
Beginstand	602.750		525.286
Pensioenopbouw	14.077		12.786
Rentetoevoeging	-3.254		-1.722
Onttrekking voor uitkeringen	-6.667		-6.514
Wijziging marktrente	-50.753		88.690
Wijziging uit hoofde van waardeoverdrachten	166		18
Wijziging excasso opslag	0		0
Wijziging grondslagen ¹⁾	0		-14.695
Wijziging UFR	6.621		0
Overige mutaties	-1.707		-1.099
Mutatie van de voorziening	-41.517		77.464
Eindstand	561.233		602.750

1) Per ultimo 2020 is de Prognosetafel AG2018 vervangen door de Prognosetafel AG2020 met bijbehorende fondsspecifieke correctiefactoren voor ervaringssterfte.

De duration van de pensioenverplichtingen ultimo 2021 bedraagt 24,4 jaar (2020: 24,9 jaar).

Pensioenvermogen

Het pensioenvermogen bestaat uit de technische voorzieningen en de algemene reserve.

Ultimo 2021 bedraagt het pensioenvermogen 572.583 duizend euro (2020: 581.387 duizend euro). Op basis van het pensioenvermogen en de technische voorzieningen is de dekkingsgraad van Pensioenfonds MN als volgt:

	2021		2020
	x 1.000 euro		x 1.000 euro
Pensioenvermogen	572.583		581.387
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds	561.233		602.750
Actuele dekkingsgraad	102,0%		96,5%

(13) Verplichtingen uit hoofde van beleggingen

Als verschuldigd uit hoofde van beleggingen (allen een looptijd korter dan een jaar) is per 31 december opgenomen:

	2021	2020
	x1.000 euro	x1.000 euro
Credit Support Annexen	43.185	80.065
Verplichtingen derivaten	11.352	7.440
Kortlopende schulden beleggingen	92	82
Totaal	54.629	87.587

(14) Overige schulden en overlopende passiva

Onder de overige schulden en overlopende passiva (allen een looptijd van korter dan een jaar) zijn per 31 december opgenomen:

	2021	2020
	x1.000 euro	x1.000 euro
Nog te betalen inzake uitgaande waardeoverdrachten	0	46
Nog te betalen ziektekosten verzekering	-2	-2
Loonheffing en sociale verzekeringen	163	153
Overlopende posten met MN*	1.011	0
Crediteuren	36	21
Nog te betalen accountantskosten	44	40
Overige overlopende passiva	23	56
Totaal	1.275	314

* betreft overdracht invaliditeitspensioen

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Uitmo 2021 bedroegen de niet in de balans opgenomen beleggingsverplichtingen inzake alternatieve beleggingen 0 miljoen euro (2020: 2,5 miljoen euro).

Deze verplichtingen zijn maximale bedragen die op basis van afgesloten contracten kunnen worden gevraagd te storten. De uiteindelijke hieruit voortvloeiende beleggingen zijn onzeker voor wat betreft werkelijke omvang en moment van opvragen.

Risicoparagraaf

In deze risicoparagraaf wordt ingegaan op de strategische en operationele risico's die Pensioenfonds MN loopt. Hierbij is kwantitatieve informatie betreffende de risico's weergegeven.

Solvabiliteitsrisico

Een belangrijk risico voor het fonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het fonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. Indien de solvabiliteit van het fonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat er geen ruimte is voor (volledige) toeslagverlening en dat er geen volledige uitkering mogelijk is. Een tiental scenario's is in het model van DNB gedefinieerd als extreme marktomstandigheid. Bijvoorbeeld een daling van aandelenkoersen met 25 procent. Per risicofactor is een bepaalde buffer voorgeschreven. Een combinatie van deze factoren geeft het vereist vermogen dat Pensioenfonds MN moet aanhouden. Doordat de correlatie tussen deze risico's niet perfect is (sommige risico's zullen niet simultaan optreden) vindt nog een correctie plaats vanwege diversificatie-effecten.

Onderstaande tabel geeft de uitkomsten van het standaard risicomodel voor Pensioenfonds MN weer:

Tabel: Vereist eigen vermogen (in miljoenen euro)

Risicofactor	2021	2020
S1 Renterisico (inclusief inflatie)	7,3	1,8
S2 Aandelenrisico	61,0	66,6
S3 Valutarisico	21,0	22,0
S4 Grondstoffenrisico	0,0	0,0
S5 Kredietrisico	38,4	42,3
S6 Verzekeringstechnisch risico	17,8	21,2
S7 Liquiditeitsrisico	0,0	0,0
S8/9 Concentratie en operationeel risico	0,0	0,0
S10 Actief beheer risico	1,4	1,8
Subtotaal van alle risico's	146,9	155,6
Diversificatie-effect	-52,4	-55,0
Vereist eigen vermogen	94,5	100,7
Aanwezige algemene reserve	11,4	-21,4
Saldo	-83,1	-122,1

Op basis van het standaard risicomodel dient Pensioenfonds MN ultimo 2021 een vereist eigen vermogen te hebben ter grootte van minimaal 94,5 miljoen euro. Dat komt neer op 16,8 procent van de technische voorzieningen (ultimo 2020: 16,7 procent).

Renterisico

Het renterisico is het risico dat de waarde van de portefeuille vastrentende waarden en de pensioenverplichtingen verandert als gevolg van ongunstige veranderingen in de marktrente. De rentegevoeligheid wordt uitgedrukt in 'duration'. Voor het totale belegde vermogen ultimo 2021 bedraagt de gemiddelde duration exclusief hoogrentende waarden 5,2. De modified duration van de verplichtingen bedraagt 24,3. Er is derhalve sprake van een 'duration mismatch': de waarde van de verplichtingen is gevoeliger voor renteontwikkelingen dan de waarde van de beleggingen. Het beleid van Pensioenfonds MN is gericht op het verkleinen van de duration mismatch. Door middel van renteswaps is de duration van de beleggingen verlengd van 5,2 tot 16,0. Hierdoor wordt het effect van een daling van de dekkingsgraad voortvloeiend uit een rentedaling verkleind.

De duration van de vastrentende waarden zijn in de volgende tabel weergegeven:

Tabel: Duration balansposities vastrentende waarden

Post	2021	2020
Duration beleggingen exclusief rentederivaten	5,2	5,7
Duration rentederivaten	10,8	13,0
Duration beleggingen inclusief rentederivaten	16,0	18,6
Duration pensioenverplichtingen	24,4	25,0
Modified duration pensioenverplichtingen	24,3	24,9

Het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingen (inclusief derivaten) en de verplichtingen kan ook zichtbaar worden gemaakt door de invloed op de dekkingsgraad van een renteschok van 100 basispunten (= één procentpunt):

Tabel: Gevoeligheid dekkingsgraad voor veranderingen in de marktrente

(bedragen in miljoenen euro)

Renteschok	1% daling	Stand 2021	1% stijging
Vermogen t.b.v. dekkingsgraad	680	574	496
Pensioenverplichtingen	695	563	459
Dekkingsgraad	97,8%	102,0%	108,0%

Marktrisico

Het marktrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden, zoals aandelen en vastgoedbeleggingen, verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. Het percentage zakelijke waarden in de beleggingsportefeuille van Pensioenfonds MN is circa 32 procent (ultimo 2020: 30 procent). Ultimo 2021 betreft het voor Pensioenfonds MN uitsluitend participaties in beleggingsfondsen. Via deze fondsen is een geografische spreiding aangebracht om het risico te mitigeren. Voor wat betreft de beursgenoteerde aandelen kan de spreiding als volgt worden gespecificeerd:

Tabel: Regionale spreiding aandelen

Regio	2021	2020
Europa	36,0%	34,0%
Noord-Amerika	31,0%	30,0%
Verre Oosten	7,0%	8,0%
Opkomende markten	26,0%	28,0%
Totaal	100%	100%

Valutarisico

Het valutarisico betreft het risico dat de waarde van de beleggingen die in vreemde valuta luiden vermindert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen. De pensioenverplichtingen van Pensioenfonds MN luiden in Euro. Een deel van de beleggingsportefeuille luidt in vreemde valuta. Daardoor loopt Pensioenfonds MN valutarisico. De voor Pensioenfonds MN belangrijkste vreemde valuta's zijn de Amerikaanse Dollar, het Britse Pond en de Japanse Yen.

De afdekking van valutapositities bij Pensioenfonds MN blijkt uit de volgende tabel:

Tabel: Valutaderivaten naar valuta (in miljoenen euro)

Valutacontracten (verkopen)	2021			
	voor derivaten	valuta- derivaten	na derivaten	reële waarde
Activa				
Euro	359,9	119,2	479,1	-2,1
Britse pond	22,3	-19,5	2,8	0,0
Japanse Yen	4,2	-4,3	-0,1	0,0
US-dollar	99,2	-95,4	3,8	0,0
Overig	86,3	0,0	86,3	0,0
Totaal	571,9	0,0	571,9	-2,1
Passiva				
Euro	0,0	0,0	0,0	0,0
Britse pond	0,0	0,0	0,0	0,0
Japanse Yen	0,0	0,0	0,0	0,0
US-dollar	0,0	0,0	0,0	0,0
Overig	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	0,0	0,0	0,0	0,0

Valutacontracten (verkopen)	2020			
	voor derivaten	valuta- derivaten	na derivaten	reële waarde
Activa				
Euro	391,6	103,3	494,8	2,1
Britse pond	18,2	-16,7	1,5	0,0
Japanse Yen	4,9	-4,9	0,1	0,0
US-dollar	84,6	-84,7	2,9	0,0
Overig	81,2	0,0	81,2	0,0
Totaal	580,5	0,0	580,5	2,1
Passiva				
Euro	0,0	0,0	0,0	0,0
Britse pond	0,0	0,0	0,0	0,0
Japanse Yen	0,0	0,0	0,0	0,0
US-dollar	0,0	0,0	0,0	0,0
Overig	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal	0,0	0,0	0,0	0,0

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico van financiële verliezen voor Pensioenfonds MN als gevolg van het feit of de kans dat een tegenpartij in gebreke blijft om aan haar verplichtingen te voldoen, bijvoorbeeld als gevolg van faillissement of betalingsonmacht. Dit kunnen verplichtingen zijn tot het betalen van rente, maar het kan ook om de terugbetaling van de uitgeleende bedragen zelf gaan.

De samenstelling van de vastrentende waarden naar kredietwaardigheid kan als volgt worden samengevat:

Tabel: Samenstelling vastrentende waarden (in miljoenen euro)

Soort	2021	2020
Euro Credits	77,0	78,1
Emerging Markets obligaties	60,8	54,1
Hypotheke Retail	36,7	35,8
Langlopende Europese obligaties	120,7	129,3
Vastrentend-hoogrentend USA	18,7	16,2
Vastrentend-hoogrentend EU	20,5	20,4
Bankleningen	24,4	23,0
Kortlopende staatsobligaties	23,7	36,0
Deposito's	0,0	3,7
Totaal	382,5	396,6

De creditspread is een maatstaf voor kredietrisico en geeft de opslag aan die de markt vraagt boven de risicovrije rente. Des te hoger deze opslag, des te hoger de markt het kredietrisico op een partij beoordeelt en des te hoger de vergoeding (de spread) is die de markt wil ontvangen voor het nemen van dit kredietrisico.

De Langlopende Europese staatsobligaties luiden in EUR en zijn onder andere uitgegeven door landen als Duitsland, Ierland en Nederland.

De Emerging Markets obligaties zijn uitgegeven door landen in opkomende regio's zoals Latijns Amerika, Azië, Pacific, Afrika. Ierland en Nederland. De Vastrentend-hoogrentende portefeuille bestaat uit hoogrentende obligaties uitgegeven door het bedrijfsleven. De hoogrentende obligaties hebben over het algemeen een lagere rating dan "Investment grade".

De bankleningen zijn, in tegenstelling tot bedrijfsobligaties, leningen aan bedrijven met duidelijke convenanten en/of onderpand. Vanwege het onderpand zijn bankleningen vergeleken met een 'gewone' obligatie van hetzelfde bedrijf minder risicovol aangezien bankleningen hoger in de kapitaalstructuur staan. Dit geeft bankleningen een betere uitgangspositie in het geval van faillissement of herstructurering ten opzichte van andere schuldeisers en met name aandeelhouders.

Deposito's en kortlopende staatsobligaties worden aangehouden om tijdelijke overtollige liquide middelen kortstondig uit te zetten.

Het kredietrisico wordt primair beperkt door te beleggen in bedrijven of staten met een hoge kredietwaardigheid. In onderstaande tabel is de verdeling naar kredietwaardigheid weergegeven zoals deze door internationale rating agencies wordt toegekend. Het betreft de portefeuille vastrentende waarden:

Tabel: Kredietwaardigheid portefeuille vastrentende waarden

Rating categorie	2021	2020
AAA	38%	39%
AA	9%	8%
A	10%	13%
BBB	19%	18%
<BBB	23%	19%
Geen rating	1%	3%
Totaal	100%	100%

Het kredietrisico op derivaten wordt beperkt door zogeheten 'collateral management', waarbij liquide middelen of ontvangen/uitgeleende stukken worden gebruikt als onderpand ter bescherming tegen het kredietrisico.

Tabel: Derivaten versus Collateral (CSA)

x € 1.000	ultimo 2021	ultimo 2020
Derivatenposities	52.286	87.723
Verplichtingen inzake derivaten	-11.352	-7.441
Totale derivatenpositie	40.934	80.282
Totaal uitgegeven liquide middelen	-43.185	-
Totaal ontvangen liquide middelen	2.194	-80.065
Totaal uitgegeven obligaties	-	-
Totaal ontvangen obligaties	-	-110
Totaal	-40.991	-80.175
Resteert	-57	107

Binnen een aantal Mn Services Beleggingsfondsen waarin Pensioenfonds MN belegt, worden stukken (aandelen en obligaties) uitgeleend. Voor het uitlenen van deze stukken ontvangen de betreffende beleggingsfondsen collateral als onderpand.

De opbrengsten van het uitlenen van de stukken worden binnen het betreffende beleggingsfonds herbelegd. Deze opbrengsten hebben een positief effect op de participatiewaarde van het beleggingsfonds.

Het onderpand heeft gemiddeld een waarde van 104,6% van de uitgeleende stukken. Het aandeel van het fonds in de waarde van het ontvangen onderpand ultimo 2021 was 9.877 duizend euro (2020: 9.439 duizend euro).

Een laatste vorm van kredietbescherming speelt bij zogeheten 'over the counter' (OTC) derivaten. Dit zijn financiële instrumenten waarbij een afspraak wordt gemaakt met een tegenpartij zonder tussenkomst van een beursinstantie.

De marktwaarde van OTC derivaten is niet gegarandeerd. Er is sprake van een kredietrisico tussen beide partijen. Dit risico wordt beperkt door zogeheten 'collateral management' waarbij liquide middelen of obligaties worden gebruikt als onderpand ter bescherming tegen het kredietrisico.

Liquiditeitsrisico

Onder liquiditeitsrisico verstaan we het risico dat er op enig moment onvoldoende liquide middelen in het pensioenfonds aanwezig inclusief de vorderingen en verplichtingen uit hoofde van beleggingen én de liquide middelen.

Genoteerde marktprijzen

Directe marktwaardering, beursnotering in een actieve markt.

Onafhankelijke taxaties

Beschikbare taxaties van derden

Netto contante waarde

Afgeleide marktwaardering, geen directe beursnotering van andere uit de markt waarneembare data dan wel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet-actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Andere methode

Modellen en technieken, marktwaardebepaling niet gebaseerd op markt dat maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

De MN fondsen die beleggen in aandelen, vastrentende waarde en hedgefunds vallen in Onafhankelijke taxaties. De beleggingen in Interest rate Swaps en valutahedges zijn tevens opgenomen in onafhankelijke taxaties. Voor de waardering van deze derivaten wordt gebruik gemaakt van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen die worden gevuld met marktconforme parameters.

De toekomstige kasstromen van de rentederivaten worden contant gemaakt tegen de EONIA curve. De verwachte kasstromen van de valutaderivaten worden contant gemaakt tegen de relevante yieldcurve van de betrokken valuta.

De investeringen in het MN Infrastructuur Fonds en MN Private Equity vallen in Netto contante waarde. De onderlinge investeringen in deze fondsen zijn beleggingsfondsen die gebruik maken voor hun waardebepaling van taxaties en modellen.

De onderliggende beleggingen in de MN Fondsen voor Infrastructuur en indirect vastgoed worden gewaardeerd aan de hand van onafhankelijke taxaties, uitgevoerd door de General Partner en getoetst aan de desbetreffende gecontroleerde jaarrekening. Derhalve zijn deze posities geplaatst in Netto contante waarde.

Concentratierisico

Concentraties van risico's kunnen zich voordoen als gevolg van risico's ten opzichte van een debiteur of ten opzichte van een groep debiteuren met zodanig vergelijkbare kenmerken dat hun mogelijkheden om aan hun verplichtingen te voldoen naar verwachting op vergelijkbare wijze worden beïnvloed door veranderingen in economische of andere omstandigheden. In het beleid van het fonds staat risicospreiding centraal. Ten aanzien van de beleggingen zijn strikte risicorestricties gesteld in de vorm van limieten welke dagelijks worden bewaakt.

Operationeel risico

Een operationeel risico is een risico dat samenhangt met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting of procesuitvoering. Voorbeelden van operationele risico's zijn: verwerking, uitkering/betaling/settlement, informatie, productontwikkeling, kosten, personeel, fraudegevoeligheid en preacceptatie/transactie. In tegenstelling tot sommige risico's die een pensioenfonds bewust wil lopen (zoals marktrisico) hebben operationele risico's alleen een negatieve impact op het bereiken van de doelstellingen. Vandaar dat operationele risico's zo veel mogelijk beperkt worden.

Tenzij een verdergaande reductie onevenredig veel inspanning en kosten met zich meeneemt. In de beleidsregels uitbesteding pensioenfondsen staan voorwaarden omschreven waar een pensioenfonds aan moet voldoen bij de uitbesteding van zijn bedrijfsprocessen. Voor het fonds is de beleidsregel van toepassing omdat zowel de pensioenadministratie als de vermogensbeheeradministratie is uitbesteed. De beleidsregel schrijft onder meer voor dat het fonds het beleid vaststelt met betrekking tot de beheersing van risico's van uitbesteding. Hiertoe moeten uiteraard de afspraken met de uitvoerder goed worden vastgelegd.

Actief beheerrisico

Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die door portefeuillemanagers worden ingenomen ten opzichte van de normportefeuille. De mate van actief beheer wordt doorgaans bepaald aan de hand van een tracking error. Deze tracking error meet de mate van afwijking tussen het rendement van een beleggingsportefeuille en het rendement op een benchmarkportefeuille. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de normportefeuille ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de normportefeuille afwijkt. Een hogere tracking error impliceert daarmee een hogere mate van actief risico.

Tabel: Marktwaaardebepaling (in duizenden euro)

Beleggingscategorieën	Ultimo 2021				Totaal
	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto contante waarde	Andere methode	
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	12.788	12.788
Directe vastgoedbeleggingen	0	0	0	0	0
Indirecte vastgoedbeleggingen	0	0	0	12.788	12.788
Aandelen	0	0	0	140.542	140.542
Beursgenoteerde aandelen	0	0	0	140.542	140.542
Beleggingsinstellingen aandelen	0	0	0	0	0
Vastrentende waarden	144.364	0	0	238.139	382.503
Obligaties	144.364	0	0	0	144.364
Leningen	0	0	0	0	0
Hypotheke	0	0	0	36.699	36.699
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	0	0	0	201.440	201.440
Deposito's	0	0	0	0	0
Andere waardepapieren	0	0	0	0	0
Alternatieve beleggingen	0	0	0	28.495	28.495
Hedge Funds	0	0	0	0	0
Infrastructuur	0	0	0	18.641	18.641
Private Equity	0	0	0	9.854	9.854
Derivaten	0	0	52.286	0	52.286
Aandelenderivaten	0	0	0	0	0
Rentederivaten	0	0	52.112	0	52.112
Valutaderivaten	0	0	174	0	174
Totaal	144.364	0	52.286	419.964	616.614
Niet in de beleggingscategorieën meegenomen onderdelen van het belegd vermogen:					
Verplichtingen inzake Credit Support Annexen					-43.185
Verplichtingen uit hoofde van derivaten					-11.352
Kortlopende vorderingen beleggingen					76
Kortlopende schulden beleggingen					-92
Liquide middelen positief					11.714
Liquide middelen negatief					0
Totaal belegd vermogen					573.775

Tabel: Marktwaaardebepaling (in duizenden euro)

Beleggingscategorieën	Ultimo 2020				
	Genoteerde marktprijzen	Onafhankelijke taxaties	Netto contante waarde	Andere methode	Totaal
Vastgoedbeleggingen	0	0	0	10.900	10.900
Directe vastgoedbeleggingen	0	0	0	0	0
Indirecte vastgoedbeleggingen	0	0	0	10.900	10.900
Aandelen	0	0	0	131.919	131.919
Beursgenoteerde aandelen	0	0	0	131.919	131.919
Beleggingsinstellingen aandelen	0	0	0	0	0
Vastrentende waarden	165.378	0	3.749	227.489	396.616
Obligaties	165.378	0	0	0	165.378
Leningen	0	0	0	0	0
Hypotheke	0	0	0	35.791	35.791
Beleggingsinstellingen vastrentende waarden	0	0	0	191.698	191.698
Deposito's	0	0	3.749	0	3.749
Andere waardepapieren	0	0	0	0	0
Alternatieve beleggingen	0	0	0	29.117	29.117
Hedge Funds	0	0	0	0	0
Infrastructuur	0	0	0	16.348	16.348
Private Equity	0	0	0	12.769	12.769
Derivaten	0	0	87.723	0	87.723
Aandelenderivaten	0	0	0	0	0
Rentederivaten	0	0	85.370	0	85.370
Valutaderivaten	0	0	2.353	0	2.353
Totaal	165.378	0	91.472	399.425	656.275
Niet in de beleggingscategorieën meegenomen onderdelen van het belegd vermogen:					
Verplichtingen inzake Credit Support Annexen					-80.065
Verplichtingen uit hoofde van derivaten					-7.440
Kortlopende vorderingen beleggingen					581
Kortlopende schulden beleggingen					-82
Liquide middelen positief					12.257
Liquide middelen negatief					0
Totaal belegd vermogen					581.526

Verzekeringstechnische risico's

Het verzekeringstechnisch risico bestaat uit risico's van negatieve resultaten op de verzekeringstechnische (actuariële) grondslagen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie.

Pensioenfonds MN keert ouderdoms- en partnerpensioen levenslang uit. Daarom is de gemiddelde levensverwachting van de actieven, slapers en pensioengerechtigden een zeer belangrijk gegeven.

Toelichting op de staat van baten en lasten

BATEN

(15) Premiebijdragen

De premiebijdragen kunnen als volgt worden toegelicht:

	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Bijdragen van werkgevers	9.668	9.712
Bijdragen van werknemers	4.290	4.311
	13.958	14.023
Premie ANW	53	42
Premie excedent	91	95
Totaal	14.102	14.160

Het totaal van de premiebaten over 2021 exclusief premie ANW, bedraagt 14.049 duizend euro (2020: 14.118 duizend euro). Hiertegenover staat een kostendekkende premie van 18.437 duizend euro. Deze kostendekkende premie is gebaseerd op dezelfde grondslagen als de technische voorzieningen, de rentetermijnstructuur per 1 januari 2021, opslag uitvoeringskosten en opslag voor het vereiste vermogen per 1 januari 2021.

<i>Kostendekkende zuivere premie (=ongedempte kostendekkende premie)</i>	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Koopsom voor pensioenopbouw	15.217	13.917
Solvabiliteitsopslag (vereist eigen vermogen)	2.541	585
Opslag uitvoeringskosten	679	669
	18.437	15.171

<i>Gedempte kostendekkende premie</i>	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Koopsom voor pensioenopbouw	11.319	11.234
Solvabiliteitsopslag (eigen vermogen)	1.890	2.022
Opslag uitvoeringskosten	679	669
	13.888	13.925

<i>Feitelijke premie (26,2% van de PG)</i>	2021 x1.000 euro	2020 x1.000 euro
Koopsom voor pensioenopbouw	11.319	11.234
Solvabiliteitsopslag (vereist eigen vermogen)	1.890	2.022
Opslag uitvoeringskosten	679	669
Aanvulling tot 26,2% van de pensioengrondslag (PG)	69	98
	13.957	14.023

(16) Beleggingsopbrengsten

De totale beleggingsresultaten zijn volledig voor risico van het pensioenfonds en kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Tabel: Overzicht behaalde beleggingsresultaten

Beleggingscategorie x 1.000 euro	2021				2020			
	Direct resultaat	Indirect resultaat	Kosten	Totaal resultaat	Direct resultaat	Indirect resultaat	Kosten	Totaal resultaat
Aandelen	785	26.514	0	27.299	752	7.417	0	8.169
Vastrentende waarden	6.874	-11.553	-244	-4.923	4.785	5.617	-211	10.191
Vastgoedbeleggingen	0	1.887	0	1.887	0	-624	0	-624
Alternatieve beleggingen	4.820	-1.200	0	3.620	1.380	-57	0	1.323
Derivaten	2.386	-44.310	0	-41.924	2.200	44.569	0	46.769
Subtotaal	14.865	-28.662	-244	-14.041	9.117	56.922	-211	65.828
Fiduciair management			-341	-341			-290	-290
Overige lasten beleggingen		0	-167	-167		0	-163	-163
Totaal	14.865	-28.662	-752	-14.549	9.117	56.922	-664	-65.375

Overzicht uitvoeringskosten Vermogensbeheer verantwoord in de P&L - 2021

Beleggingscategorie x euro	Beheer- vergoeding	Transactie- kosten	Performance fees	Transactie- kosten	Overige kosten	Totaal
Vastgoed	-	40.605	-	8.283	3.217	52.105
Aandelen	-	234.051	-	92.748	19.766	346.565
Alternatieve beleggingen	-	231.396	720.191	40	108.490	1.060.117
Vastrentende waarden	194.663	640.813	-	248.108	39.554	1.123.138
Overige beleggingen	-	5.528	-	5.902	-	11.430
Overlay beleggingen	-	-	-	1.308	-	1.308
Fiduciar kosten	340.452	-	-	-	-	340.452
Kosten bewaarloon	-	65.180	-	-	40.465	105.645
Doorbelastingkosten pensioenen	-	-	-	-	-	-
Totaal	535.115	1.217.573	720.191	356.389	211.492	3.040.760

In de uitsplitsing van kosten vermogensbeheer zijn de fiduciaire kosten en de kosten bewaarloon separaat gepresenteerd.

In de jaarrekening zijn de beleggingen gerubriceerd naar de aard van de financiële instrumenten. De beleggingsresultaten worden op overeenkomstige manier verantwoord. In de kerncijfers en het bestuursverslag worden de beleggingscategorieën en de resultaten daarop gepresenteerd conform de wijze waarop het (strategisch) beleggingsbeleid wordt vormgegeven.

(17) Saldo van overdrachten van rechten

In 2021 hebben er per saldo 158 duizend euro aan overdrachten van rechten plaatsgevonden (2020: 7 duizend euro aan overdracht van rechten).

(18) Overige baten

Onder de post overige baten zijn opgenomen:

	2021	2020
	x1.000 euro	x1.000 euro
Uitkeringen uit hoofde van herverzekering	0	0
Rente inkomende waardeoverdrachten	0	0
Overige	9	19
Totaal	9	19

LASTEN

(19) Pensioenuitkeringen

De post pensioenuitkeringen is als volgt opgebouwd:

	2021	2020
	x1.000 euro	x1.000 euro
Oudersdompensioen	5.084	4.848
Partnerpensioen (inclusief ANWpensioen)	1.402	1.486
Vroegpensioen	0	0
Invaliditeitspensioen	134	130
Wezenpensioen	33	38
<hr/>		
Subtotaal uitkeringen	6.653	6.502
Afkoopsommen	0	0
<hr/>		
Totaal	6.653	6.502

(20) Pensioenuitvoeringskosten

De post pensioenuitvoeringskosten bestaat uit:

	2021	2020
	x1.000 euro	x1.000 euro
Uitvoeringskosten	506	495
Accountantskosten*	55	55
Bezoldiging bestuurders	87	98
Afschrijvingskosten	0	0
Overige kosten	203	179
<hr/>		
Totaal	851	827

*Dit betreft alleen de controle van de jaarrekening en de DNB staten.

Pensioenfonds MN heeft geen personeel in dienst (eveneens als ultimo 2020). Werkzaamheden voor Pensioenfonds MN worden, conform de overeenkomst tussen Pensioenfonds MN en MN, door MN uitgevoerd. Het pensioenfonds voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid waarbij de beloning in redelijke verhouding tot verantwoordelijkheid, functie-eisen en tijdsbeslag staat.

(21) Mutatie technische voorzieningen

In 2021 zijn de technische voorzieningen met 41.517 duizend euro afgenomen (2020: toename van 77.464 duizend euro).

Toeslagen worden toegepast indien en voor zover de middelen van Pensioenfonds MN dit naar het oordeel van het bestuur toelaten. Jaarlijks neemt het bestuur hieromtrent een besluit. De voorzieningen worden ultimo jaar verhoogd met de toeslagen die primo het volgende verslagjaar zijn toegekend. Per 1 januari 2022 zijn er geen toeslagen verleend, vanwege de financiële positie van Pensioenfonds MN.

(22) Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening

	2021	2020
	x1.000 euro	x1.000 euro
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening	9	8

(23) Overige lasten

Onder de post overige lasten is opgenomen:

	2021	2020
	x1.000 euro	x1.000 euro
Rente uitgaande waardeoverdrachten	0	2
Overig	1.011	0
Totaal	1.011	2

De post overige betreft het bedrag inzake de overdracht invaliditeitspensioen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan welke een nieuw licht werpen op de situatie per 31 december 2021.

De technische voorzieningen zijn vastgesteld op basis van de rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank per 31 december 2021 en de factoren zoals genoemd in de grondslagen bij de jaarrekening. De Nederlandsche Bank heeft toegelicht dat de rentetermijnstructuur de komende jaren in vier stappen wordt gewijzigd. Een wijziging die volgt uit het advies van de Commissie Parameters. Tezamen met het effect van de verwachte daling van het tienjaars voortschrijdende gemiddelde van de rente zal een verhogend effect op de technische voorzieningen ontstaan wat een drukkend effect op de dekkingsgraad heeft. Per 1 januari 2022 is de voorziening 1,23% hoger als gevolg van de nieuwe UFR (UFR 2022).

De dekkingsgraad daalt dan van 102,0% naar 100,8%.

De exposure naar Russische aandelen per 31 december 2021 was 1,6 miljoen euro. Op 24 februari 2022 startte de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. De waarde van de aandelen per 28 februari 2022 betrof 0,6 miljoen euro. Op 10 maart 2022 besloot Pensioenfonds MN om de Russische aandelen waarin niet gehandeld kan worden af te waarderen naar 0,00001 euro. Pensioenfonds MN volgt hiermee de aankondiging van MSCI van 9 maart 2022 om alle Russische aandelen uit de benchmark te halen en te waarderen op een koers van 0,00001 euro. Per 25 maart 2022 betreft de resterende exposure nagenoeg 0 euro. Het totaal aantal verkopen in deze periode bedroeg 0,4 miljoen euro.

De exposure naar Oekraïense Staats- en bedrijfsobligaties per 31 december 2021 was 1,7 miljoen euro. De waarde van deze obligaties per 28 februari 2022 betrof 612 duizend euro. Per 25 maart 2022 is dit gedaald naar 590 duizend euro. Het totaal aantal verkopen in deze periode bedroeg 60 duizend euro.

Pensioenfonds MN had vóór het begin van deze crisis al geen Russische staatsobligaties meer, omdat Rusland niet voldoet aan de criteria die Pensioenfonds MN aan opkomende landen stelt. Pensioenfonds MN heeft geen aandelen in Oekraïne.

Actuariële analyse

De actuariële resultaten zijn als volgt gespecificeerd:

	2021		2020
	x1.000 euro		x1.000 euro
Resultaat op premiebijdragen	-2.089		-727
Beleggingsopbrengsten	-14.540	65.375	
Benodigde interest	3.253	1.722	
Omrekening naar marktrente	50.752	-88.688	
Loslaten middeling	0	0	
Wijziging UFR	0	0	
Toeslagen	0	0	
<hr/>			
Resultaat op beleggingen	39.465		-21.591
Resultaat op kosten	-1.016		4
Resultaat op waardeoverdrachten	-8		12
Resultaat op uitkeringen	3		0
Resultaat op overlevingskansen	1.298		1.013
Resultaat op arbeidsongeschiktheid	1.770		1.536
Wijziging grondslagen	0	14.693	
Wijziging schattingswijzigingen	0	0	
Wijziging AOW leeftijd	0	2	
Wijziging UFR methodiek	-6.622	0	
Wijziging excasso opslag van 67 naar 68	0	0	
Overige	-88	-160	
Totaal overige resultaten	-6.710		14.535
<hr/>			
Saldo van baten en lasten	32.713		-5.242

Den Haag, 10 juni 2022

Het bestuur

PT.G. Lafranca MBA

drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM

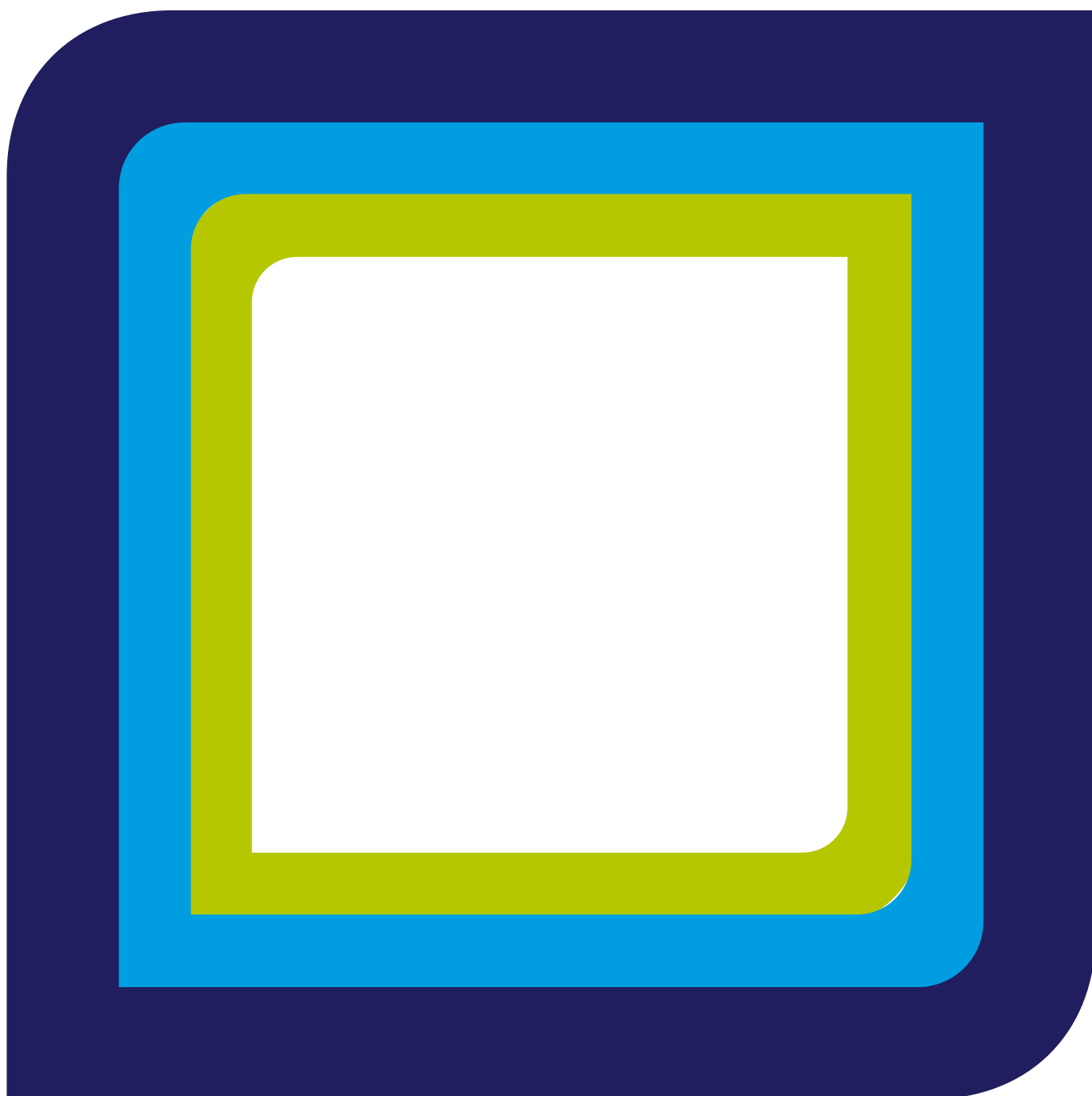
drs. J.C.M. Molenaar RBA

drs. F.P.L. Cordewener AAG

mr S.M.A.M. Mevissen CPL

drs. J.P.W. van der Horst

Overige gegevens

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services te Den Haag is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2021.

Onafhankelijkheid

Als waarmerkend actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar.

Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 2.906.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 87.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn beoordeling van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik onder meer onderzocht of:

- Toereikende technische voorzieningen zijn vastgesteld met betrekking tot het geheel van pensioenverplichtingen;
- Het minimaal vereist vermogen en het vereist eigen vermogen conform de wettelijke bepalingen zijn vastgesteld;
- De kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- Het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-person regel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten zijn, als geheel bezien, toereikende technische voorzieningen vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van de artikelen 131 (minimaal vereist eigen vermogen) en 132 (vereist eigen vermogen).

Met betrekking tot artikel 140 (maatregel minimaal vereist eigen vermogen) merk ik op dat het pensioenfonds gebruik heeft gemaakt van de ministeriële vrijstellingsregeling (in verband met uitzonderlijke omstandigheden) om geen kortingsmaatregel toe te passen in 2022.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen.

De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Voor de volledigheid merk ik op dat, als op balansdatum in de rentetermijnstructuur rekening zou worden gehouden met de UFR-methodiek zoals deze door DNB in 2022 wordt toegepast, mijn oordeel over de vermogenspositie niet zou wijzigen.

In het kader van dit oordeel wijs ik op de ontwikkelingen na balansdatum als gevolg van de Oekraïne crisis, zoals die door het pensioenfonds in het jaarverslag zijn toegelicht.

Apeldoorn, 10 juni 2022

drs. J.L.A. Schilder AAG
Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2021

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2021 van Stichting Ondernemingspensioenfonds MN Services (hierna ook: "het pensioenfonds") te Den Haag gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Ondernemingspensioenfonds MN Services op 31 december 2021 en van de staat van baten en lasten over 2021 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2021;
2. de staat van baten en lasten over 2021; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Ondernemingspensioenfonds MN Services zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 2,9 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van de algemene

reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze bepalend is bij de berekening van de (beleids) dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 86.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken. Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt

Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden

Waardering van niet-(beurs)genoteerde beleggingen

De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan onder andere uit beleggingen in niet-(beurs)genoteerde beleggingsfondsen en derivaten.

In de algemene toelichting bij de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer en de belangrijkste gehanteerde veronderstellingen.

De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, mede omdat de waardering (deels) gebaseerd is op modellen en subjectieve elementen bevat.

Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:

- beoordelen van de monitoring door het bestuur van de uitvoering van het beleggingsbeleid door de vermogensbeheerder;
- beoordelen van de waarderingsgrondslagen en de bij de toepassing daarvan gemaakte aannames en schattingen;
- beoordelen van de juiste waardering van de beleggingen met gebruikmaking van het memorandum van controlebevindingen van de door de vermogensbeheerder van het pensioenfonds aangestelde accountant, waarbij met deze accountant afstemming heeft plaatsgevonden over onder andere de risico-inschatting en materialiteitsgrenzen;
- het verrichten van een dossierreview bij de hiervoor genoemde accountant;
- toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichtingen adequaat zijn gegeven de geldende verslaggevingsregels.

Beschrijving kernpunt

Waardering van de technische voorzieningen

De technische voorzieningen zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.

In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen weer. De berekening van de technische voorzieningen is bepaald op basis van actuariële veronderstellingen en overige veronderstellingen.

Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden

Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van deze voorziening, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.

Door ons is tevens nagegaan of:

- de administratieve basisgegevens van deelnemers, slapers en pensioengerechtigden, die door de certificerend actuaris worden gehanteerd bij het certificeren van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregeling zijn opgesteld;
- de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van de verzekerde risico's;
- de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast;
- de interne beheersing met betrekking tot mutatieverwerking in de pensioenadministratie is geborgd. Het afstemmen met gegevens van externe partijen waaronder de werkgever, maakt deel uit van de interne beheersing.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie bestaande uit de volgende onderdelen; bestuursverslag, overige gegevens, beschrijving van de pensioenregeling en nadere informatie.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van de verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteits-veronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten

transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 10 juni 2022

Mazars Accountants N.V.

Orgineel getekend door: drs. J.A. van Muijlwijk-Duijzer RA

Beschrijving van de pensioenregeling 2021

Status van de regeling

De huidige pensioenregeling is ingegaan per 1 januari 2006. Sinds de invoering zijn enkele aanpassingen in het reglement doorgevoerd.

Met ingang van 1 januari 2022 is Pensioenfonds MN een gesloten pensioenfonds. Dit wil zeggen dat werknemers van MN Services en Stichting Vakraad Metaal en Techniek geen pensioen meer opbouwen bij het pensioenfonds.

Basisregeling

De pensioenregeling van Pensioenfonds MN is een uitkeringsovereenkomst in de vorm van een CDC- regeling. Dit houdt in dat in overleg tussen werkgever en werknemers een collectieve premie beschikbaar wordt gesteld waarmee de pensioentoezegging moet worden gefinancierd.

Indien in enig jaar het aan premies te ontvangen bedrag ontoereikend is om de beoogde pensioenaanspraken in te kopen, zullen de in dat jaar toe te kennen pensioenaanspraken worden vastgesteld op een naar rato van het premietekort verminderd bedrag, tenzij op een andere wijze in het premietekort over dat jaar kan worden voorzien. Voor 2021 is het jaarlijkse opbouwpercentage voor het ouderdomspensioen aangepast naar 1,185% bij een pensioenrekenleeftijd van 68 jaar.

Het pensioenreglement gaat vervolgens uit van pensioenopbouw in een zogenaamde middelloonregeling. De pensioenregeling kende in 2021 de volgende basiscomponenten:

- Een **ouderdomspensioen** gebaseerd op het gemiddeld verdiende pensioengevend jaarsalaris. De nagestreefde jaarlijkse opbouw is gelijk aan 1,875% van het salaris verminderd met de franchise. De franchise wordt jaarlijks door het bestuur vastgesteld en bedraagt voor het jaar 2021 14.544 euro. In 2021 was het opbouwpercentage 1,185% en de pensioenrekenleeftijd was 68 jaar.
- Een **partnerpensioen** met een jaarlijkse opbouw ter grootte van 70% van het ouderdomspensioen.
- Een **wezenpensioen** van 20% van het partnerpensioen.
- Een **invaliditeitspensioen** van 80% (in geval van volledige arbeidsongeschiktheid) van het pensioengevend jaarsalaris, verminderd met de ongekorte WAO- of WIA-uitkering.
- Bij arbeidsongeschiktheid een **premienvrije voortzetting** van het ouderdoms- en partnerpensioen voor het arbeidsongeschikte deel vanaf 35% arbeids-

ongeschiktheid. De premievrijstelling wordt berekend over 90% van de pensioengrondslag, op basis van het pensioengevend jaarsalaris, zoals dit gold vóór aanvang van de arbeidsongeschiktheid en is mede afhankelijk van de mate van arbeidsongeschiktheid.

Reglementaire mogelijkheid tot vervroegde pensionering

De deelnemers hebben reglementair de mogelijkheid om, door middel van het herschikken van de opgebouwde pensioenaanspraken, vanaf leeftijd 55 jaar met pensioen te gaan. Ook deeltijdpensioen behoort tot de mogelijkheden, zoals afgesproken in de CAO.

Vrijwillige componenten

Naast de basiscomponenten kent het reglement één vrijwillige component:

- Het **ANW Pensioen** is een overlijdensrisicoverzekering om de nadelige gevolgen van de hiaten in de Algemene Nabestaandenwet op te vangen.

Herschikken

De componenten ouderdoms- en partnerpensioen kunnen op de pensioen-ingangsdatum gebruikt worden om te herschikken. Door de beschikbare pensioenmiddelen tegen elkaar uit te ruilen kan een deelnemer streven naar een hoger ouderdomspensioen of een eerder ingaand pensioen, eventueel in deeltijd, danwel een hoger partnerpensioen.

Toeslagenbeleid

Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks toeslag verleend van maximaal de stijging van de prijzen volgens de prijsindex. De prijsindex wordt afgeleid van het peil van de prijzen op 1 juli van enig jaar ten opzichte van 1 juli van het daaraan voorafgaande jaar, volgens de opgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek van het consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens (Afgeleid).

Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd.

Nadere informatie

Over de bestuursleden

Onderstaand is nadere informatie opgenomen over de bestuursleden van Pensioenfonds MN ten tijde van de vaststelling van het jaarverslag. De vermelde nevenfuncties geven aan welke belangen het desbetreffende bestuurslid behartigd.

Werkgeversvertegenwoordigers

De heer P.T.G. Lafranca MBA (56 jaar)

In het bestuur sinds 2017.

Huidige functie: Voorzitter bestuur Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Algemeen Directeur TSN Verzorging & Verpleging BV

De heer drs. J.C.M. Molenaar RBA (58 jaar)

In het bestuur sinds 2017.

Huidige functie: Bestuurslid Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Directeur van de Stichting Verenigd Bezit
- Bestuurslid Bedrijfstakpensioenfonds Zoetwaren
- Lid raad van toezicht Bedrijfstakpensioenfonds Levensmiddelen
- Bestuurslid Stichting Talentonen (onbezoldigd)

De heer drs. F.P.L. Cordewener AAG (54 jaar)

In het bestuur sinds 2019.

Huidige functie: Bestuurslid Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Senior beleidsadviseur en actuaris bij MN

Werknemersvertegenwoordigers

De heer drs. G.H.F. van der Wulp CFA FRM (41 jaar)

In het bestuur sinds 2016

Huidige functie: Bestuurslid Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Client Portfolio Risk Manager bij MN

Mevrouw mr S.M.A.M. Mevissen CPL (50 jaar)

In het bestuur sinds 2021

Huidige functie: Bestuurslid Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Product Portfolio Manager bij MN

Vertegenwoordiging pensioengerechtigden

De heer drs. J.P.W. van der Horst (70 jaar)

In het bestuur sinds 2021

Huidige functie: Bestuurslid Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Voorzitter cliëntenraad Korian BV

Over de leden van de Raad van Toezicht

Onderstaand is nadere informatie opgenomen over de leden van de Raad van Toezicht van Pensioenfonds MN ten tijde van de vaststelling van het jaarverslag. De vermelde nevenfuncties geven aan welke belangen het desbetreffende lid van de Raad van Toezicht behartigt.

Mevrouw drs. L.A.C. van der Made RBA (52 jaar)

In de Raad van Toezicht sinds oktober 2014

Huidige functie: voorzitter Raad van toezicht Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Manager Risk, Legal & Compliance bij Stichting Pensioenfonds Rail & OV
- Docent bij SPO
- Lid Raad van toezicht Pensioenfonds Cosun

De heer J.W. Herder RA (64 jaar)

In de Raad van Toezicht per 27 februari 2017

Huidige functie: lid Raad van toezicht Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- directeur Herder Interim Services
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit Philips Pensioenfonds
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit Rabobank Pensioenfonds
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Het Nederlands Pensioenfonds
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Pensioenfonds KPN
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Pensioenfonds Tandartsen en Tandarts-specialisten
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Pensioenfonds DHL
- Sleutelfunctiehouder Internal Audit bij Pensioenfonds TNT Express
- Lid Raad van Toezicht BPF Vlakglas
- Lid Raad van advies Inaudit BV

Mevrouw mr. drs. E.W. Galesloot-Vaal (60 jaar)

In de Raad van Toezicht sinds december 2018

Huidige functie: lid Raad van toezicht Pensioenfonds MN

Relevante nevenfuncties:

- Voorzitter APF Unilever Nederland
- Voorzitter Pensioenfonds Haskoning DHV
- Voorzitter Pensioenfonds IBM Nederland

Begrippenlijst

Actuele dekkingsgraad

De actuele dekkingsgraad is de verhouding tussen het vermogen (=beleggingen) en de pensioenverplichtingen. De pensioenverplichtingen zijn hierbij gebaseerd op de door DNB gepubliceerde rente termijnstructuur(RTS). In deze RTS wordt rekening gehouden met de Ultimate Forward Rate(UFR).

Asset & Liability Management (ALM)

Het op elkaar afstemmen van de beleggingen, de verplichtingen en het premie- en toeslagenbeleid. Een ALM-studie wordt gebruikt om het meerjarig financieel beleid te optimaliseren uitgaande van verschillende economische scenario's.

Asset Mix

Samenstelling van de beleggingsportefeuille; bijvoorbeeld aandelen, obligaties en vastgoedbeleggingen.

Benchmark

Een objectieve meetlat waarmee het beleggingsresultaat wordt vergeleken.

Commodities

Beleggingscategorie gericht op grondstoffen zoals graan, metalen, voedsel en energie.

Dekkingsgraad

De dekkingsgraad is de verhouding tussen het pensioenvermogen (belegd vermogen plus saldo van overige vorderingen en schulden) en de pensioenverplichtingen. Een dekkingsgraad van 100 procent wil zeggen dat het fonds precies aan zijn pensioenverplichtingen van dat moment kan voldoen.

Beleidsdekkingsgraad

De Beleidsdekkingsgraad wordt vanaf 2015 gebruikt voor de toets of een pensioenfonds voldoet aan de eisen inzake het (minimaal) vereist eigen vermogen.

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als het gemiddelde van de aan DNB per ultimo maand gerapporteerde actuele dekkingsgraden over de laatste 12 maanden.

Duration

De duration is een maatstaf waarmee de rentegevoeligheid van activa (belegd vermogen) en passiva (verplichtingen) wordt weergegeven. Het is de gewogen gemiddelde resterende looptijd in jaren. Feitelijk geeft de duration het effect op de waarde van een portefeuille aan als gevolg van een renteaanpassing met één procent.

De Nederlandsche Bank (DNB)

DNB verzorgt het onafhankelijk (prudentieel) toezicht op pensioenfondsen.

Financieel Toetsingskader (FTK)

Het financieel toetsingskader is onderdeel van de Pensioenwet en stelt voorschriften aan premiehoogte en de omvang van de aan te houden reserves.

Franchise

Een op gehele euro's naar boven afgerond bedrag dat jaarlijks door het bestuur van Pensioenfonds MN wordt vastgesteld. Pensioenopbouw vindt plaats over de Pensioengrondslag.

Hedge Funds

Beleggingscategorie waarbij gebruik wordt gemaakt van een brede selectie van beleggingsstrategieën en -instrumenten om onder alle (markt-)omstandigheden een positief rendement te halen.

Internal Rate of Return (IRR)

De Internal Rate of Return, ofwel interne rentevoet, is een risicovrije aan de markt ontleende 'rekenrente' voor de pensioenverplichtingen, die rekening houdt met de verschillende aanvangsmomenten en verwachte looptijden van de uitkeringen.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht geeft de uit het mutatieoverzicht en de balanspostmutaties herleide geldstromen van pensioen- en beleggingsactiviteiten weer. Voorbeeld: premiebatens over een jaar plus de mutatie in premievorderingen (balans) zijn samen de geldstroom van premies in een jaar. Hetzelfde geldt voor kosten: de kosten uit het mutatieoverzicht plus de mutatie van de per balansdatum nog te betalen facturen en de kostenreserveringen zijn samen de geldstroom van kosten (uitgaven) in een jaar.

Kritische dekkingsgraad

De kritische dekkingsgraad is de minimale actuele dekkingsgraad van waaruit de financiële positie van het pensioenfonds zich binnen de hersteltermijn (maximaal 10 jaar) zonder doorvoering van extra maatregelen kan herstellen.

Loonindex

Het peil van de lonen op 1 januari van enig jaar ten opzichte van 1 januari van het daaraan voorafgaande jaar. Deze index wordt gebaseerd op de loonontwikkeling volgens de CAO van Mn Services N.V.

Marktdekkingsgraad

De marktdekkingsgraad is de verhouding tussen vermogen (=beleggingen) en de pensioenverplichtingen. De pensioenverplichtingen zijn hierbij gebaseerd op de rente termijnstructuur (RTS), waarbij geen rekening wordt gehouden met de Ultimate Forward Rate (UFR).

Maximum Salaris

Het fiscale gemaximeerde fulltime salaris dat voor pensioenopbouw in aanmerking mag worden genomen volgens artikel 18ga Wet op de loonbelasting 1964. Het maximum salaris bedraagt per 1 januari 2021 112.189 euro en zal ieder jaar worden aangepast aan het fiscaal gemaximeerde fulltime salaris volgens artikel 18ga Wet op de loonbelasting 1964.

Partnerpensioen

Levenslange uitkering aan een nabestaande partner, vanaf het overlijden van de deelnemer.

Pensioengrondslag

Pensioengevend jaarsalaris tot het Maximum Salaris minus franchise.

Pension Fund Governance (PFG)

Pension Fund Governance ofwel goed pensioenfondsbestuur. PFG stelt pensioenfondsen eisen op het gebied van transparantie, verantwoording, intern toezicht en zeggenschap.

Premiedekkingsgraad

De premiedekkingsgraad geeft de verhouding aan tussen de feitelijk ontvangen premie en de actuariael benodigde premie. Indien de premiedekkingsgraad gelijk is aan de actuele dekkingsgraad, wijzigt de actuele dekkingsgraad niet door de aangroei van de voorziening door de jaarinkoop.

Prognosetafel

Het Actuarieel Genootschap (AG) geeft sterftetafels ofwel overlevingstafels uit. Deze cijfers vormen de basis voor de inschatting van toekomstige verplichtingen. De Prognosetafel AG 2014 van het AG is een verzameling van opeenvolgende overlevingstafels over een periode van zestig jaar, ofwel een zogenaamde generatietafel. Tussen de opeenvolgende overlevingstafels is een dalende trend in overlevingskansen zichtbaar. Deze trend kan als 'voorzienbare trend in overlevingskansen' worden beschouwd in het kader van het FTK.

Prijsindex

De prijsindex wordt afgeleid van het peil van de prijzen op 1 juli van enig jaar ten opzichte van 1 juli van het daaraan voorafgaande jaar, volgens de opgave van het Centraal Bureau voor de Statistiek van het Consumentenprijsindexcijfer voor alle huishoudens (Afgeleid).

Reële dekkingsgraad

De reële dekkingsgraad, is gelijk aan de beleidsdekkingsgraad gedeeld door de dekkingsgraad die het fonds zou moeten hebben om tot volledige toeslagverlening op basis van de prijsindex te kunnen besluiten, waarbij de

contante waarde van de toeslagverlening wordt bepaald op het moment van vaststelling.

Rentetermijnstructuur (RTS)

Een rentetermijnstructuur (RTS) of rentecurve is een set van rentes voor iedere looptijd. In de regel zal voor iedere looptijd een andere rente gelden. Dit weerspiegelt verschillen in het rendement dat vereist wordt op beleggingen met een verschillende horizon. De rentetermijnstructuur wordt door onder meer pensioenfondsen gebruikt om verplichtingen en bezittingen te waarderen. Voor het bepalen van de huidige waarde van toekomstige kasstromen van verplichtingen of bezittingen is immers een discontovoet benodigd. Een rentecurve is een goede basis om deze discontovoet te bepalen. Zowel de Europese Centrale Bank (ECB) als De Nederlandsche Bank publiceren maandelijks een rentecurve.

Standaard risicomodel

Het standaard risicomodel is een standaardmethode die in het kader van het FTK door DNB is ontwikkeld om te toetsen of het pensioenvermogen groot genoeg is om het risico op te vangen dat het fonds niet aan de verplichtingen zou kunnen voldoen. Volgens dit model dient een pensioenfonds buffers aan te houden, om in het geval van extreme marktomstandigheden of actuariële wijzigingen, nog aan de verplichtingen te kunnen voldoen. In het standaard model zijn de volgende zes risicogebieden opgenomen: renterisico, aandelenrisico, valutarisico, grondstoffenrisico, kredietrisico en verzekeringstechnisch risico. Voor elk van deze risico's moet een buffer worden aangehouden. Doordat de correlatie tussen deze risico's niet perfect is vindt er een correctie plaats vanwege diversificatie-effecten. Het totaal van de buffers en het diversificatie-effect vormt het minimaal vereist vermogen dat het fonds moet aanhouden.

Colofon

Stichting Ondernemingspensioenfonds Mn Services

Prinses Beatrixlaan 15
2595 AK Den Haag

Postbus 93132
2509 AC Den Haag

Telefoon (070) 3 160 466
Email pensioenfondsmn@mn.nl
Website www.pensioenfondsmn.nl

Vormgeving en realisatie

Documentservices MN

